

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

Година LXVII Број 56

7. јул 2023. године

Цена 265 динара

АКТИ ГРАДСКИХ ОПШТИНА

СТАРИ ГРАД

Скупштина Градске општине Стари град у Београду, на седници одржаној 6. јула 2023. године, на основу члана 35. Статута Градске општине Стари град („Службени лист Града Београда”, бр. 4/14 – други пречишћен текст, 25/15, 94/16, 75/17, 105/18, 73/19, 3/20, 117/20 и 27/23), донела је

ЗАКЉУЧАК

О УСВАЈАЊУ ПЛАНА ЈАВНОГ ЗДРАВЉА ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ СТАРИ ГРАД ЗА ПЕРИОД ОД 2023. ДО 2026. ГОДИНЕ

Усваја се План јавног здравља Градске општине Стари град за период од 2023. до 2026. године.

План јавног здравља Градске општине Стари град за период од 2023. до 2026. године је саставни део овог закључка. Закључак објавити у „Службеном листу Града Београда”.

Скупштина Градске општине Стари град
I-01 број 020-643/2023, 6. јула 2023. године

Председник
Душан Петрић, с. р.

Уводна реч председника градске општине Стари град

Брига о јавном здрављу је брига о добробити сваког појединца. Унапређење здравља сваког појединца води ка расту и развоју целог друштва. Стога су брига о здрављу грађана, очување здраве животне средине, али и побољшање социјалних, економских, културних и других фактора здравља, препознати као приоритети Градске општине Стари град. Овај документ представља планиране будуће кораке и улагања у циљу унапређења система јавног здравља, али и квалитета живота свих становника општине.

Градска општина Стари град ускладиће своје политике на начин да допринесу превенцији болести и унапређењу менталног и физичког здравља. Координацијом служби, кадрова и техничких капацитета, укључивањем и сарадњом са системом здравствене и социјалне заштите, невладиним организацијама, међународном сарадњом, доношењем и реализацијом разноврсних програма, радићемо на подизању

свести грађана о начинима за очување за унапређење здравља сваког појединца и стварати услове за здраве животне изборе, у циљу превенције болести и унапређења здравља свих грађана, а посебно оних најрањивијих.

Председник градске општине Стари град
Радослав Марјановић, с. р.

Увод

План јавног здравља града/општине је локални стратешки документ јавног здравља уведен као обавеза Законом о јавном здрављу („Службени гласник РС”, број 15/16) који предлаже савет за здравље и усваја га Скупштина јединица локалне самоуправе. План јавног здравља Градске општине Стари град се доноси први пут. План се заснива на промоцији здравља и примарној превенцији, а циљеви се остварују кроз све облике партнерства за здравље и наглашавање значаја свеобухватног приступа путем интердисциплинарности и мултисекторске сарадње.

Јавно здравље је умеће превенције продужавања живота и унапређења менталног и физичког здравља и ефикасно сти путем организованих напора заједнице. Стога План јавног здравља Градске општине Стари град (у даљем тексту: план) подржава унапређење здравља, спречавање болести и продужење квалитетног живота становништва. Добро здравље је од суштинског значаја за одрживи економски и друштвени развој и основна брига у животу сваке особе, свих породица и заједнице.

Позитивном законском регулативом у Републици Србији, која је усклађена са законима ЕУ, створили су се потребни правни оквири да јединице локалне самоуправе у складу са специфичностима у својој средини, приступе решавању проблема карактеристичних за своју територију.

План идентификује приоритетна подручја за унапређење здравља и квалитет живота разлаже циљеве на основне активности и одговорности свих актера у области јавног здравља. План је документ који утврђује оквир за деловање и идентификује даље правце, остављајући простор за решавање старих и нових изазова.

Вредносни принципи на којима почива систем јавног здравља у Републици Србији јесу:

– одговорност државе и друштва за здравље;

- развој свих облика партнерстава за унапређење здравља;
- усмеравање на популацију и друштвене групе;
- оријентација ка локалној самоуправи;
- интересекторски и мултидисциплинарни рад и
- предузимање акција за социјалне одреднице, факторе ризика и смањивање неједнакости у здрављу.

Плански документи, правни и институционални оквир битан за план јавног здравља

Устав Републике даје широко право на здравље и здравствену заштиту сваком грађанину. Кривни закон у овој области је Закон о јавном здрављу, а Национална стратегија јавног здравља је основни стратешки документ на који се ослања План јавног здравља Градске општине Стари град.

Закон о локалној самоуправи¹ у члану 20. регулише надлежности општине као јединице локалне самоуправе, Локалне самоуправе у Србији преузеле су на себе нове одговорности у очувању и унапређењу здравља људи на својим територијама. Брига за јавно здравље постаје заједнички циљ и обавеза управе али и читаве заједнице. Активан избор програма и успостављање приоритета на локалном нивоу јесу одговорност, изазов али и велика шанса локалним самоуправама да ће се нешто суштински побољшати када је у питању јавно здравље у њиховим срединама. Закон о здравственој заштити² уређује надлежности јединица локалне самоуправе у здравственој заштити тако што их дефинише као друштвену бригу за здравље, па у члану 13. дефинише мере из надлежности локалне самоуправе, а у члану 17. општи интерес у здравственој заштити грађана. Закон о правима пацијената³ дефинише права и одговорности пацијента у здравственом систему Републике Србије, а уводи и институт заштите права пацијената и то тако што прописује да је обезбеђује јединица локалне самоуправе одређивањем лица које обавља послове саветника за заштиту права пацијената и образовањем Савета за здравље. Закон у члану 42. утврђује делокруг рада Савета и његов састав, као и обавезу ЈЛС да Статутом утврди задатке Савета.

Закон о јавном здрављу⁴ дефинише сва кључна питања у вези са јавним здрављем, систем јавног здравља у РС, носиоце послова, учеснике у области јавног здравља, као и области ЈЗ и на крају врсте докумената, начин њиховог доношења и садржај докумената јавног здравља на нивоу ЈЛС. Нарочито дефинише да у састав Савета за здравље обавезно улази и представник надлежног Завода односно Института за јавно здравље. Задатак локалне самоуправе је спровођење друштвене бригае за јавно здравље на локалном нивоу. Друштвена бригаа за јавно здравље на нивоу локалне самоуправе (ЗЈЗ, члан 14) представља мере за обезбеђивање и спровођење активности у областима деловања јавног здравља, у оквиру посебних програма из области јавног здравља, од интереса за становништво на територији јединице локалне самоуправе, и то: међусекторску сарадњу, координацију, подстицање, организацију и усмеравање спровођења активности у областима јавног здравља која се остварује заједничком активношћу органа јединица локалне самоуправе, носилаца и учесника у области јавног здравља; праћење здравственог стања становништва и рада здравствене службе, као и предлагање и предузимање мера за њихово унапређење; промоцију здравља и спровођење мера за очување и унапређење здравља и животне средине и радне

околине, епидемиолошки надзор, спречавање и сузбијање заразних и незаразних болести, повреда и фактора ризика; обезбеђивање услова за обављање делатности здравствених установа, планирање и остваривање програма у области јавног здравља; обезбеђивање услова за брзо реаговање у кризним и ванредним ситуацијама у складу са мерама Владе; обезбеђивање услова за праћење стања животне средине (воде, ваздуха, земљишта, буке, вибрација, јонизујућег и нејонизујућег зрачења) и утицаја фактора животне средине и радне околине на здравље; обезбеђивање услова за снабдевање становништва здравствено исправном водом за пиће и безбедном храном, диспозицију отпадних материја и одговарајуће услове животне средине и радне околине; обезбеђивање услова за обављање активности из области епидемиолошког надзора; јачање капацитета носилаца активности и учесника у областима деловања јавног здравља; обавештавање надлежних државних органа и јавности о свим ризицима и другим јавноздравственим проблемима који могу имати негативне последице по здравље становништва; подршку раду и развоју носилаца активности и учесника у систему јавног здравља на својој територији.

Сем наведених, ту су и законски прописи који упућују на јавно здравље по областима јавног здравља.

У области ФИЗИЧКОГ, МЕНТАЛНОГ И СОЦИЈАЛНОГ ЗДРАВЉЕ законска регулатива за области спорта, културе, уметности, социјалне политике, заштите права нарочито осетљивих група, становања, рада и остваривања права грађана, чини корпус прописа који детерминишу одреднице физичког, менталног и социјалног здравља становништва.

ПРОМОЦИЈА ЗДРАВЉА И ПРЕВЕНЦИЈА БОЛЕСТИ као област јавног здравља обухвата законске прописе из свих области здравствене заштите, стандарде у области здравствене заштите, прописе о заштити становништва од заразних болести и прописе који реферирају на хроничне незаразне болести, а нарочито законске и подзаконске акте који се односе на превенцију обољевања и активности које подстичу превентивно деловање.

ЖИВОТНА СРЕДИНА И ЗДРАВЉЕ СТАНОВНИШТВА као област јавног здравља обухватају законску регулативу у области заштите животне средине, урбанизма, грађевине, заштите природе, саобраћаја, становања, комуналних делатности, грађевине итд.

РАДНА ОКОЛИНА И ЗДРАВЉЕ СТАНОВНИШТВА подразумевају деловање на основу прописа о безбедности и здрављу на раду и прописа о заштити животне средине.

ОРГАНИЗАЦИЈА И ФУНКЦИОНИСАЊЕ ЗДРАВСТВЕНОГ СИСТЕМА реферирају на законска и подзаконска акта из области здравствене заштите и осигурања, права пацијената и стандарда услуга у области здравствене заштите и прописи који ближе одређују наведене области.

КРИЗНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ су област јавног здравља директно везана за прописе о ванредним ситуацијама, прописе о заштити становништва од заразних болести, о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама природних катастрофа итд.

Национална Стратегија јавног здравља РС „Здрави људи, здравље у свим политикама” (2017–2025)⁵ подржава испуњавање друштвене бригае за здравље људи и подстиче одговорност државе и друштва у обезбеђењу добробити за све грађане путем унапређења здравља и очувања здраве животне и радне средине. Стратегија се заснива на промоцији здравља и примарној превенцији, а циљеви се остварују кроз све облике партнерства за здравље и наглашавање значаја свеобухватног приступа путем интердисциплинарности и мултисекторске сарадње.

1 „Службени гласник РС”, бр. 129/07, 83/14 – и др. закон, 101/16 – и др. закон и 47/18).

2 „Службени гласник РС”, бр. 25/19.

3 Закон о правима пацијената „Службени гласник РС”, број 45 од 22. маја 2013, 25 од 3. априла 2019 – др. закон.

4 Закон о јавном здрављу „Службени гласник РС”, број 15 од 25. фебруара 2016.

5 „Службени гласник РС”, број 61 од 8. августа 2018.

Кључне области у радној верзији Стратегије јавног здравља РС јесу: промоција здравља, превенција болести, повреда и ризика по здравље, организација са менаџментом здравствене службе, функционисање друштвених система повезаних са здрављем, стално унапређење квалитета и мерење исхода свих активности у вези са очувањем и унапређењем здравља становништва.

Национални планови и програми који су од важности за план:

1. Национални програм кардиолошке здравствене заштите;
2. План за борбу против дрога у Републици Србији;
3. План развоја здравља младих у Републици Србији;
4. План контроле дувана;
5. План развоја заштите менталног здравља;
6. Национална План за борбу против ХИВ/АИДС;
7. Национални програм Србија против рака;
8. Национални програм за превенцију колоректалног карцинома;
9. Национални програм за превенцију рака дојке;
10. Национални програм превенције и ране детекције типа два дијабетеса;
11. Национални програм за превенцију рака грлића материце;
12. Национални програм превентивне стоматолошке заштите и
13. Програм о заштити менталног здравља у Републици Србији за период 2019–2026. године.

Донета су и подзаконски акти којима се ближе уређује деловање локалне самоуправе у областима јавног здравља, и то два правилника. Правилник о ближим условима и обавезама за деловање у области јавног здравља дефинише обавезе учесника јавног здравља, а нарочито носиоца активности јавног здравља. Правилник о ближим условима за спровођење јавног здравља у области животне средине и здравља становништва⁷ мултисекторским приступом уређује специфична питања здравља у животној средини у односу на све аспекте јавних политика које је дефинишу.

Непосредно на план јавног здравља Градске општине Стари град указује план јавног здравља Града Београда за период 2020-2026. године и Статут Градске општине Стари град у којем се у члану 15. тачка 17. каже да Градска општина Стари град „доноси план јавног здравља за подручје градске општине који је усклађен са Планом јавног здравља за територију града, обезбеђује средства за финансирање, односно суфинансирање посебних програма из области јавног здравља на подручју градске општине и образује Савет за здравље градске општине”.

Чланом 77. тачка 17. Статута Града Београда и чланом 15. Статута Градске општине Стари град дефинисане су надлежности у области јавног здравља:

- доношење Плана јавног здравља за подручје градске општине који је усклађен са Планом јавног здравља за територију града;
- рад Савета за здравље градске општине и
- обезбеђивање средстава за финансирање, односно суфинансирање посебних програма из области јавног здравља на подручју градске општине.

Савет за здравље

Носилац послова друштвене бригае за здравље на нивоу ЈЛС јесте Савет за здравље (у даљем тексту: Савет). Савет за здравље се формира одлуком јединице локалне самоуправе.

⁶ „Службени гласник РС”, број 94 од 27. децембра 2019.

⁷ „Службени гласник РС”, број 34 од 17. маја 2019.

Рад Савета је уређен пословником који усваја Скупштина. Састав Савета је обавезан и прописан Законом о правима пацијената⁸ У складу са чланом 49. Закона о правима пацијената и чланом 15. Закона о јавном здрављу.

Савет за здравље Градске општине Стари град образован је Решењем Већа Градске општине Стари град 1-03 број 020-3262/82020 од 30. новембра 2020. године

У састав Савета су изабрани:

Председник:

– прим. др Весна Јањушевић, представница Дома здравља „Стари град”

Чланови:

– др Невенка Павловић, представница Градског завода за јавно здравље;

– прим. Др Бранка Лазић, представница Дома здравља „Стари град”;

– доц. Др Оливера Вуковић, представница Института за ментално здравље;

– прим. Др Мирјана Радовановић, представница Црвеног крста Стари град;

– Зорица Кубичек, представница Удружења жена оболелих и лечених од рака дојке „Будимо заједно”;

– Марија Марков, представница Градске општине Стари град и

– Бојан Бојић, представник Градске општине Стари град. Задаци Савета:

1) у области заштите права пацијената:

– разматра приговоре о повреди појединачних права пацијената на основу достављених и прикупљених доказа и утврђених чињеница;

– о утврђеним чињеницама обавештава подносиоца приговора и пружаоца здравствене услуге на кога се приговор односи и даје одговарајуће препоруке;

– разматра извештаје саветника пацијената, прати остваривање права пацијената на територији градске општине Стари град и предлаже мере за заштиту и промоцију права пацијената;

– подношење годишњег извештаја о раду и предузетим мерама за заштиту права пацијената општинском већу и министарству надлежном за послове здравља, а ради информисања и остваривања потребне сарадње извештај се доставља и заштитнику грађанина.

2) у областима јавног здравља из члана 5. Закона о јавном здрављу:

– међусекторска сарадња, координација, подстицање, организација и усмеравање спровођења активности у области деловања јавног здравља на нивоу града, заједничком активношћу са органима града, носиоцима активности и другим учесницима у систему јавног здравља;

– прати извештаје Завода за јавно здравље о анализи здравственог стања становништва на територији града који за то наменски определи средства у оквиру посебних програма из области јавног здравља од интереса за становништво на територији града предлаже мера за њихово унапређење, укључујући мере за развој интегрисаних услуга у локалној самоуправи;

– доноси предлог плана јавног здравља на нивоу градске општине, који усваја Скупштина градске општине и прати његово спровођење кроз посебне програме из области јавног здравља;

– иницира и прати спровођења активности промоције здравља и спровођења мера за очување и унапређење здравља, спречавања и сузбијања заразних и хроничних незаразних болести, повреда и фактора ризика на територији града/општине кроз посебне програме из области јавног здравља;

⁸ Закон о правима пацијената „Службени гласник РС”, број 45/13.

- даје мишљења на извештај о остваривању посебних програма у области јавног здравља, које доноси град;
- учествује у различитим областима деловања јавног здравља у кризним и ванредним ситуацијама из члана 11. Закона о јавном здрављу;
- јача капацитете носилаца активности и учесника у областима деловања јавног здравља;
- обавештавање јавности о свом раду;
- даје подршку раду и развоју носиоца активности и учесника у систему јавног здравља на територији градске општине Стари град, у складу са Законом о јавном здрављу;
- извештава јединице локалне самоуправе и Завод за јавно здравље о свом раду у областима деловања јавног здравља
- прати и координира рад установа примарне здравствене заштите;
- унапређује приступачност и уједначеност коришћења примарне здравствене заштите на територији града;
- предлаже и предузима мере са крајњим циљем унапређења ефикасности рада и задовољства корисник;
- утврђује приоритете у здравственој заштити и стара се о њиховом спровођењу и
- унапређује односе са републичким и регионалним институцијама, установама и организацијама. Обавља и друге послове и задатке у складу и на начин утврђен одредбама Пословника Градског већа и одредбама Пословника Савета за здравље.

Методологија израде плана јавног здравља Градске општине Стари град

Председник градске општине Стари град је Решењем 1-03 број 020-1-301/2021, 20. априла 2021. године образовао радну групу за израду нацрта плана јавног здравља Градске општине Стари град у саставу:

1. Александра Радиновић, представница Градске општине Стари град, координатор радне групе;
2. Невена Додић, заменица председника Скупштине Градске општине Стари град;
3. Марија Марков, помоћница председника градске општине Стари град;
4. др Весна Књегињић, директорка Дома здравља „Стари град”, и
5. др Невенка Павловић, директорка Градског завода за јавно здравље.

Задатак радне групе је да изради нацрт плана јавног здравља Градске општине Стари град у сагласности са Планом јавног здравља Града Београда, локалним и националним стратешким документима који дефинишу ову област и достави га Савету за здравље Већа Градске општине Стари град.

У процесу израде, активно су учествовали и следећи актери јавног здравља на нивоу Градске општине:

1. доц. др Оливера Вуковић из Института за ментално здравље;
2. прим. др Мирјана Радовановић из Црвеног крста Стари град;
3. Зорица Кубичек из Удружења жена оболелих и лечених од рака дојке „Будимо заједно”;
4. Бојан Бојић из Одељења за друштвене делатности и пројекте Градске општине Стари град;
5. др Јамина Танасић из Сталне конференције градова и општина и
6. Удружење „Простор” – Мина Алексић, председница и Ирена Стојадиновић, психолог и психотерапеут.

План јавног здравља обухвата период од 2023. до 2026. и сама израда је прошла кроз следеће фазе:

1. Стварање предуслова за реализацију процеса израде плана јавног здравља: подршка Сталне конференције гра-

дова и општина (даље: СКГО) у изради плана, формирање радне групе за израду Плана ЈЗ, одређивање координатора РГ за сарадњу са СКГО и вођење процеса израде документа;

2. Израда здравственог профила/слике здравља Градске општине Стари град;
3. Стратешко и акционо планирање;
4. Процес јавне расправе;
5. Усвајање стратешког документа од стране Скупштине Градске општине Стари град.

Стварање предуслова за реализацију процеса израде Плана јавног здравља

Први корак у процесу израде плана је било формирање Радне групе за израду и дефинисање динамике будућих активности како би финални стратешки документ био усвојен на седници Скупштине града у текућој години, уз пружање подршке од стране СКГО. У припремној фази договорено је да план јавног здравља буде стратешки документ који планира активности за период од пет година (2022–2026.) уз детаљан акциони план. Такође је договорено да ће у свакој наредној години коју обухвата план бити спроведен процес процене постигнутих резултата у претходној години (ревиизија), што ће уз стратешке правце из плана бити основа за креирање програма за наредну годину.

Јавности је представљен улазак у процес израде плана, његова важност за нашу заједницу и сви су позвани да учествују у предстојећој процени јавноздравствених потреба и приоритета.

Израда здравственог профила/слике здравља

Израда здравственог профила/слике здравља је један је од кључних корака у процесу израде плана јавног здравља. Подаци који су прикупљени подељени су у следеће категорије: географски, демографски и витални показатељи; здравствени показатељи; показатељи активности на унапређењу здравља становништва и превенцији болести; показатељи стања животне средине; урбани дизајн града; организација заједнице; безбедност у заједници; рекреација, спорт и култура, медији, верске заједнице и организације, ставови и јавноздравствене потребе становништва и заједнице, финансирање и СВОТ (SWOT) анализа.

Наведени показатељи су прикупљени кроз различите базе података, анализу показатеља здравственог стања становништва града, испитивањем потреба становништва методом брзе процене и анкетама у широком консултативном процесу.

Одржане су три радионице на теме:

I. представљање методологије процеса, тренутног стања и изазова у процесу планирања ЈЗ; припрема упитника за процену јавноздравствених потреба становника општине и испитивање јавноздравствених потреба становника;

II. припрема за израду слике здравља: представљање фолдера са подацима и питања којима се ЈЛС руководе у изради слике здравља и

III. довршавање слике здравља – представљање слике здравља: анализе стања, јавноздравствених потреба становника, израда СВОТ анализе, дефиниција приоритета. Слика здравља и анализа потреба су објављене на сајту Општине.

Временски период: јул–септембар 2022.

Стратешко и акционо планирање

Стратешко и акционо планирање је спроведено на основу прикупљених података кроз реализацију три радионице:

I. Представљање разрађеног модела СКГО акционог плана ЈЗ, анализа и избор активности методом елиминације, одређивање визије, мисије, општег и специфичних циљева.

II. Измене и допуне предложених активности и прецизирање почетних и жељених вредности индикатора у активностима.

III. Финално представљање Плана јавног здравља са акционим планом пред Саветом за здравље и разговор о потенцијалним програмима јавног здравља за наредну годину, што уједно представља и предлог буџетског оквира за прву годину акционог плана.

Принципи и вредности

Јавно здравље је шири концепт од здравствене заштите. Јавним здрављем се унапређује како здравље појединца, тако и читаве популације или заједнице као и животне средине. Начин и услови живота највише утичу на здравље, те је неопходно радити на њиховом побољшању и то кроз координисане активности свих сектора. Наведено чини да јавно здравље има изразито интерсекторски карактер. Суштина је да се све политике које град/општина спроводе и планирају, базирају на принципима унапређења здравља и превенције фактора ризика и болести.

Основни принципи на којима се заснива План јавног здравља су:

– Поштовање и унапређивање основних људских права – Неговање толеранције и разумевање различитости, одсуство сваке дискриминације засноване на постојању инвалидитета, полним, расним, језичким, верским, етничким и свим другим разликама и неговање и унапређивање међусобног разумевања и равноправности.

– Принцип једнаких могућности – Обезбедити могућност коришћења јавно-здравствених ресурса и могућности за све грађане и све циљне групе истом доступношћу у свим сферама пружања услуга у јавном, приватном и невладином сектору и уз поштовање могућности избора.

– Целовит приступ – Неговање разноврсности и компатибилности услуга и ресурса из различитих области деловања јавног здравља и заједничког проактивног деловања

– Партиципативност – Обезбеђење учешћа актера јавног здравља на нивоу града/општине у доношењу и спровођењу јавноздравствених политика и о начину задовољавања јавноздравствених потреба становника и омогућавање одговорности за здраве личне изборе.

– Транспарентност – Увремењено, актуелно, отворено извештавање јавности, корисника и свих заинтересованих циљних група о могућностима, процесима или резултатима у свим областима деловања јавног здравља на нивоу локалне самоуправе.

При изради плана јавног здравља Градске општине Стари град за период 2022. до 2026. године тежило се вредностима као што су хуманост, одговорност, једнакост и правичност у здрављу, солидарност, заснованост на доказима, толеранција, укљученост.

Процес деинституционализације подразумева развијање мреже планираног и координисаног алтернативног збрињавања у заједници. Координација пружања услуга у заједници је веома важна и то између здравствених и установ социјалне заштите, локалне заједнице, удружења породица и пацијената. Основа заштите менталног здравља у заједници координацију и међусекторску сарадњу, што захтева активно укључивање социјалног, образовног, сектора правосуђа и полиције, као и функционалне промене начина и циљева лечења.

Приликом израде плана, радна група је имала у виду „Миленијумске циљеве Светске здравствене организације до 2030 године” којима су дефинисани приоритети: „сензибилизација свести локалне заједнице и реализација актив-

ности на смањењу учесталости насиља над женама, децом, трговине људима/децом као и на интерсекторску и прекограничну сарадњу у реализацији ових циљева”

План јавног здравља представља основ друштвене бригае за јавно здравље наше општине и обезбеђивање услова у којима грађани могу да буду здрави. Она такође чини основу за доношење и спровођење програма јавног здравља, а све у циљу унапређења здравља и квалитета живота становника локалне заједнице. Цео овај процес доводи до преузимања одговорности за здравље на нивоу локалне заједнице и свих њених актера. Постављене циљеве достићи ћемо ако створимо друштвену климу у којој се здравље препознаје као врхунска вредност, потенцијал и предуслов за развој локалне заједнице и целе земље. Други велики задатак је јавноздравствена писменост и одговорност заједнице и појединца. Трећи услов је јачање јавно-здравствених капацитета и компетенција свих актера посебно на нивоу локалне заједнице, као и сарадња и повезивање свих актера враћају нас на почетак: здравље у свим политикама.

ЦИЉЕВИ И МЕРЕ

На основу члана 15. став 3. Закона о јавном здрављу („Службени гласник РС”, број 15/16), Статута Града Београда и члана 15. Статута Градске општине Стари град доноси се План јавног здравља Градске општине Стари град и дефинишу се његова мисија, визија, водећи принципи и стратешка опредељења, као и општи и специфични циљеви.

Визија

ГО Стари град – одговорна градска општина у којој живе здравствено информисани, просвећени и здрави људи.

Мисија

Унапређење здравља и квалитета живота грађана Старог града кроз организовану мрежу подршке у информисаности о здравим стиловама живота, која у потпуности одговара потребама грађана.

Општи циљ

Унапређење здравља и квалитета живота грађана Старог града

Посебни циљеви

1. Унапређење система за подршку промоцији здравља и квалитета живота грађана Старог града.
2. Промоција здравља, здравих стилова живота, и значаја заштите животне средине са циљем унапређења здравственог стања грађана и превенције болести.
3. Подршка превентивним активностима у циљу заштите физичког, менталног и социјалног здравља становништва.

ЗДРАВСТВЕНИ ПРОФИЛ/СЛИКА ЗДРАВЉА

1. Подаци о територији градске општине Стари град

Градска општина Стари град је централна градска општина Града Београда, главног града Републике Србије који се налази на ушћу двеју великих река, Саве и Дунава.

Београд лежи на Дунаву, пловном путу, који повезује западноевропске и средњоевропске земље са земљама југоисточне и источне Европе. Изградњом вештачког језера

и електране Ђердап, Београд је постао речно-морско пристаниште. У његову луку долазе бродови из Црног мора, а пуштањем у саобраћај канала Рајна–Мајна–Дунав, нашао се у средишту најзначајнијег пловног пута у Европи: Северно море – Атлантик – Црно море.

Град Београд налази се у централном делу Србије, на ушћу Саве у Дунав и просечна надморска висина износи 132 м. Рељеф Београда је у морфолошком и геолошком смислу веома сложен, тако да се на релативно малом простору преплићу различити облици рељефа (тектонски, флувијални, абразиони, крашки и еолски).

У морфотектонском погледу подручје града Београда припада два великим целинама: Панонској низији на северу и брежуљкастим теренима Шумадије на југу. Северно од Саве и Дунава простиру се равничарски терени, најнижи делови терена испресецани су каналима и представљају алувијалне равни и лесне заравни. Јужно од Саве и Дунава рељеф се одликује великом пластичношћу, те се град простира преко многих брда, а у београдском побрђу истичу се врхови Авале (511 m) и Космаја (628 m).

Географске координате Београда су:

- 44°49'14" северне географске ширине,
- 20°27'44" источне географске дужине.

Просечна надморска висина износи 116,75 m.

Подручје града Београда⁹ заузима површину од 322.268 ha (уже градско подручје 35.996 ha) и административно је подељено на 17 градских општина (Чукарица, Вождовац, Врачар, Нови Београд, Палилула, Раковица, Савски венац, Стари град, Земун, Звездара, Барајево, Гроцка, Лазаревац, Обреновац, Младеновац, Сопот, Сурчин). Према попису становништва из 2011. године, на широј територији Београда живи 1.659.440 сталних становника¹⁰.

Градска општина Стари град заузима површину од 698 ha или 5.42 km², од чега се 215 ha односи на водене површине, имајући у виду да је територија општине једним делом оивичена два великим рекама Дунав и Сава. Градска општина Стари град граничи се са градским општинама Савски венац, Палилула, Земун и Нови Београд.

Према последњим подацима из 2021. године, на општини Стари град укупан број становника износи 43.449¹¹, са густином насељености 8690 по km². Иако је по својој површини далеко мања од осталих 16 градских и приградских општина Града Београда, Стари град је најбогатија по културно-историјском садржају.

Општина Стари град представља најужи градски центар и најстарији део града у коме се налази највећи и најзначајнији део архитектонског и културно-историјског наслеђа Београда. Велики број зграда, просторних целина, јавних споменика и спомен обележја налази се у неком од режима заштите културних добара. Најзначајнији културни репери су Београдска тврђава, Доситејев лицеј, Капетан Мишино здање, Конак кнегиње Љубице, Саборна црква и Кнез Михаилова улица који представљају културна добра од изузетног значаја. Од великог значаја је просторна културно-историјска целина Косанчићев венац, а још око двадесет споменика културе припадају групи културних добара од великог значаја. У оквиру ове релативне категоријације налази се група културних добара у којој је још деведесет пет споменика културе и две просторно-историјске целине, Копитарева градина и Скадарлија. Око двадесет добара ужива статус претходне заштите. Културно-историјско наслеђе представља основну потку развоја туризма општине и града.

1.1. Климатски подаци

Подручје града Београда на којој се налази општина Стари град се налази у области умерено-континенталне климе, са четири годишња доба. Средња годишња температура ваздуха износи 11,7 °C, али се температура мења услед антропогенних утицаја урбаног подручја. Јесен је дужа од пролећа, са дужим сунчаним и топлим периодима тзв. михољско лето. Зима није тако оштра, са у просеку, 21 даном са температуром испод нуле. Јануар је најхладнији са просечном температуром 0,10 °C. Пролеће је кратко и кишовито. Лето нагло долази. Просечна годишња температура ваздуха је 11,70 °C. Најтоплији месец је јул (22,10 °C). Најнижа температура измерена је у Београду 10. јануара 1893. године (-26,20 °C), а највиша 12. августа 1921. године и 9. септембра 1946. године (41,80 °C). Од 1888. до 1995. године, регистровано је само шест дана са температуром изнад 400Ц. Број дана са температуром вишом од 300 °C тзв. тропских дана, у просеку је 31, а летњих дана са температуром вишом од 250 °C је 95 у години.

Карактеристика београдске климе је и кошава, југоисточни и источни ветар, који доноси ведро и суво време. Најчешће дува у јесен и зиму, у интервалима од два до три дана. Просечна брзина кошава је 25–43 km/h, а у појединим ударима може достићи брзину до 130 km/h. Кошава је највећи пречишћивач ваздуха Београда.

На Београд и околину, годишње падне, просечно 669,5 mm падавина. Највећу количину падавина имају мај и јун. Просечно трајање сунчевог сјаја је 2.096 сати. Највећа инсолација, око 10 часова дневно, је у јулу и августу, док је највећа облачност у децембру и јануару, када сунце сија у просеку, две до 2,3 сата дневно. Просечан број дана са падањем снега је 27, дужина задржавања снежног покривача је 30 до 44 дана, а дебљина износи 14 до 25 cm. Средњи атмосферски притисак у Београду је 1001 mb, а средња релативна влажност ваздуха је 69,5%.

На климатске услове Градске општине Стари град, повољно утиче близина река Саве и Дунав, које једним делом чине и природу границу општине, као и близина Ратног острва која је настало наношењем и таложењем речног наноса, при успору Саве на ушћу у Дунав. Ратно острво заузима површину од 211 хектара и налази се пре пута Калемегдана. Већи део острва је прекривен шумом, који представља природни пречистач ваздуха и знатно побошљава климатске услове у изграђеном централном делу града. Поред Ратног острва, лева обала Дунава обилује плавним шумама које такође повољно утичу на микроклиму града.

2. Витални и демографски показатељи

Градска општина Стари град заузима површину од 698 ha и према подацима из 2021. године укупан број становника износи 43.449¹² са густином насељености 8.690 по km²

Табела 1: Основни подаци о становништву за територију Градске општине Стари град из 2021. године

Основни подаци		
Површина (km ²) ¹	5	(2020)
Број насеља ²	0	(2020)
Становништво – процена средином године ³	43449	(2021)
Густина насељености (број становника/km ²) ³	8690	(2021)
Стопа живорођених ³	10	(2021)
Стопа умрлих ³	22	(2021)
Стопа природног прираштаја ³	-11	(2021)
Очекивано трајање живота живорођених (просек година) ³	76	(2021)
Просечна старост (у годинама) ³	45	(2021)
Индекс старења (60+ год. / 0–19 год.) ³	168	(2021)
Просечан број чланова домаћинства ⁴	2,25	(2011)

⁹ ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

¹⁰ РЗС – Витална статистика, Унутрашње миграције, Попис становништва, Статистика шумарства

¹¹ ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

¹² <https://www.stat.gov.rs/sr-cyrl/publikacije/publication/?p=12795>

Пројектован број становника (средња варијанта – нулти миграциони салдо) ³	41272	(2041)
Пројектован број становника (средња варијанта са миграцијом) ³	64439	(2041)

Извор: 1 Републички геодетски завод 2 Територијални регистар, РЗС 3 Витална статистика, РЗС 4 Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС

Према подацима Републичког завода за статистику (Табела 2), број становника на градској општини Стари град показује тренд пада, посматрано у периоду од 1961. године до 2021. године, а на овај пад броја становника утичу углавном миграције становништва, али и негативан природан прираштај у последњих неколико деценија.

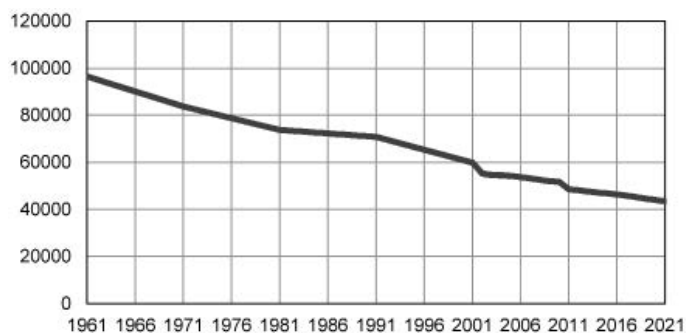
Табела 2: Природно кретање становништва градске општине Стари град, 1961-2021.

	1961.	2021.
Број становника	96517	43449
Живорођени, број	1047	452
Умрли, број	605	949
Природни прираштај, број	442	-497
Умрла одојчад, број	34	1
Живорођени, на 1.000 становника	11	10
Умрли, на 1.000 становника	6	22
Природни прираштај, на 1.000 становника	5	-11
Умрла одојчад, на 1.000 живорођених	33	2

Извор: Витална статистика РЗС

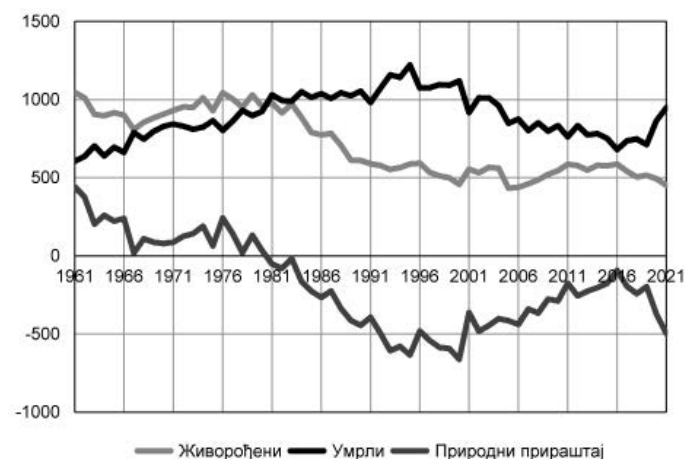
Природно кретање становништва у периоду од 1961. до 2021. године приказано је у графиконима, на основу којих се утврђује константан пад броја становника на општини Стари град.

Графикон 1: Број становника градске општине Стари град, 1961–2021.

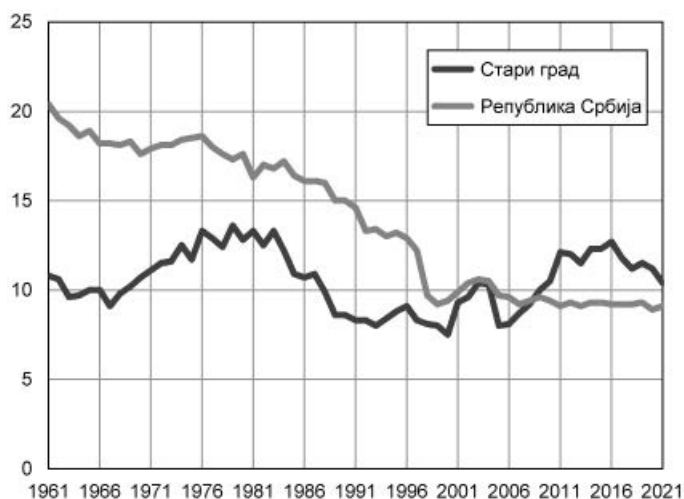
Извор: Витална статистика, РСЗ

Графикон 2: Живорођени, умрли и природни прираштај, 1961–2021.

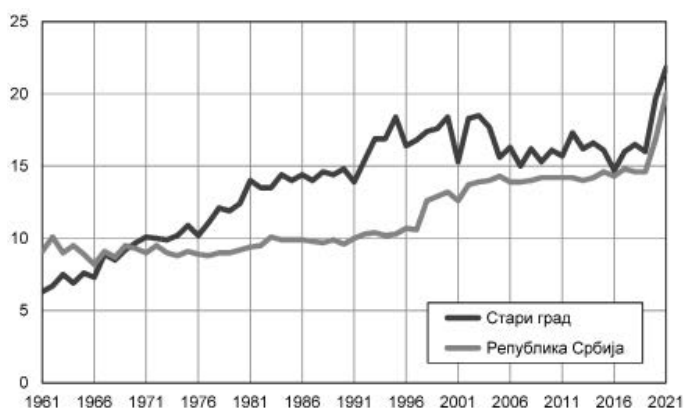
Извор: Витална статистика, РСЗ

Графикон 3: Живорођени на 1.000 становника, 1961–2021.

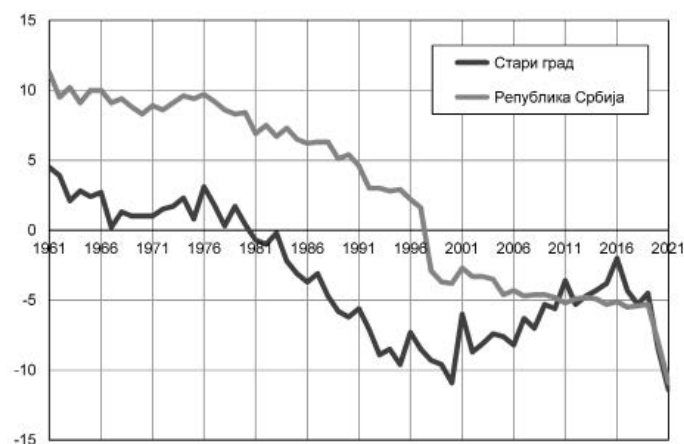
Извор: Витална статистика, РСЗ

Графикон 4: Умрли на 1.000 становника, 1961–2021.

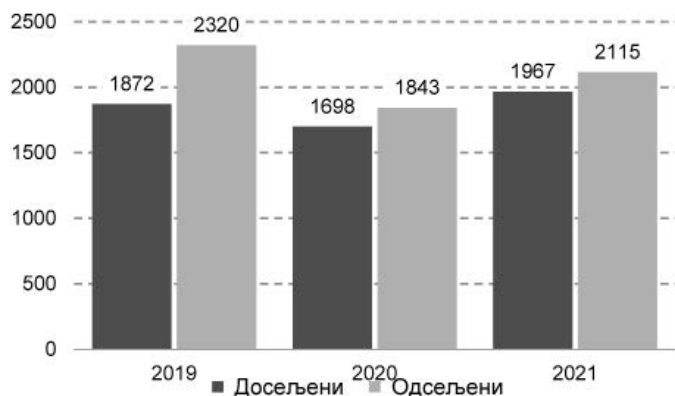
Извор: Витална статистика, РСЗ

Графикон 5: Природни прираштај на 1.000 становника, 1961–2021.

Извор: Витална статистика, РСЗ

Графикон 6: Досељено и одсељено становништво, 2019–2021.

Извор: Унутрашње миграције, РЗС

Из Графикана бр. 6, који приказује период од 2019. године до 2021. године, јасно се види да је број одсељених лица из године у годину већи у односу на број досељених, што значајно доприноси смањењу броја становника општине.

Према подацима Градског завода за јавно здравље Београда, током 2020. године укупан број живорођених на територији градске општине Стари град износио је 493, што представља укупну стопу наталитета од 11%, односно 11 живорођене деце на 1.000 становника и веће је у односу на град Београд где је 10,7 живорођене деце на 1.000 становника и у односу на РС где се бележи стопа 9,3 живорођене деце на 1.000 становника.

Према подацима из последњег пописа из 2011. године, на територији градске општине Стари град највећи је проценат породица са једним дететом око 63%, док породице са троје деце чине 4%, а породице са четворо и више деце испод 1%.

Графикон 7: Породице са децом према броју деце, Стари град, 2011.

Извор: Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС

Просечна старост мајке при рођењу првог детета по подацима из 2020. године износи 33,3 године, док на нивоу града Београда износи 30,6 година, а на нивоу РС 28,8 година¹³.

¹³ Општине и региони у Републици Србији, РЗС, 2021 <https://publikacije.stat.gov.rs/G2021/Pdf/G202113048.pdf>

Просечна број деце које роди једна жена у репродуктивном добу у општини Стари град је 1,4, што је мање у односу на град Београд 1,5 и недовољно за просту репродукцију становништва. Стопа од 2,1 детета по жени репродуктивног доба обезбеђује просто обнављање становништва, стопа виша од 2,1 доноси популациони раст, док стопа нижа од 2,1 резултира смањењем становништва¹⁷.

У 2020. години умрло је 866 становника, што чини да је стопа морталитета у 2020. години 19,64 на 1.000 становника. Све то доводи до тога да је стопа природног прираштаја негативан и износи -8,47.

Табела 3: Виталне карактеристике становништва Старог града у 2020. години¹⁴

Општина	Живорођени		Стопа природног прираштаја	Умрли				Стопа перинаталног морталитета
	Број	Стопа наталитета		Укупно		Од тога одојчад		
				Број	Стопа	Број	%	
Стари град	493	11,2%	-8,47	866	19,64	1	0,12	2,03

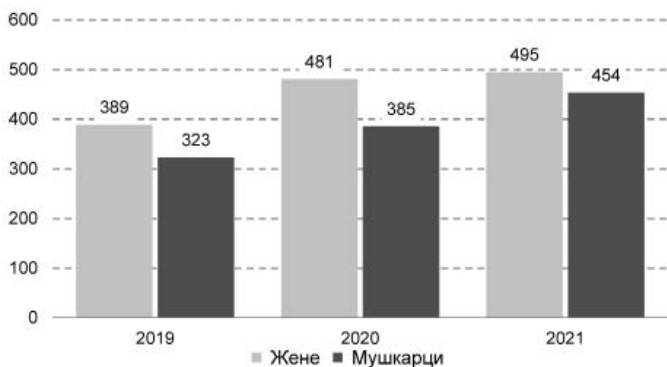
Увидом у податке виталне статистике РЗС за 2021. годину, видимо да се у 2021. години број живорођених још смањило, на 452 живорођене деце.

Графикон 8: Живорођени према полу, 2019–2021.

Извор: Витална статистика, РЗС

Графикон 9: Умрли према полу, 2019–2021.

Извор: Витална статистика, РЗС

У периоду од 2019. до 2021. године број живорођене деце према полу показује тренд пада када су у питању девојчице, док новорођена мушка деца у истом периоду показују благи тренд раста. Такође, знатне су разлике и када се узме у обзир стопа умрлих према полу, где се види да је у периоду од 2019. до 2021. године стопа умрлих жена већа од стопе умрлих мушкараца.

¹⁴ Статистички приказ здравствене делатности у Београду за 2020. годину, Градски завод за јавно здравље Београд

Табела 4: Становништво према старосним група и полу, 2019–2020.

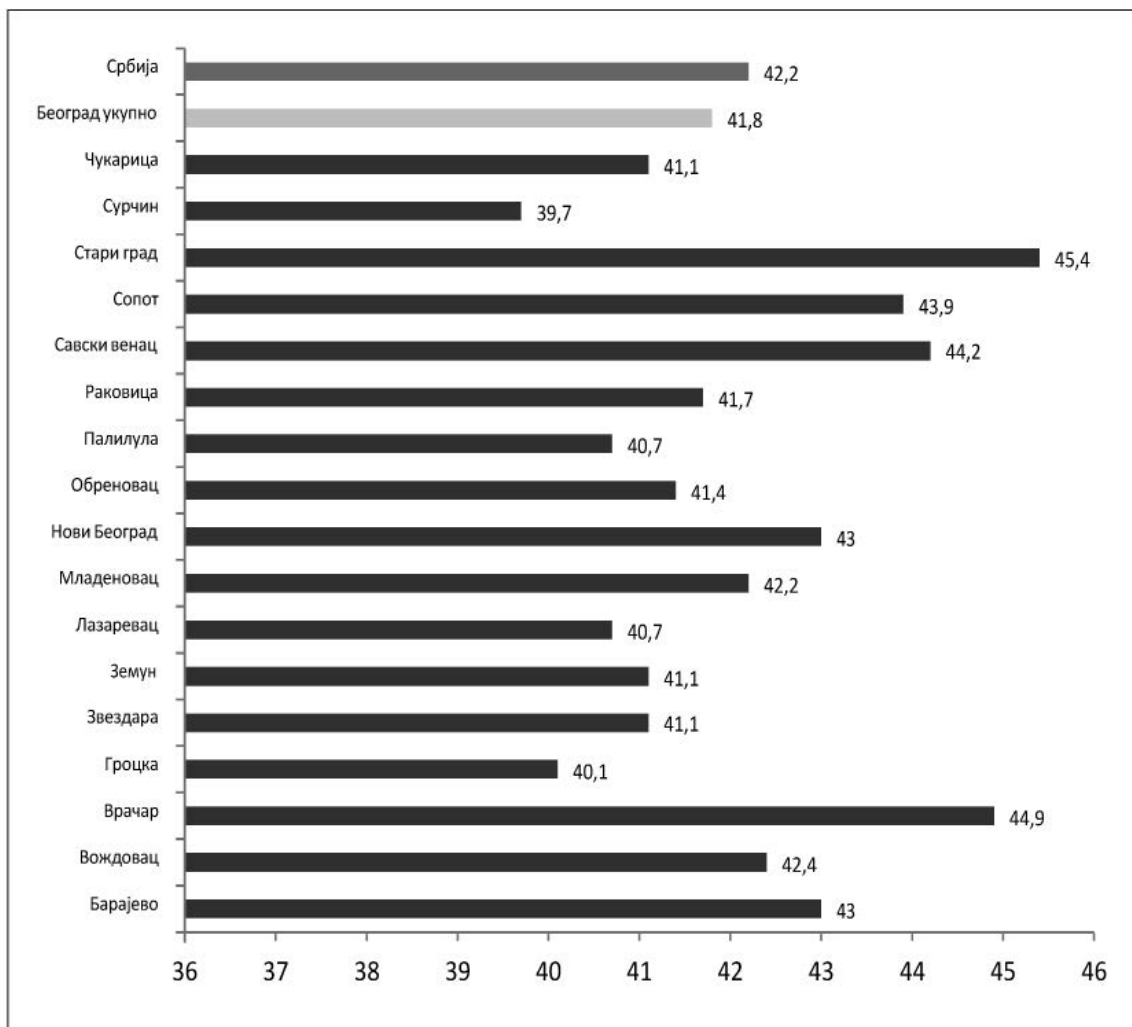
	2020		2021	
	Ж	М	Ж	М
Деца старости до 6 година (предшколски узраст)	1761	1801	1709	1735
Деца старости 7–14 година (узраст основне школе)	1314	1403	1433	1482
Деца старости 15–18 година (узраст средње школе)	581	616	536	601
Деца старости 0–17 година	3502	3663	3518	3665
Број младих (15–29 година)	2964	2667	2843	2586
Радни контингент становништва (15–64 година)	14886	12126	14630	11950
Укупан број становника	24730	19301	24457	18992

Извор: Витална статистика, РЗС

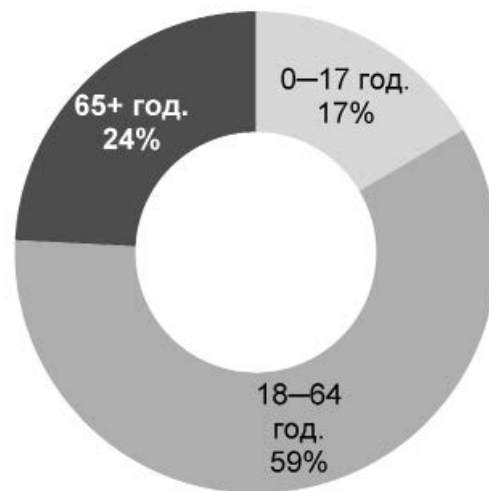
Посматрано према полу, жене су бројније у односу на мушкарце: у 2021. години укупан број мушкараца је био 18.992 (43,7%), а жена 24.457 (56,3%). Мушкарци су бројнији у млађим добним групама (од 0 до 24 године), док су после 25. године жене бројније у свим добним групама.

Просечна старост становника општина Стари град у 2020. години износила је 45,4 године, тако да општина Стари град у просеку има најстарије становништво у односу на остале градске и приградске општине, али и старије у односу на град Београд и РС, где просечна старост износи 41,8 и 42,2. Најстарији су становници општине Стари град (45,4 године), Врачар (44,9 година), Савски венац (44,2) и Сопот (43,9 година), а најмлађи у општини Сурчин (39,7 година) и Гроцка (40,1 година).

Графикон 11: Приказ просечне старости становника за територију града Београда и градских и приградских општина.

Графикон 10: Становништво према старосним групама, 2021.

Извор: Витална статистика, РЗС

2.1. Индекс старења

Индекс старења представља однос старог становништва (60 и више година) и младог становништва (0–19 година). За општину Стари град индекс старења износи 168 и знатно је већи у односу на индекс старења града Београда 134 и РС 145¹⁵.

2.2. Очекивано трајање живота

Табела 5: Очекивано трајање живота живорођених према скраћеним апроксимативним таблицама морталитета у Републици Србији, Београду и градским општинама Града Београда, 2018–2020¹⁶

	Период	Очекивано трајање живота живорођених, према скраћеним апроксимативним таблицама морталитета [година]					
		2019		2020		2021	
		Мушко	Женско	Мушко	Женско	Мушко	Женско
Територија – НСТЈ	Пол						
РЕПУБЛИКА СРБИЈА		73.09	78.35	71.37	77.24	69.96	75.64
СРБИЈА – СЕВЕР		73.02	78.41	71.52	77.49	70.11	76.11
Београдски регион		74.34	79.04	72.31	78.18	70.96	76.73
Београдска област		74.34	79.04	72.31	78.18	70.96	76.73
Барајево		74.07	78.36	73.36	78.72	71.72	77.44
Вождовац		74.36	78.97	73.93	79.14	73.03	78.27
Врачар		75.67	79.97	75.12	79.80	73.75	78.70
Гроцка		74.25	78.98	73.78	78.93	72.54	78.29
Звездара		74.58	79.25	73.94	79.26	73.15	78.29
Земун		74.16	79.25	73.52	79.02	71.87	78.14
Лазаревац		72.90	77.56	71.72	77.22	70.45	76.26
Младеновац		72.81	77.44	72.29	77.15	70.89	76.25
Нови Београд		75.45	79.98	74.90	79.56	73.84	78.72
Обреновац		73.49	78.19	72.25	78.38	70.93	76.96
Палилула (Београд)		73.07	77.88	72.51	77.41	71.44	77.19
Раковица		73.92	79.21	73.30	78.99	72.30	78.10
Савски венац		71.79	78.07	71.22	77.18	68.99	76.70
Сопот		72.85	78.98	72.07	77.77	70.49	76.42
Стари град		74.62	78.94	73.84	78.55	72.20	78.25
Чукарица		74.86	79.17	74.44	78.83	73.45	78.29
Сурчин		73.75	78.80	73.48	78.48	72.35	78.2

Очекивано трајање живота живорођених је у општини Стари град веће него на нивоу Србије, али и на нивоу Београда, и за мушки и за женски пол.

Очекивано трајање живота живорођене деце за општину Стари град према подацима из 2021. године износи за мушкарце 72,50 жене 78,25, док за територију града Београда очекивано трајање живота живорођене деце износи 70,96 за мушкарце и 76,73 за жене.

2.3. Морталитет и узроци смрти

Стопа морталитета од заразних болести у 2020. години износи 58,6 на 100.000 становника.

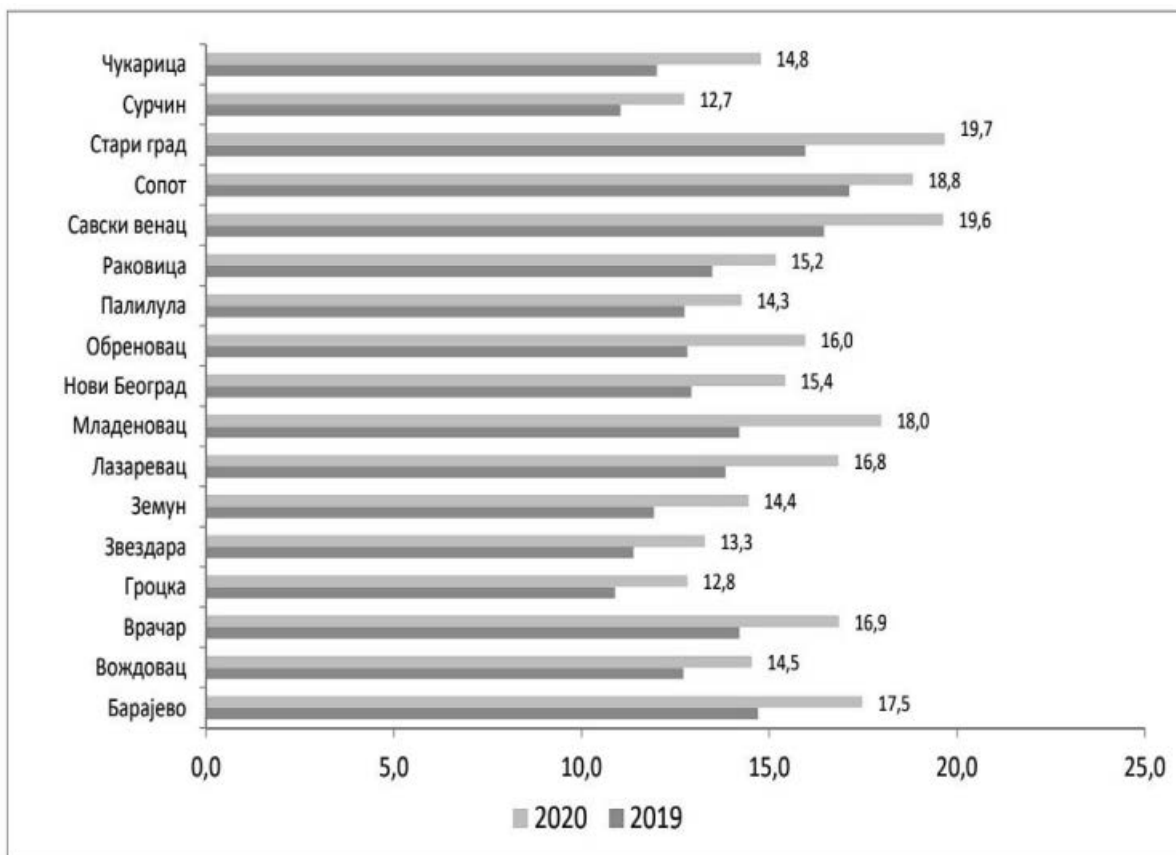
Међу умрлима од акутних заразних болести најзаступљенији су умрли од Ковида 19.

У 2020. години регистровано је 167 епидемија са 6.414 оболелих особа. Број епидемија је у односу на претходну годину већи 2,6 пута. (Анализа здравственог стања становништва Београда у 2020. години).

15 Демографска статистика за 2021 годину, РСЗ; ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

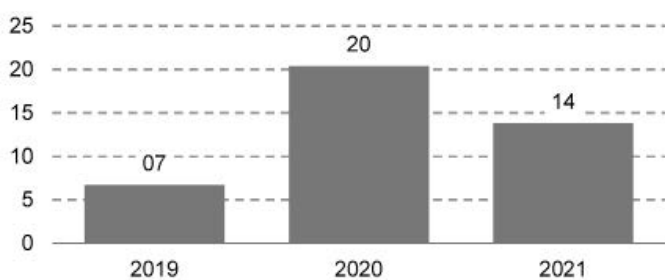
16 <https://data.stat.gov.rs/Home/Result/18050202?languageCode=sr-Cyrl>

Графикон 12: Стопа морталитета становника у Београду у 2019. и 2020. години по општинама.

Извор података: Републички завод за статистику, Витални догађаји, 2019. и 2020.

Графикон 13: Стопа смртности услед самоубиства, 2019–2021. (на 100.000 становника).

Извор: Витална статистика, РЗС

Табела 6: Стопе смртности, 2019–2021. Деца млађа од годину дана (одојчад) и млађа од седам дана

Година	одојчад	< 7 дана
2019	3,9	11,5
2020	2,0	2,0
2021	2,2	4,4

Извор: Витална статистика, РЗС

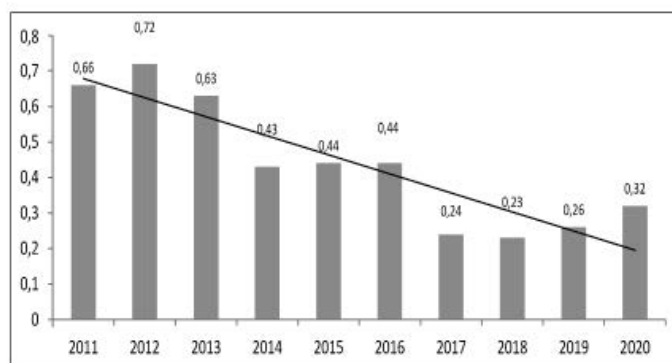
Од последица акутних заразних болести у 2020. години, умрла су 973 лица, са стопом морталитета 58,6 на 100.000 становника. Умрли од/са Ковида 19 (958) су на првом месту са учешћем у укупном умирању 98,5%. На другом месту су умрли од туберкулозе (7), са учешћем од 0,7%, затим следе умрли са дијагнозом грипа (5), са учешћем од 0,5% и умрли од Кројцфелд-Јакобове болести, бактеријског менингитиса

и ентеритиса изазваног *S. difficile* (по један), са учешћем од по 0,1%. Највише умрлих припада категорији узраста 70 и више година (63,8%).

Међу заразним болестима у 2020. години, најзаступљенија је група респираторних инфекција (96,3%), затим група кожных паразитарних болести (1,7%) и група цревних зараза (1,1%).

Број умрле деце у току болничког лечења у 2020. години износи 20 (0,32% укупно лечене деце), а стопа смртности износи 0,16/1.000 умрле деце у болницама деце узраста од 0 до 6 година. Ако посматрамо период 2011–2020. године, уочићемо тренд опадања стопе болничког морталитета и то са 0,66/1.000 у 2011. години на 0,32/1.000 деце предшколског узраста

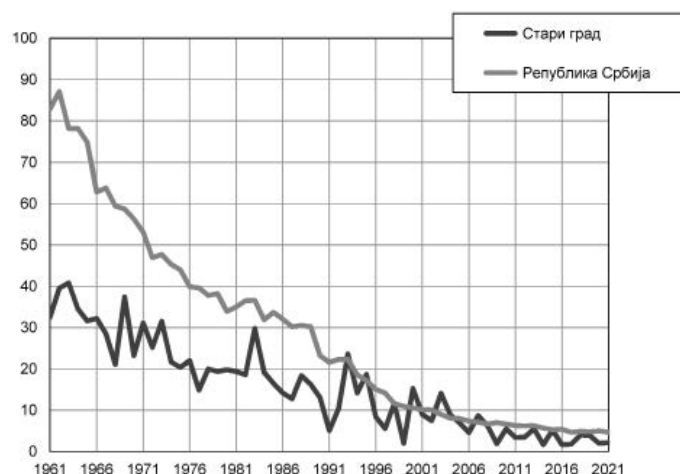
Графикон 14: Стопа смртности болнички лечене деце узраста 0–6 година, Београд, 2011–2020. година

Извор података: Индивидуални извештај о хоспитализацији – База података о болничком лечењу

Графикон 15: Умрла одојчад, Стари град, 1969-2021. година¹⁷

Извор: Витална статистика, РЗС

Графикон 16: Умрла одојчад на 1000 живорођених 1969–2021. година²³

Извор: Витална статистика, РЗС

Водећи узроци болничког морталитета предшколске деце су стања у порођајном периоду (XVI група по МКБ), са учешћем од 65% умрлих (13 смртних исхода), а затим следе обољења из групе болести система за дисање (2), болести система крвотока (1), тумори (два смртна исхода), повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (1) и заразне и паразитарне болести (1).

Посматрано по појединачним дијагнозама, водећи узроци смрти хоспитализоване деце предшколског узраста у 2020. години су:

- превремени порођај са последицама по новорођенче (P07): 11 умрлих (55% свих умрлих);
- Гушење новорођенчета узроковано недостатком кисеоника (P21): једно умрло или 5%;
- недовољна дисајна функција (J96): једно умрло или 5,%;
- септикемија новорођенчета узрокована бактеријама (P36): једно умрло или 5%;
- крварење у мозгу (I61): једно умрло или 5%;
- злоћудни тумор срца, медијастинума и плеуре (C38): једно умрло или 5%;
- друге леукемије означених типова ћелија крви (C94): једно умрло или 5%;

- вирусно запаљење плућа неklasификовано на другом месту (J12): једно умрло или 5%;
- повреде унутар лобање (S06): једно умрло или 5% и
- друге сепсе–тровања (A41): једно умрли или 5%;

Први рангирани по учесталости узрок смрти хоспитализоване деце предшколског узраста у 2020. години чини 55% укупног броја умрле деце. Велики проценат смртних исхода деце овог узраста, данас као и пре 10 година проузрокован је компликацијама у току и непосредно после рођења, као и превременим порођајем, те и да се највећи проценат смртних исхода односи на новорођену децу и одојчад. Код остале, старије деце предшколског узраста смртни исходи су ретки, а најчешћи разлози умирања су обољења из урођених наказности, деформација и хромозомских ненормалности (XVII група, Q00-Q99) и болести нервног система (VIII група, G00-G99).

У 2020. години у болницама је лечење завршено смртним исходом код 12 дечака и осам девојчица. Стопа болничког леталитета (број умрлих у односу на број болнички лечених) дечака предшколског узраста у 2020. години износи 3,5/1.000 и виша је од стопе болничког леталитета девојчица, која има вредност 2,9/1.000. Стопа болничког морталитета (број умрлих у односу на број деце предшколског узраста) код дечака износи 0,18/1.000 и већа је од стопе болничког морталитета девојчица (0,13/1.000). Уколико се посматра десетогодишњи период, уочава се да је стопа болничког морталитета дечака већа у свим годинама, изузев 2011, 2012. и 2018. године.

Преостале дијагнозе учествују са по једним умрлим дететом, односно, 8,3%, а то су:

- гушење новорођенчета узроковано недостатком кисеоника (P21);
- недовољна дисајна функција (J96);
- злоћудни тумор срца, медијастинума и плеуре (C38);
- септикемија (P36) ;
- повреда унутар лобање (S06);
- вирусно запаљење плућа (J12).

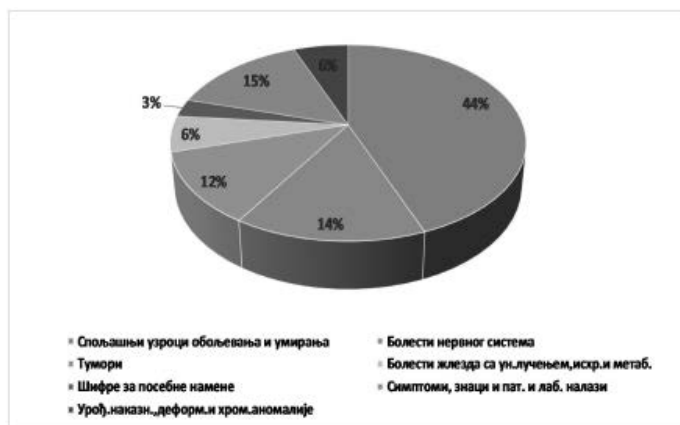
Водећи узроци смрти хоспитализованих девојчица у 2020. години су:

- превремени порођај са последицама по новорођенче (P07): шест умрле девојчице или 75,0%.
- Код следећих приказаних узрока смрти била је по једна умрла девојчица, односно 12,5%, а то су:
- септикемија (тровање крви новорођенчета узроковано бактеријама) (P36) и
- крварење у мозгу (I61).

У 2020. години у Београду је умрло осморо деце узраста 1–4 године, што је за петоро деце мање него у претходној години. Стопа морталитета износи 0,11/1.000 деце узраста од једне до четири године и има благо опадајући тренд у последњих 10 година. Водећи узрок смрти деце узраста 0–6 година према МКБ групама болести су стања у порођајном периоду (XVI), која су у 2020. години заступљена са 56,6% (34 умрлих). Затим следе урођене аномалије (XVII) са 13,3% (осам умрлих), потом симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII) са такође осам умрлих, тј. 13,3%.

У односу на период пре 10 година смањена је стопа морталитета предшколске деце због стања у порођајном периоду (са 0,62/1.000 на 0,27/1.000 деце узраста од 0 до шест година), због конгениталних аномалија, као и због групе „симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази”. На територији Града Београда, апсолутан број умрле деце узраста 7–19 година у посматраном десетогодишњем периоду је варирао од максималних 39 у 2017., до минималних 30 у 2015. години.

Графикон 17: Структура узрока смрти деце од 7-19 година у Београду, 2020. године

Извор података: Републички завод за статистику

Анализирајући морталитет добне групе од седам до 19 година по полу, приметно је да је морталитет деце мушког пола већи од морталитета деце женског пола у свим посматраним годинама. Током 2020. године укупно је умрло 21 дете мушког пола (стопа смртности 0,19/1.000) и 13 женског пола (0,13/1.000). У узроцима смрти на првом месту код дечака и девојчица налазе се спољашњи узроци оболевања и умирања (V01-Y98), док су на другом месту болести нервног система (G00–G99) код девојчица, односно група симптома и знакова код дечака. На трећем месту код оба пола налазе се тумори (C00–C97). Остали узроци смрти су ређе заступљени.

Удео умрлих који припадају подгрупи 15–19 година (19 особа) унутар добне групе 7–19 година износи 55,9% у 2020. години. Стопа смртности деце 15–19 година у 2020. години износи 0,24/1.000. У посматраном десетогодишњем периоду праћења, највећа вредност ове стопе се бележи у 2017. години – 0,37/1.000. Водећи узроци смрти у овој добној групи, као групи адолесцената, слични су водећим узроцима који су наведени за целу групу деце од седам до 19 година:

– спољашњи узроци оболевања и умирања (XX група, V01-Y98): 10 умрлих са стопом од 0,13/1.000 деце узраста 15–19 година;

– симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група – R00-R99): четири умрла са стопом од 0,05/1.000;

– болести нервног система (VI група G00-G99): два умрла са стопом од 0,03/1.000;

– болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група E00–E90): два умрла са стопом од 0,03/1.000 (табела 52 у прилогу).

У групи адолесцената (15–19 година) стопа смртности код дечака (0,30/1.000) је већа него код девојчица (0,18/1.000). У 2020. години код дечака доминирају спољашњи узроци оболевања (XX група, V01-Y98) са стопом од 0,17/1.000 као и симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група – R00-R99) са стопом од 0,07/1.000, а код девојчица на првом месту се такође налазе спољашњи узроци оболевања (XX група, V01-Y98) са

стопом 0,08/1.000. Друга и остала места заузимају различите групе обољења код дечака и девојчица.

Морталитет одраслог становништва од 20 до 64 године:

– ковид 19 (U07): 353 умрлих или 0,35/1.000;

– крварење у мозгу (I61): 59 умрлих или 0,06/1.000;

– инфаркт мозга – изумирање мозга (I63): 58 умрлих или 0,06/1.000;

– злоћудни тумор душника и плућа (C34): 55 умрлих или 0,05/1.000;

– вирусно запаљење плућа неklasификовано на другом месту (J12): 54 умрло или 0,05/1.000.

Кардиоваскуларна, цереброваскуларна обољења и малигни тумор душника и плућа (C34) су водећи узроци смрти у посматраном десетогодишњем периоду, од 2011. године до 2020. године, у болницама у Београду за лица старости 20–64 године. У 2020. години ковид 19 заузима прво место код мушкараца старости 20–64 године. Следе их кардиоваскуларна и цереброваскуларна обољења. Код жена водећи узрок смрти је ковид 19, а затим инфаркт мозга (I63) и крварење у мозгу (I61). Стопа смртности мушкараца у болницама је 1,68/1.000 (821), док је стопа смртности жена (437) у болницама 0,82/1.000. У 2020. години у Београду је умрло 4.429 становника узраста од 20 до 64 године. Стопа морталитета је 43,4/10.000 становника узраста од 20 до 64 године. Водећи узроци смрти становништва старости 20–64 године у Београду у 2020. години су тумори (II група) и болести система крвотока (IX група), који заједно чине скоро две трећине (60,1%) укупног броја умрлих грађана ове добне групе.

Табела 7: Најчешћи узроци смрти одраслих лица старијих од 65 година према полу, у болницама, Београд, 2020. Године

Узроци смрти	Мушкарци			Жене		
	Број	Стопа на 1.000	Ранг	Број	Стопа на 1.000	Ранг
Ковид 19 (U07)	782	5,68	I	469	2,34	I
Инфаркт мозга – изумирање ткива мозга (I63)	262	1,90	II	376	1,88	II
Акутни инфаркт срца (I21)	137	1,00	IV	128	0,64	III
Вирусно запаљење плућа, неklasификовано на другом месту (J12)	114	0,83	V			
Крварење у мозгу (I61)				99	0,49	V
Запаљење плућа, микроорганизам неозначен (J18)	160	1,16	III	121	0,60	IV

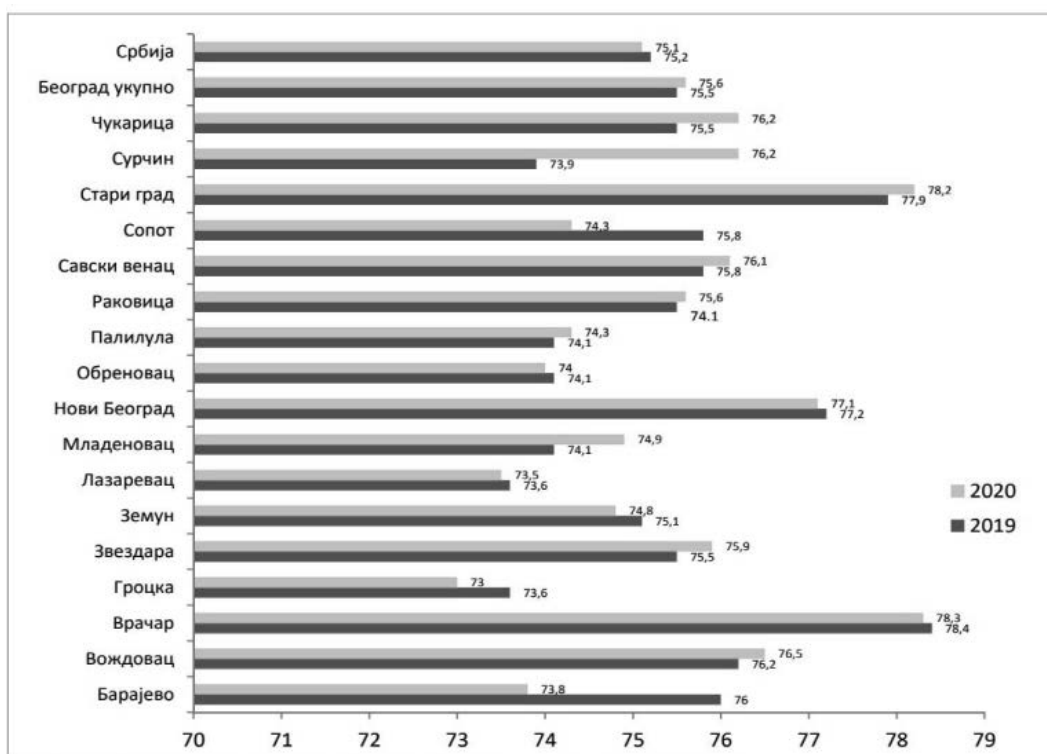
Извор података: Индивидуални извештај о хоспитализацији – База података о болничком лечењу

2.5. Просечна старост умрлих

Просечна старост умрлих лица у Београду је 75,6 година а у Србији, 75,1 година (графикон 14). Највећа просечна старост умрлих је у општинама Стари град и Врачар, око 78 година, а најмања у општинама Сурчин, Лазаревац и Гроцкој, око 73,5 година.

У односу на претходну годину, просечна старост умрлих лица је смањена у општинама Барајево, Врачар, Гроцка, Земун, Нови Београд и Сопот док је у осталим општинама повећана или непромењена.

Графикон 18. Просечна старост умрлих лица у Београду у 2019. и 2020. години.

Извор података: Републички завод за статистику, Витални догађаји, 2019. и 2020. године

2.6. Најзаступљеније болести града Београда

Према подацима из 2020 године, најзаступљеније болести у граду Београду (подаци за градску општину Стари град нису наведени посебно) су: болести система крвотока (252,6); болести система за дисање (231,8); симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (207,6); болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (135,5). Детаљни подаци о десет најзаступљенијих група болести код одраслих становника старијих од 19 година у Београду су представљени у Табели 6.

Табела 8: Десет најзаступљенијих група болести код одраслих становника старијих од 19 година у Београду у 2011., 2019. и 2020. години (стопа на 1.000 одраслих становника)

Ред. бр./ ранг	Група болести МКБ – X	Назив обољења	2011		2019		2020			
			Ранг	Стопа на 1.000	Број лечених	Ранг	Стопа на 1.000	Број лечених	Ранг	Стопа на 1.000
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	IX	Болести система крвотока	I	331,1	406273	I	298,5	343189	I	252,6
2.	X	Болести система за дисање	II	270,1	396251	II	291,1	314893	II	231,8
3.	XIII	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	III	148,8	243842	III	179,1	184007	IV	135,5
4.	XIV	Болести мекког ткива	VI	100,9	163130	VI	119,8	118842	VI	87,5
5.	XVIII	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	VIII	76,1	235072	IV	172,7	281988	III	207,6
6.	IV	Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма	V	106,2	167987	V	123,4	124265	V	91,5
7.	V	Душевни поремећаји и поремећаји понашања	IV	123,4	95665	IX	70,3	82327	IX	60,6
8.	XI	Болести система за варење	VII	78,3	111276	VII	81,7	81414	X	59,9
9.	XIX	Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	IX	63,1	108407	VIII	79,6	94764	VIII	69,8
10.	VII	Болести ока и припојака ока	X	37,2	80442	X	59,1			
11.	I	Заразне болести и паразитарне болести						100104	VII	73,7

Извор података: Статистички приказ здравствене делатности – Извештај службе опште медицине

3. Здравствени показатељи

Витални и демографски подаци за градску општину Стари град показују да је смањен удео младих и становника средње животне доби, због чега је значајно смањен биолошки потенцијал града. Истовремено је повећано учешће становника у доброј групи од 50 до 64 године и старих 65 и више година. Ове промене мењају слику здравственог стања становника Стари града и утичу на здравствене потребе и коришћење здравствене заштите.

3.1. Индикатори доступности здравствене заштите града Београда са освртом на ГО Стари град

Табела 9: Индикатори доступности здравствене заштите ГО Стари град – обезбеђеност лекарима^{18 19}

Назив индикатора	Јединица мере	2016	2017	2018	2019
1. Број здравствених установа (ЗУ)	Број	4	4	4	4
2. Укупан број запослених у ЗУ	Број	870	862	850	847
3. Број здравствених радника и сарадника у ЗУ	Број	726	720	707	705
4. Број здравствених радника и сарадника, као% укупног броја запослених у ЗУ	%	83.4	83.5	83.2	83.2
5. Број немедицинских радника у ЗУ	Број	144	142	143	142
6. Број немедицинских радника, као% укупног броја запослених у ЗУ	%	16.6	16.5	16.8	16.8
7. Укупан број доктора медицине у ЗУ	Број	228	220	214	220
8. Број доктора медицине, као% укупног броја запослених у ЗУ	%	26.2	25.5	25.2	26
9. Број доктора медицине, као% здравствених радника и сарадника у ЗУ	%	31.4	30.6	30.3	31.2
10. Број доктора медицине у ЗУ на 1.000 становника	Број	4.92	4.8	4.73	4.93
11. Број становника на једног доктора медицине	Број	203	209	211	203
12. Број лекара опште медицине у ЗУ	Број	8	13	14	18
13. Број лекара опште медицине, као% укупног броја доктора медицине у ЗУ	%	3.5	5.9	6.5	8.2
14. Број лекара на специјализацији у ЗУ	Број	21	16	18	25
15. Број лекара на специјализацији, као% укупног броја доктора медицине у ЗУ	%	9.2	7.3	8.4	11.4
16. Број лекара специјалиста у ЗУ	Број	199	191	182	177
17. Број лекара специјалиста, као% укупног броја доктора медицине у ЗУ	%	87.3	86.8	85	80.5
18. Број лекара за предшколску децу на 1.000 предшколске деце	Број	1.4	1.4	1.3	
19. Број лекара за школску децу и омладину на 1.000 школске деце и омладине	Број	1	1	1.3	
20. Број лекара за одрасле на 1.000 одраслих	Број	0.9	1	0.9	
21. Број лекара – заштита здравља жена, на 1.000 жена	Број	0.26	0.22	0.18	
22. Број стоматолога у ЗУ	Број	13	13	12	11
23. Број стоматолога, као% здравствених радника и сарадника у ЗУ	%	1.8	1.8	1.7	1.6
24. Број стоматолога у ЗУ на 1.000 становника	Број	0.28	0.28	0.27	0.25
25. Број стоматолога за предшколску и школску децу на 1.000 предшколске и школске деце	Број	1.2	0.8	0.8	
26. Број фармацеута у ЗУ	Број	7	6	6	6
27. Број фармацеута, као% здравствених радника и сарадника у ЗУ	%	1	0.8	0.8	0.9
28. Број фармацеута у ЗУ на 1.000 становника	Број	0.15	0.13	0.13	0.13

Табела 10: Основни здравствени подаци на територији градске општине Стари град, 2021²⁰

Основни подаци, 2021.	
Број лекара	207
Број лекара на 1.000 становника	4,8
Лекари – здравствена заштита деце (на 1.000 становника)	1,2
Лекари – здравствена заштита школске деце и омладине (на 1.000 становника)	0,7
Лекари – здравствена заштита одраслог становништва (на 1.000 становника)	0,8
Стоматолози – стоматолошка заштита деце, школске деце и омладине (на 1.000 становника)	0,8
Лекари – здравствена заштита жена (на 1.000 становника)	0,19
Обухват жена у току првог триместра трудноће савременом здравственом заштитом (%)	65,1
Обухват трудница патронажним посетама (број)	0,4
Број оболелих од туберкулозе	0
Инциденција туберкулозе (на 100 000 становника)	0,0
Процент деце која су вакцинисана против дифтерије, тетануса и великог кашља у првој години живота (%)	99,3
Процент деце која су вакцинисана против малих богиња у првих 18 месеци живота (%)	71,5

Извор: Институт за јавно здравље Србије

3.2. Индикатори ефикасности здравствене заштите ЛС

Табела 11: Укупан број посета у примарној здравственој заштити 2020. године²¹

Р. бр.	Здравств. установа	Превентива				Куратива				
		Укупно	ОД ТОГА ПРВЕ	систематски	контролни	у ординацији код лекара		осталих медицинских радника	кућне	
						укупно	од тога прве		лекара	осталих медицинских радника
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Укупно Београд		654249	111633	433265	109351	5868593	2688250	1691963	39426	352861
	ДЗ Стари град	23053	1232	14205	7616	199801	89073	23349	3531	27619

18 Институт за јавно здравље Србије – здравствени ресурси, рад здравствених установа, епидемиологија, база порођаја

19 РЗС – Витална статистика

20 ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

21 Статистички приказ здравствене делатности у Београду за 2020. годину, Градски завод за јавно здравље Београд

Табела 11а: Укупан број лекара и посета у консултативно-специјалистичкој делатности 2020. године²²

Дом здравља Стари град		Лекари	Посете
Укупно		13	36.746
Офталмологија		3	6.892
Ото-риноларингологија		3	7.324
Ултразвук		-	6.434
Радиологија		2	7.598
Интерна медицина		4	6.660
Неуропсихијатрија		1	1.809

Табела 11б: Укупан број лица оболелих од хроничних незаразних обољења регистрованих у 2020. години²³

ДЗ Стари град		Обо- ле- ли	Обја- вљени	Регис- тровани
Укупно		174	201	375
Малигна неоплазма		59	104	163
Психозе		54	36	90
Шећерна болест		25	13	38
Хемофилија		2		2
Хронична инсуфицијенција бубрега		7	9	16
Наркоманија		1		1
Коронарне бол. срца		9	27	36
Опструктивне бол. плућа		17	12	29

3.3. Здравствена заштита деце предшколског узраста

Показатељи рада и коришћења здравствене службе израчунати су на број деце према процењеном броју становништва из 2020. године (124.659) на територији града Београда. Ниво кадровске обезбеђености је и даље задовољавајући, обзиром да су један лекар специјалиста педијатрије и 1,4 медицинска сестра ангажовано на здравственој заштити деце предшколског узраста.

У 2020. години свако дете је у просеку имало по пет епизода лечења због болести или повреде у ординацији код лекара, са 1,5 посетом по епизоди. Код медицинске сестре техничара, везано за инјекциону терапију, превијање или неке друге интервенције, било је просечно 1,4 посета по детету. На сваку прву посету лекару, уследило је 0,3 посета медицинској сестри.

Превентивним прегледима била су обухваћена сва деца предшколског узраста. Код сваког детета је обављено просечно 1,4 превентивних прегледа, рачунајући при томе и систематске и контролне прегледе у саветовалишту.

Посматрајући само децу у првој години живота уочава се да је свако дете имало просечно по 5,1 превентивни преглед. Деца у осталим годиштима имала су по 1,6 превентивних прегледа. Регистровано је 1.731(1,4%) деце предшколског узраста као ометено у психофизичком развоју, а од тога 1.395 (80,5%) деце трајно. Међу узроцима онеспособности најчешће су говорне сметње, сметње вида, комбиноване сметње, психичка заосталост и сметње слуха.

Табела 12: Медицински радници у здравственој заштити деце предшколског узраста према стручној спреми у 2020. години

р. бр.	Здрав. установа	укупно	медицински радници								
			лекари				виша стручна спрема		средња стручна спрема		
			свега	од тога			свега	од тога медицинске сестре техничари	свега	од тога мед. сестре техничари	
				специјалисти	на специјализацији	опште медицине					
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	укупно	385	153	148	5			24	24	208	208
	ДЗ „Стари град“	11	4	4						7	7

Табела 13: Број посета у здравственој заштити деце предшколског узраста у Београду 2020. године

р. бр.	Здрав. установа	укупно	посете у ординацији					кућне посете		
			СВЕГА	прве посете код лекара				код осталих медицинских радника	лекара	осталих медицинских радника
				од тога према старости деце по годинама						
				0	1 – 2	3 – 5	6 и више			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	укупно	573897	382668	54187	106374	153420	68687	179619	22	
15	ДЗ „Стари град“	11598	8660	873	1684	1921	4182	6938		

²² Статистички приказ здравствене делатности у Београду за 2020. годину, Градски завод за јавно здравље Београд

²³ Статистички приказ здравствене делатности у Београду за 2020. годину, Градски завод за јавно здравље Београд

3.4. Здравствена заштитна деце школског узраста и омладине

Достављени подаци који се односе на превентивне активности и посете саветовалишту на територији града Београда, једино су комплетни за систематске и контролне прегледе, а недостају и непотпуни су, као и свих година уназад, подаци о саветовању са родитељима, наставницима и обиласку школа (није уједначен начин евидентирања и извештавања).

Систематским прегледима је обухваћено око 38,2% ученика непарних разреда основних и средњих школа. Најчешћа утврђена патолошка стања као и прошлих година су: деформације стопала, лоше телесно држање и деформације кичменог стуба.

У граду Београду регистровано је 1.693, тј. 0,8% деце школског узраста и омладине ометене у психофизичком развоју. Из општине Стари град није пријављен ниједан случај деце ометене у развоју. Међу узроцима онеспособљености, непромењено у односу на раније године, као најчешћи се наводе: сметње вида, сметње слуха, говорне сметње, психичка заосталост, и комбиноване сметње.

У служби за здравствену заштиту школске деце и омладине у току године утврђено је просечно 1,5 обољења по

детету. Пет водећих група болести (не рачунајући групу – Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом) чине око 82,2% укупног морбидитета и имају следеће вредности стопа обољевања:

- болести система за дисање (569,1/1.000),
- симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (206,8/1.000),
- заразне и паразитарне болести (152,5/1.000),
- повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (65,2/1.000),
- болести коже и поткожног ткива (55,8/1.000).

Десет најчешћих обољења утврђених у здравственој заштити деце школског узраста су вишеструке инфекције горњег дела респираторног тракта непознатог порекла 226,2/1.000, акутно запаљење ждрела и крајника 195,5/1.000, други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази 96,3/1.000, друге вирусне болести 86,8/1.000, грозница непознатог порекла 78,3/1.000 друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде 45,2/1.000, акутно запаљење душница и крајњих огранича душница 43,9/1.000, друге болести носа и синуса носа 36,5/1.000, друге болести коже и поткожног ткива 34,6/1.000, бол у стомаку и карлици 32,3/1.000.

Табела 14: Медицински радници у здравственој заштити деце школског узраста и омладине у Београду према стручној спреми у 2020. години

р. бр.	Здрав. установа	укупно	медицински радници							
			лекари			виша стручна спрема		средња стручна спрема		
			свега	од тога		свега	од тога мед. сестре – техничари	свега	од тога мед. сестре – техничари	
специјалисти	на специјализацији	опште медицине								
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
УКУПНО		330	149	84	20	45	22	22	159	159
15	ДЗ „Стари град“	8	3	3					5	5

Табела 15: Број посета у здравственој заштити школске деце и омладине у домовима здравља у Београду у 2020. години

Р. бр.	ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	ПОСЕТЕ У ОРДИНАЦИЈИ								КУЋНЕ ПОСЕТЕ	
		УКУПНО	СВЕГА	ПРВЕ ПОСЕТЕ КОД ЛЕКАРА					КОД ОСТАЛИХ МЕДИЦИНСКИХ РАДНИКА	ЛЕКАРА	ОСТАЛИХ МЕДИЦИНСКИХ РАДНИКА
				ОД ТОГА ПРЕМА СТАРОСТИ ДЕЦЕ							
0	1	2	3	до 6 година	7 – 9 година	10 – 14 година	15 – 19 година	20 и више година	9	10	11
УКУПНО		453767	283869	7886	71917	108308	94247	1511	67748	275	
1	ДОМ ЗДРАВЉА „Др Милорад Влајковић“ – БАРАЈЕВО	9661	4812		1406	1924	1482		1106		
2	ДОМ ЗДРАВЉА „ВОЖДОВАЦ“	32746	19304	617	4553	7769	6358	7	1669	18	
3	ДОМ ЗДРАВЉА „ВРАЧАР“	14030	7865	67	2162	3063	2572	1	1332		
4	ДОМ ЗДРАВЉА „ГРОЦКА“	24471	15852	136	4747	6305	4422	242	4227		
5	ДОМ ЗДРАВЉА „ЗВЕЗДАРА“	33474	19888	1248	4704	6243	7693		2336		
6	ДОМ ЗДРАВЉА „ЗЕМУН“	61653	37497	2244	9647	13912	11057	637	17373	257	
7	ДОМ ЗДРАВЉА „Др Ђорђе Ковачевић“ – ЛАЗАРЕВАЦ	23254	21054		5633	9585	5836		5920		
8	ДОМ ЗДРАВЉА „МЛАДЕНОВАЦ“	16255	6919		1783	2769	2367		3712		
9	ДОМ ЗДРАВЉА „НОВИ БЕОГРАД“	35496	35652	385	9616	13332	12319		9208		
10	ДОМ ЗДРАВЉА „ОБРЕНОВАЦ“	31417	17754		4270	7294	6187	3	5259		
11	ДОМ ЗДРАВЉА „Др Милутин Ивковић“ – ПАЛИЛУЛА	55346	27276	39	5697	9785	11147	608	4126		
12	ДОМ ЗДРАВЉА „РАКОВИЦА“	35298	24476	71	6519	9318	8563	5	2657		
13	ДОМ ЗДРАВЉА „САВСКИ ВЕНАЦ“	10913	7877	202	1853	3145	2669	8	1046		
14	ДОМ ЗДРАВЉА „СОПОТ“	10224	4961		1508	1844	1609		1909		
15	ДОМ ЗДРАВЉА „СТАРИ ГРАД“	13131	7558	395	1342	2403	3418		1195		
16	ДОМ ЗДРАВЉА „Др Симо Милошевић“ – ЧУКАРИЦА	46398	25124	2482	6477	9617	6548		4673		

Табела 16: Број посета саветовалишту у здравственој заштити деце предшколског узраста и у Домовима здравља у Београду у 2020. години

Р. бр.	ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	ВРСТА ПОСЕТЕ					
		СИСТЕМАТСКИ ПРЕГЛЕД УЧЕНИКА	КОНТРОЛНИ ПРЕГЛЕД	САВЕТОВАЊЕ СА РОДИТЕЉИМА	САВЕТОВАЊЕ СА НАСТАВНИЦИМА	ОБИЛАЗАК ШКОЛЕ	ОБИЛАЗАК ШКОЛСКИХ КУХИЊА
0	1	2	3	4	5	6	7
	УКУПНО	34557	12303	286	4		
	ДЗ"СТАРИ ГРАД"	669	329				

3.5. Здравствена заштитна жена

У укупном броју лечених жена, на територији Града Београда, 20,1% припадају добној групи од 20 до 29 година живота; 26,0% су у добној групи између 30 и 39 година; 22,4% између 40 и 49 година, 29,2% од 50 и више година, а најмањи проценат је у узрасту до 19 година живота 2,4%.

У саветовалиштима за труднице остварено је 140470 посете трудница од којих је првих било 19947. У просеку је било седам посета по трудници. Жене старости од 20 до 29 година живота оствариле су 38,0%, од 30 до 39 година живота 49,4%, од 40 до 49 година живота 9,1% а најмање жене до 19 година живота 3,4%.

Од укупног броја трудница највећи проценат први пут се јавио у првом триместру трудноће (64,3%), а најмање од седмог до деветог месеца (13,0%). Треба нагласити да један број трудница своју трудноћу прати у приватним гинеколошким ординацијама, па се први пут јавља гинекологу у дому здравља пред порођај да би добили упут за породилиште.

Радам саветовалишта за планирање породице обухваћено је 4,5% жена у репродуктивном периоду које су у просеку у саветовалишту биле 1–2 пута у току године. Највише првих посета оствариле су жене од 30 до 39 година живота (35,4%), затим оне старости од 20 до 29 година живота (34,2%), затим од 40 и више година (20,5%) а најмање су то чиниле особе млађе од 19 година (9,9%). Најчешће су ординирани орална контрацептивна средства (63,9%), затим

друга локална средства (27,8%), а знатно мање интраутерини улошци (8,3%).

У службама за здравствену заштиту жена у 2020. години општа стопа морбидитета је износила 127,4/1.000 жена старијих од 15 година живота. Пет водећих група болести (узима се група – Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом), чини 96,5% укупног морбидитета и то са следећим вредностима стопа:

- болести мокраћног пуног система 85,5/1.000;
- трудноћа, рађање и бабиње 22,1/1.000;
- тумори 10,2/1.000;
- симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази 3,1/1.000 и
- болести крви и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета 2,1/1.000.

Посматрано по појединачним обољењима на првом месту су: компликације трудноће и порођаја 31,6/1.000, поремећај менструације 23,8/1.000, болести менопаузе и климактеријум 22,1/1.000, друга запаљења женских карличних органа 12,5/1.000, болести дојке 10,9/1.000, друга обољења пуног мокраћног пута 10,9/1.000, неплодност жене 10,1/1.000, запаљење грлића материце 9,5/1.000, запаљења јајника и јајовода 4,4/1.000, компликације у бабињама и друга стања која компликују трудноћу и рађање 4,1/1.000.

Подаци приказани у табелама овог поглавља добијени су на основу извештаја служби за здравствену заштиту жена.

Табела 17: Медицински радници у здравственој заштити жена у домовима здравља и заводима у Београду према стручној спреми у 2020. години

Р. бр.	ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	УКУПНО	МЕДИЦИНСКИ РАДНИЦИ						
			СВЕГА	ЛЕКАРИ			ВИША СТРУЧНА СПРЕМА	СРЕДЊА СТРУЧНА СПРЕМА	НИЖА СТРУЧНА СПРЕМА
				СПЕЦИЈАЛИСТИ	НА СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈИ	ОПШТЕ МЕДИЦИНЕ			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	УКУПНО	312	125	107	18		13	174	
1	ДОМ ЗДРАВЉА „Др Милорад Влајковић” – БАРАЈЕВО	4	2	2				2	
2	ДОМ ЗДРАВЉА „ВОЈДОВАЦ „	28	11	9	2		1	16	
3	ДОМ ЗДРАВЉА „ВРАЧАР”	12	6	5	1		1	5	
4	ДОМ ЗДРАВЉА – ГРОЦКА	13	5	5				8	
6	ДОМ ЗДРАВЉА „ЗВЕЗДАРА”	30	10	10			4	16	
5	ДОМ ЗДРАВЉА „ЗЕМУН”	34	14	9	5			20	
7	ДОМ ЗДРАВЉА „Др Ђорђе Ковачевић” – ЛАЗАРЕВАЦ	7	3	3				4	
8	ДОМ ЗДРАВЉА МЛАДЕНОВАЦ”	8	2	2				6	
9	ДОМ ЗДРАВЉА „НОВИ БЕОГРАД”	33	12	12				21	
10	ДОМ ЗДРАВЉА „ОБРЕНОВАЦ	14	5	4	1		1	8	
11	ДОМ ЗДРАВЉА „Др Милутин Ивковић” – ПАЛИЛУЛА	25	8	7	1		1	16	
12	ДОМ ЗДРАВЉА „РАКОВИЦА”	21	10	9	1		3	8	
13	ДОМ ЗДРАВЉА „САВСКИ ВЕНАЦ”	7	3	3				4	
14	ДОМ ЗДРАВЉА „СОПОТ”	4	2	2				2	
15	ДОМ ЗДРАВЉА „СТАРИ ГРАД”	7	2		2		2	3	
16	ДОМ ЗДРАВЉА „Др Симо Милошевић” – ЧУКАРИЦА	32	14	10	4			18	
17	ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ СТУДЕНАТА	17	8	8				9	
18	ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ РАДНИКА МУП– а	6	3	3				3	
19	ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ РАДНИКА „ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ”	10	5	4	1			5	

Повећане су потребе у области репродуктивног здравља грађана због још увек угроженог простог обнављања становништва Београда, услед смањивања рађања и просечног броја рођене деце по жени и породици, опредељивања жена за рађање у каснијем репродуктивном периоду (бележи се просек од 31,5 године старости, док је у Србији просек 30,1 година) као и удела од 23,4% фертилних жена у укупној популацији становника Београда.

Табела 18: Број посета у здравственој заштити жена у домовима здравља и заводима у Београду у 2020. години

Р. бр.	ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	ПОСЕТЕ У ОРДИНАЦИЈИ								КУЋНЕ ПОСЕТЕ	
		УКУПНО ПОСЕТА ЛЕКАРУ	СВЕГА	ПРВЕ ПОСЕТЕ КОД ЛЕКАРА					КОД ОСТАЛИХ МЕДИЦИНСКИХ РАДНИКА	ЛЕКАРА	ОСТАЛИХ МЕДИЦИНСКИХ РАДНИКА
				ОД ТОГА ПРЕМА СТАРОСТИ ЖЕНА							
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	УКУПНО	252739	109401	2596	21955	28422	24515	31913	196505		
1	ДЗ „Др Милорад Влајковић” - БАРАЈЕВО	1903	140	3	22	63	35	17	1315		
2	ДЗ „ВОЖДОВАЦ”	18449	8000	104	1032	2117	2029	2718	2001		
3	ДЗ „ВРАЧАР”	11214	3388	25	316	901	769	1377	14135		
4	ДЗ - ГРОЦКА	8568	4431	272	989	1199	1070	901	2025		
5	ДЗ „ЗВЕЗДАРА”	12158	5770	196	1120	1402	1563	1489	5285		
6	ДЗ „ЗЕМУН”	30006	12869	282	2276	2909	3425	3977	5276		
7	ДЗ „Др Ђорђе Ковачевић” ЛАЗАРЕВАЦ	11715	11377	257	3492	5060	1471	1097	4480		
8	ДЗ „МЛАДЕНОВАЦ”	8835	6378	161	1640	1911	1117	1549	1229		
9	ДЗ „НОВИ БЕОГРАД”	31191	14829	196	1505	3284	3482	6362	78128		
10	ДЗ „ОБРЕНОВАЦ”	6701	2256	45	479	637	615	480	1362		
11	ДЗ „Др Милутин Ивковић” - ПАЛИЛУЛА	13811	6245	89	679	1293	1999	2185	7219		
12	ДЗ „РАКОВИЦА”	13279	9422	142	1053	1681	2009	4537	24608		
13	ДЗ „САВСКИ ВЕНАЦ”	7534	2836	97	283	616	665	1175	10134		
14	ДЗ „СОПОТ”	3250	2497	96	703	624	364	710	1148		
15	ДЗ „СТАРИ ГРАД”	9840	1776	55	315	374	535	497	4400		
16	ДЗ „Др Симо Милошевић” ЧУКАРИЦА	16214	7086	169	1622	2746	1647	902	20431		
17	ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ СТУДЕНАТА	29025	4077	357	3720				2506		
18	ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ РАДНИКА МУП-а	7107	2248	17	304	617	592	718	7817		
19	ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ РАДНИКА ”ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ	11939	3776	33	405	988	1128	1222	3006		

Табела 19: Број посета Саветовалишту за планирање породице у здравственој заштити жена у домовима здравља у заводима у Београду у 2020. години

Р. бр.	ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	Посете саветовалишту за планирање породице							Први пут у саветовалишту уопште
		Укупно посета	Прве посете код лекара						
			Свега	Од тога према старости жена					
0	1	2	3	4	5	6	7	8	
	УКУПНО	23605	17828	1758	6094	6315	3661	8336	
1	ДОМ ЗДРАВЉА „Др Милорад Влајковић” - БАРАЈЕВО	1113	83	16	56	11		18	
2	ДОМ ЗДРАВЉА „ВОЖДОВАЦ”	1803	1166	33	238	544	351	866	
3	ДОМ ЗДРАВЉА „ВРАЧАР”	200	199	10	58	91	40	26	
4	ДОМ ЗДРАВЉА - ГРОЦКА	2065	2065	370	818	679	198	1793	
6	ДОМ ЗДРАВЉА „ЗВЕЗДАРА”	1258	1255	63	496	508	188		
5	ДОМ ЗДРАВЉА „ЗЕМУН”	687	688	98	253	218	119	624	
7	ДОМ ЗДРАВЉА „Др Ђорђе Ковачевић” - ЛАЗАРЕВАЦ	1171	819	23	407	270	119	485	
8	ДОМ ЗДРАВЉА „МЛАДЕНОВАЦ”	164	81	21	33	21	6		
9	ДОМ ЗДРАВЉА „НОВИ БЕОГРАД”	1599	1024	19	184	559	262	1233	
10	ДОМ ЗДРАВЉА „ОБРЕНОВАЦ”	582	558	16	146	242	154	582	
11	ДОМ ЗДРАВЉА „Др Милутин Ивковић” - ПАЛИЛУЛА	1262	1242	62	451	443	286	1062	
12	ДОМ ЗДРАВЉА „РАКОВИЦА”	3274	3045	142	740	1203	960	229	
13	ДОМ ЗДРАВЉА „САВСКИ ВЕНАЦ”	2923	1038	40	185	445	368	128	
14	ДОМ ЗДРАВЉА „СОПОТ”	362	322	13	99	125	85	98	
15	ДОМ ЗДРАВЉА „СТАРИ ГРАД”	421	232	19	151	47	15		
16	ДОМ ЗДРАВЉА „Др Симо Милошевић” - ЧУКАРИЦА	1936	1919	138	661	708	412	18	
17	ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ СТУДЕНАТА	2106	1713	672	1041			807	
18	ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ РАДНИКА МУП-а	355	159		36	80	43	211	
19	ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ РАДНИКА „ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ	324	220	3	41	121	55	156	

3.6. Здравствена заштита одраслој становништва

У току 2020. године одрасли грађани остварили су 1,8 епизода лечења са око 2,4 посета по епизоди. Код медицинске сестре – техничара ради ињекционе терапије, превијања или неке друге интервенције, било је просечно 1,1 посета по одраслом становнику. На сваку прву посету лекару, било је 1,6 посета медицинској сестри.

У оквиру укупне здравствене заштите одраслих грађана, превентивне активности због систематских, периодичних и контролних прегледа су чиниле 2,7% укупног броја посета општој медицини. Просечно је сваки осми Београђанин старији од 19 година живота био обухваћен систематским или контролним прегледом.

Општа стопа морбидитета је износила 1476,2/1.000 становника старијих од 19 година. Пет водећих гупа болести (не рачунајући групу – Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом) су чиниле 59,1% укупног морбидитета становника и то:

- болести система крвотока 252,6/1.000,
- болести система за дисање 231,8/1.000,
- симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази 207,6/1.000,
- болести мишићно коштаног система и везивног ткива 135,4/1.000,
- болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма 91,5/1.000.

Десет најчешћих обољења утврђених у примарној здравственој заштити одраслог становништва Београда су есенцијална хипертензија 157,8/1.000, други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази 139,8/1.000, инфекције респираторног тракта 80,2/1.000, друга обољења леђа 67,6/1.000, акутни фарингитис и акутни тонзилитис 64,4/1.000, друге вирусне болести 58,1/1.000, грозница непознатог порекла 54,8/1.000, шећерна болест 41,7/1.000, друге специфичне и неспецифичне и вишеструке повреде 38,9/1.000, циститис 29,5/1.000.

Табела 20: Медицински радници у здравственој заштити одраслих у домовима здравља и заводима у Београду према стручној спреми у 2020. години

Р. бр.	ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	укупно	медицински радници							
			лекари				виша стручна спрема		средња стручна спрема	
			свега	од тога			свега	од тога мед. сестре техничари	свега	од тога мед. сестре техничари
опште медицине	на специјализацији	специјалисти								
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	УКУПНО	2666	1114	566	77	471	147	144	1405	1404
1.	ДЗ „Др Милорад Влајковић” – БАРАЈЕВО	41	19	10	3	6	1		21	21
2.	ДЗ „ВОЖДОВАЦ”	175	77	45	2	30	9	9	89	89
3.	ДЗ „ВРАЧАР”	52	25	14		11	4	4	23	23
4.	ДЗ „ГРОЦКА”	138	57	39		18	9	9	72	72
5.	ДЗ „ЗВЕЗДАРА”	162	75	34	14	27	4	4	83	83
6.	ДЗ „ЗЕМУН”	251	98	64	9	25	17	17	136	136
7.	Д.З. „Др Ђорђе Ковачевић” – ЛАЗАРЕВАЦ	109	34	22	2	10	6	6	69	69
8.	ДЗ „МЛАДЕНОВАЦ”	82	35	15	1	19	2	2	45	45
9.	ДЗ „НОВИ БЕОГРАД”	220	92	25	14	53	8	8	120	120
10.	ДЗ „ОБРЕНОВАЦ”	129	56	34	11	11	13	13	60	60
11.	Д.З. „Др Милутин Ивковић” – ПАЛИЛУЛА	216	89	56	3	30	20	20	107	107
12.	ДЗ „РАКОВИЦА”	101	44	21	2	21	8	8	49	49
13.	ДЗ „САВСКИ ВЕНАЦ”	49	21	4	1	16	7	5	21	21
14.	ДЗ „СОПОТ”	39	16	13		3			23	23
15.	ДЗ „СТАРИ ГРАД”	64	27	11		16	5	5	32	32
16.	Д.З. „Др Симо Милошевић” – ЧУКАРИЦА	188	72	39	8	25	8	8	108	108
17.	ЗАВОД ЗА ЗДРАВ. ЗАШТ. СТУДЕНАТА	35	12	4		8	3	3	20	19
18.	ЗАВОД ЗА ЗДРАВ. ЗАШТ. РАДНИКА МУП-а	35	11	5	2	4	3	3	21	21
19.	ЗАВОД ЗА ЗДРАВ. ЗАШТ. РАДНИКА „ЖЕЛ. СРБИЈЕ”	55	25	11	5	9	1	1	29	29
20.	ГРАДСКИ ЗАВОД ЗА ХИТНУ МЕДИЦИНСКУ ПОМОЋ	513	225	100		125	15	15	273	273
21.	ГРАДСКИ ЗАВОД ЗА ГЕРОНТОЛОГИЈУ	12	4			4	4	4	4	4
		2063	853	450	70	333	128	125	1082	1081

3.7. Стоματοлошка здравствена заштита

Приликом стоматолошких прегледа у највећем броју случајева утврђена су следећа обољења:

- зубни каријес (caries dentium, K02), тј. 28,3% од свих обољења, са стопом од 65,7 на 1.000 становника Београда;
- друге болести зуба и потпорних структура (K00-K01, K03-K08), тј. 50,9% од свих обољења, са стопом од 117,9 на 1.000 становника Београда;
- друге болести усне дупље, пљувачних жлезда и вилица (K09-K14), тј. 3,4% од свих обољења, са стопом од 7,9 на 1.000 становника Београда.

Табела 22. Медицински радници у стоматолошкој здравственој заштити у домовима здравља, заводима, клиникама у Београду према стручној спреми у 2020. години

Р. бр.	ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	УКУПНО	МЕДИЦИНСКИ РАДНИЦИ								
			СТОМАТОЛОЗИ				ЗУБНИ ТЕХНИЧАРИ		ЗУБНИ АСИСТЕНТИ		РО ТЕХНИЧАРИ
			Свега	зубни лекари	на специјализацији	специјалисти	свега	од тога са вишом	свега	од тога са средњом	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	УКУПНО	1056	456	157	26	273	130	12	455	445	15
1	ДЗ „Др Милорад Влајковић” – Барајево	9	5	3		2	2		2		
2	ДЗ – „Вождовац”	88	40	22	1	17	10		35	35	3
3	ДЗ „Врачар”	31	13	6		7	3		15	15	
4	ДЗ – „Гроцка”	40	17	13		4	5		18	18	
5	ДЗ „Звездара”	76	29	14	2	13	10	1	34	34	3
6	ДЗ „Земун”	107	42	23	2	17	13	1	49	48	3
7	ДЗ „Др Ђорђе Ковачевић” – Лазаревац	28	11	7		4	3	1	14	14	
8	ДЗ „Младеновац”	22	7	3		4	2		13	13	
9	ДЗ „Нови Београд”	96	37	12		25	12		45	45	2
10	ДЗ „Обреновац”	46	15	5	1	9	3	2	26	25	2
11	ДЗ „Др Милутин Ивковић” – Палилула	78	38	14	11	13	7	1	33	33	
12	ДЗ „Раковица”	53	22	6		16	6		23	23	2
13	ДЗ „Савски венац”	19	7	2		5	3		9	9	
14	ДЗ „Сопот”	6	2	1		1	1		3	3	
15	ДЗ „Стари град”	25	9	4		5	4		12	9	
16	ДЗ „Др Симо Милошевић” – Чукарица	92	41	11	7	23	10		41	41	
17	Завод за здрав зашт. студената	26	12	7		5	2		12	12	
18	Завод за здравствену заштиту радника МУП-а										
19	Завод за здрав. заштиту радника „Желез. Србије”	31	12	4		8	9	1	10	9	
20	Клинике стоматолошког факултета	181	96		2	94	24	5	61	59	
21	ГЗ за геронтологију и палијативно збрињавање	2	1			1	1				

3.8. Ојажено здравље (самопроцена здравља)

Центар за контролу и превенцију болести обавља прикупљање, анализирање и обраду података о кретању заразних болести, врши анализу и периодично извештавање са проценом епидемиолошке ситуације, истражује факторе ризика за настанак болести/епидемија и предлаже мере за очување и унапређење здравља становника Београда.

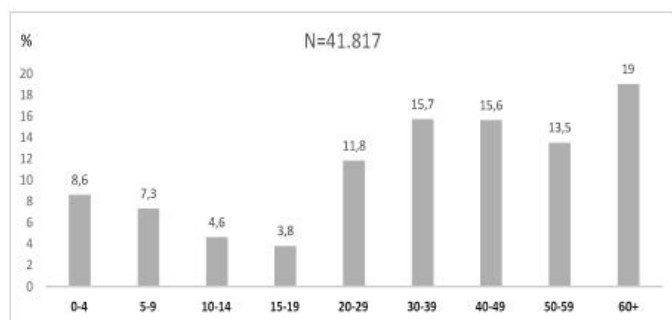
У 2020. години, на подручју Београда од акутних заразних болести које подлежу обавезном пријављивању, оболело је укупно 41.817 особа са стопом инциденције 2.520,0 на 100.000 становника. У укупном оболевању, учешће оболелих од грипа износи 13,3% (5.571)²⁴.

У периоду 2016-2017. године број пријављених случајева оболевања од заразних болести има опадајући тренд, у периоду 2017-2018. године инциденције оболевања од заразних болести бележе сличне вредности, да би у 2019. године био регистрован пад броја оболелих. Поновни пораст броја оболелих од заразних болести регистрован је у 2020. години због великог броја пријављених од ковида 19 (26.009).

Међу регистрованим случајевима заразних болести током 2020. године доминирали су оболели од: ковида 19 – 26.009, Influenza – 5.571, Varicella – 4.102, Pneumonia – 2.780 Pharyngitis/Tonsillitis streptococcica et Scarlatina – 1.589 и Scabies – 707.

У односу на узрасну дистрибуцију оболелих најзаступљенија узрасна група су старији од 60 година (19,0%), следе узрасне групе 30–39 (15,7%), 40–49 (15,6%) и 50–59 година (13,5%), због најчешћег оболевања од ковида 19. Најмање оболелих је у узрасту 15–19 и 10–14 година.

Графикон 19: Заразне болести по добним групама, Београд, 2020. година

Највеће стопе инциденције бележе се у општинама Стари град (5.281,7/100.000), Нови Београд (4.246,5/100.000), Вождовац (3.671,0/100.000), Обреновац (2.563,3/100.000) и Звездара (2.373,4/100.000).

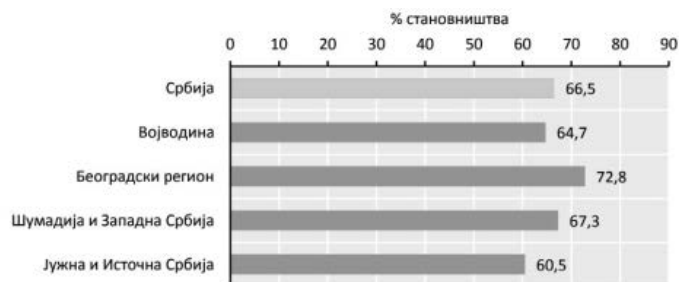
²⁴ Статистички приказ здравствене делатности у Београду за 2020. годину, Градски завод за јавно здравље Београд, стр. 50

3.9. Подаци о стилловима живота

Подаци о стилловима живота, штетним навикама и понашању који утичу на здравље, не прикупљају се и не постоје у рутинској званичној статистици. Ови подаци се добијају кроз истраживања. Резултати за становнике региона Београда и Србије су доступни из четвртог националног истраживања здравља становништва Србије, које је 2019. године спровео Републички завод за статистику, у сарадњи са Институтом за јавно здравље Србије и Министарством здравља Републике Србије.

Самопроцена општег здравља представља субјективну оцену испитаника о сопственом здрављу и често је значајно повезана са објективним стањем здравља и квалитетом живота становништва. Овај показатељ доприноси процени здравственог стања и здравствених потреба становништва, неједнакости у здрављу, старења и оптерећења болестима, а такође представља значајан предиктор морталитета, морбидитета, функционалних ограничења и коришћења здравствене заштите. Самопроцена здравља не представља замену за објективније показатеље рутинске здравствене статистике, већ их допуњује. Оно што се запажа у Истраживању здравља Србије јесте да становници Београда значајно чешће своје здравствено стање процењују као добро и веома добро, у односу на остало становништво Републике Србије (Графикон 21).

Графикон 20: Процент становништва који сопствено здравље оцењују као добро и веома добро према регионима

Извор: Истраживање здравља становништва Србије 2019. године, РСЗ

У Србији је 2019. године две трећине становништва (66,5%) проценило своје опште здравље као добро, а значајно више у Београду – 72,8%, док је 22,8% становника сматрало своје здравље просечним, а сваки девети становник оценио своје здравље као лоше – 10,7%. Мушкарци су имали позитивнију слику о сопственом здрављу него жене, па је 71,3% мушкараца оценило своје опште здравствено стање као добро, док је међу женама тај проценат износио 62,1%. У поређењу са истраживањима спроведеним 2013. и 2006. године када је 57,8%, односно 49,8% грађана оценило своје здравље као добро, у 2019. години је забележено значајно побољшање овог показатеља.

Хроничне незаразне болести, чије лечење изискује значајне материјалне трошкове, су најчешћи разлог коришћења здравствене заштите. Резултати истраживања су показали да је учесталост свих обољења расла са узрастом и да је приближно свака друга особа у Србији имала неко хронично обољење, скоро сваки трећи становник повишен крвни притисак, сваки шести хронични проблем са леђима, сваки девети повишене масноће у крви, сваки осми хронични проблем са вратном кичмом, сваки једанаести коронарну болест срца или ангину пекторис и сваки четрнаести дегенеративно обољење зглобова.

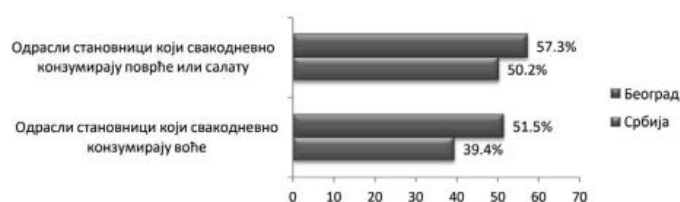
Код жена су у 2019. години биле значајно чешће следеће болести: повишен крвни притисак (32,3% код жена и 26,7% код мушкараца), деформитет доње кичме или други хронични проблем са леђима (20,4% код жена и 13,7% код мушкараца), вратни деформитет или други хронични проблем са вратном кичмом (15,9% код жена и 8,0% код мушкараца), повишене масноће у крви (13,1% код жена и 8,4% код мушкараца), артроза (9,4% код жена и 4,2% код мушкараца), коронарна болест срца или ангина пекторис (10,2% код жена и 7,4% код мушкараца) и алергије (8,8% код жена и 5,8% код мушкараца).

Није уочена значајна разлика у учесталости јављања међу половима за: шећерну болест, астму, уринарну инконтиненцију, хронични бронхитис и цирозу јетре. Код мушкараца су значајно чешће били заступљени инфаркт миокарда и мождани удар.

3.9.1. Исхрана

У Србији је 2019. године, на основу измерене вредности индекса телесне масе (ИТМ), више од половине становништва узраста 15 и више година (57,1%) је било прекомерно ухрањено, односно предгојазно (36,3%) и гојазно (20,8%), док је нормално ухрањених било 40,5%. Према истраживању здравља, становници Београда имају боље навике у исхрани у односу на просечно становништво Србије, па тако 51,5% становника у Београду свакодневно конзумира воће и 57,3% поврће или салату (док је удео становника у Србији који имају ове здраве навике у исхрани мањи – Графикон 22)

Графикон 21: Процент становништва који свакодневно конзумира воће и поврће

3.9.2. Физичка активност

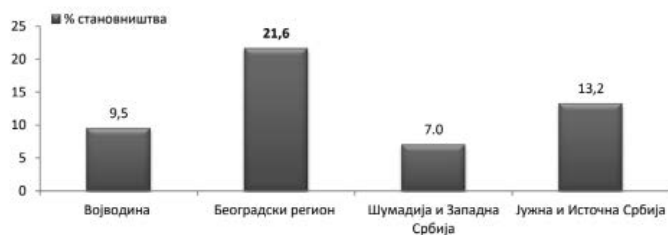
Физичка неактивност спада у водеће факторе ризика за хроничне незаразне болести, а особе које су недовољно физички активне имају 20-30% већи ризик од превремене смрти у поређењу са особама које су физички активне. Значајно више становника је углавном седело или стајало током радних активности у Београдском региону (54,9%), чешће жене (45,6%), као и становници вишег образовања (57,7%), најмућнији (51,8%) и становници градских насеља (47,1%). У извођењу аеробне физичке активности (која укључује фитнес, спорт, рекреацију или вожњу бицикла), барем 150 минута недељно, провело је 11,0% становника Србије старости од 18 до 64 године, значајно више мушкарци (14,4%) и у Београдском региону (19,7%). Интензивним физичким активностима намењеним јачању мишића најмање два пута недељно се у 2019. години бавило 7,5% становника старости 18 до 64 године.

Становници Србије старости 15 година и више у просеку су седели 4,7 сати током типичног дана, највише становници Београдског региона (5,8 сати) и градских насеља (5 сати). Експесивном седентарном стилу живота (седење 420 и више минута током уобичајеног дана) је било изложено 23,0% становништва Србије старости 15 година и више, значајно више у Београдском региону (34,9%), најмлађи (28,3%) и старији од 75 година (35,1%), становници градских насеља (26,2%), са највишим приходима (30,2%) и најобразованији (32,2%).

Сваки трећи становник узраста од 15 и више година (31,9%) има навику пушења дуванских производа, (свакодневно или повремено). У години која је претходила 39,4% 50,2% 51,5% 57,3% 0 10 20 30 40 50 60 70 Одрасли становници који свакодневно конзумирају воће Одрасли становници који свакодневно конзумирају поврће или салату Београд Србија 32 Истраживању 49,3% становника је конзумирало алкохол, а свакодневно је пило 3,1% становништва, више мушкарци, најниже образовани и ванградско становништво.

Превентивни прегледи су важни, како би се здравствени проблеми идентификовали у раној фази, омогућило ефикасније лечење и смањили укупни трошкови здравствене заштите. У 2019. години, у популацији одраслог становништва, проценат оних код којих у последњих пет година нису обављени превентивни прегледи значајно је смањен у односу на 2013. и 2006. годину. Највећи проценат становништва са неоствареним потребама за медицинском здравственом заштитом због финансијских разлога регистрован је у Београду (21,6%) (Графикон).

Графикон 22: Процент становништва које у последњих пет година дана није остварило своје потребе за медицинском заштитом због финансијских разлога по регионима

4. Показатељи активности на унапређењу здравља становништва

Активности унапређења здравља најчешће се спровode путем здравственог васпитања и акција промоције здравља у заједници. Здравствено васпитање поред здравственог сектора спровode и други сектори међу којима су образовање, социјална заштита, медији, удружења грађана и други. Ово је листе програма које су спроведене, а допринеле су побољшању квалитета живота у заједници и јавном здрављу:

– Програм 1 Становање, урбанизам и просторно планирање („Стари град мисли на зграде“). Градска општина Стари град сваке године издваја средства за предузимање мера енергетске санације стамбених објеката на територији општине, као што су обнављање фасада или замену врата и прозора и сл.

– Програм 2 Комуналне делатности

Једна од активности овог програма односи се на одржавање јавних зелених површина, али и чишћење улица, као допуна раду ЈКП „Градска чистоћа“. Овај програм се остварује кроз рад „Еко патроле“, коју финансира ГО Стари град.

– Програм 3 Локални економски развој (Подршка економском развоју и промоцији предузетништва);

Још једна од активних политика ГО Стари град је локални економски развој. Градска општина Стари град је претходних година успешно реализовала пројекте из области самозапошљавања, подстицања и подршке предузетнишву младих, националних мањина и другх осетљивих друштвених група.

– Програм 6 Заштита животне средине (пројекат: Зелени кров моје школе; Стари град мисли на животну средину – постављање канти за рециклажу и подела еко-кеса за рециклажу);

Заштита животне средине налази се на врху приоритета ГО Стари град. То показују бројни пројекти које је спровела или тренутно спроводи ГО Стари град, попут „Зелена мрежа Старог града“ у оквиру којег је извршена садња 32 саднице јасена и 17 садница липе; „Посади свој хлад“ – извршена је садња 16 стабала црвенолисне шљиве; постављање урбаног фото-биореактора „LIQUID3“ испред зграде Општине у Македонској 42, који представља ново биотехнолошко решење за пречишћавање ваздуха, које користи микроалге које имају могућност апсорпције угљен-диоксида. Градска општина Стари град у сарадњи са организацијама НАЛЕД и ГИЗ током 2022. године спровела је пројекат „Повећање стопе рециклаже батерија и сијалица“, који има за циљ да се грађани мотивишу да на адекватан начин сакупе и одложе дотрајале батерије и сијалице. Поред наведених пројеката, ГО Стари град спровела је и друге активности, попут куповине и донације 174 пречишћивача ваздуха, који су постављени у свим васпитним собама малишанима Предшколске установе „Дечји дани“ и у учионицама основаца од првог до четвртог разреда староградских основних школа. ГО Стари град, тренутно у сарадњи са организацијом УНДП спроводи пројекат „Зелени кров моје школе“, који има за циљ да се подигне свест ученика основне школе ОШ „Дринка Павловић“, о новим иновативним начинима озелењавања и значају биљака и зеленила за животну средину и борбу против климатских промена. У оквиру овог пројекта, на кровној тераси школе биће постављен прави зелени кров који ће ученици и наставници школе моћи да користе.

– Програм 9 Основно образовање и васпитање

Градска општина Стари град сваке године обезбеђује поклоне за ђаке прваке, награђује најбоље ученике, носиоце „Вукове дипломе“ и издваја средства за текуће поправке и одржавање свих основних школа на територији ГО Стари град.

– Програм 11 Социјална и дечија заштита

Пре свега се односи на једнократну помоћ и други облике помоћи, попут породичног и домског смештаја, прихватишта и друге врсте смештаја, затим на подршку реализацији програма Црвеног крста, подршку деци и породици са децом, Empowering Roma Employability – ERE, рад Сениор центар, и програма Стари град мисли на пензионере)

– Програм 13 Развој културе и информисања

Односи се на функционисање локалних установа културе, Остваривање и унапређивање јавног интереса у области јавног информисања, визуелни програм, позоришни програм, књижевни програм, културне манифестације, Трибински програм, дечје радионице, филмски програм, музички програм.

– Програм 14 Развој спорта и омладине

Подразумева подршку локалним спортским организацијама, удружењима и савезима; спровођење омладинске политике – Канцеларија за младе, Turnover – Youth educational center идр. Стари град сваке године спроводи јавни конкурс за финансирање годишњих програма из области спорта за чије финансирање се средства обезбеђују из буџета Градске општине Стари град. Стари град се кроз реализацију својих, градских и републичких такмичења и програма, заједно са Савезом спортова Стари град брине о развоју спорта у оквиру свих спортских грана, спортске инфраструктуре и подршци младим спортистима. У сарадњи са ФСС, у плану је и сређивање јединог фудбалског стадиона на територији ГО Стари град, стадион ФК „ГСП Полет Дорћол“.

Поред наведених програма, градска општина Стари град спроводи и пројекте који имају за циљ да допринесу побољшању јавног здравља. Један од таквих пројеката је ХАРТ (HEART) који се финансира из средстава ЕУ, из Програма ХОРИЗОН 2020. Циљ овог пројекта је да се докаже утицај

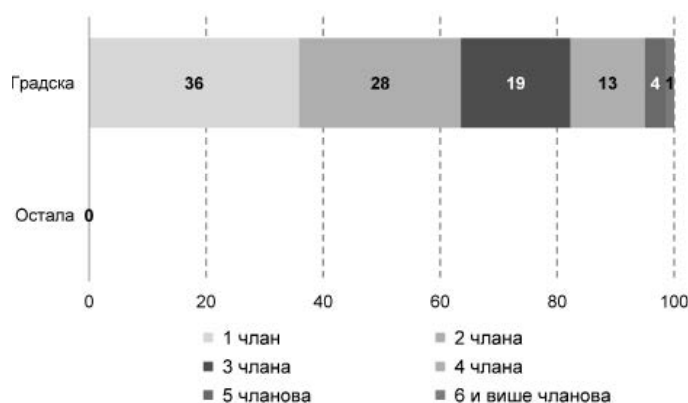
зелених и водених површина у граду на здравље људи, како би се побољшала методологија урбаног планирања града. Предвиђено трајање пројекта је 48 месеци (јануар 2021 – јануар 2025). У пројекту учествује 16 партнера из Грчке, Ен-

глеске, Данске и Србије, где су поред општине Стари град, партнери КБЦ „Др Драгиша Мишовић – Дедиње”, Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут”, Миксер, и предузеће ЕНПЛУС.

5. Социоекономски услови у ГО Стари град

5.1. Основни подаци о структури становништва

Графикон 23: Домаћинства према броју чланова и типу насеља, 2011. (%)

Извор: Попис становништва, домаћинстава и станова, РЗС

Највећи број становника Старог града живи у једночланим (36%) или двочланим домаћинствима (28%).

Контингент радно активног становништва, 61,3% (15–64 године) је нешто нижи у односу на републички просек (64,6%), као и на просек у граду Београду (64,8%).

Табела 23: Основни контингенти и индикатори становништва, 2020

Регион / Град	Укупно становништво	Основни контингенти становништва										
		(15–64)		(18 и више)		(0–6)		(7–14)		жене (15–49)		
	просечна старост	индекс старења	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%
Реп. Србија	43,42	144,7	4.458.276	64,6	5.700.169	82,6	451.085	6,5	533.590	7,7	1.496.982	21,7
Град Београд	42,53	132,9	1.098.630	64,8	1.389.509	82,0	124.659	7,4	133.401	7,9	396.149	23,4
Стари Град	44,66	174,6	27.012	61,3	36.866	83,7	3.562	8,1	2.717	6,2	10.325	23,4

Извор: Општине и региони у Републици Србији, 2021, РСЗ

5.2. Зайосленост и зараде

Општину карактерише висока стопа запослености, али и укупно већи број запослених према општини рада (65.883 запослених ради у општини Стари град) него регистрован број становника општине (43.449). Разлог за то је велики број привредних субјеката, административних институција, образовних и културних установа које се налазе на општини. Број запослених који имају пребивалиште на територији општине је 20.825 (48% укупног броја становника општине). На 1.000 становника општине, само 38 је незапослено. Овај показатељ је значајно бољи у односу на Републику Србију (71) а на нивоу је просека Београда (38).

На територији градске општине Стари град просечна зарада је расла у периоду од 2019. године и 2021. године је достигла 105.104 динара (Графикон 26).

Такође је у овом периоду регистрован пад незапослености, који је више изражен код мушкараца у односу на жене. Апсолутни бројеви код жена су већи него код мушкараца, када је у питању незапосленост на ГО Стари град (графикони 27 и 28). У старосној групи од 30 до 54 године највећи је проценат незапослених, коју чини 55%. од укупног броја незапослених, а од тог процента је за 7% више незапослених жена (Графикон 30).

Из наведеног се може закључити да је једна од најугроженијих категорија теже запошљивих лица, свакако су жене чија заступљеност у укупном броју незапослених на територији Београда износи веома високих 61,5%, а слична је ситуација и у општини Стари град где је то учешће 60,82%. Затим се нарочито издваја средња генерација и лица при крају радног века и она која припада добној одредници преко 50 година старости.

Табела 24: Запосленост и зараде у градској општини Стари град

Регистровани запослени* ¹		
према општини рада	65883	(2021)
према општини пребивалишта	20825	(2021)
Регистровани запослени* према општини пребивалишта у односу на број становника (%) ¹	48	(2021)
Просечне зараде без пореза и доприноса (РСД) ¹	105104	(2021)
Регистровани незапослени** ²	1659	(2021)
Регистровани незапослени на 1.000 становника ²	38	(2021)

* Од 2015. укључени су и регистровани индивидуални пољопривредници

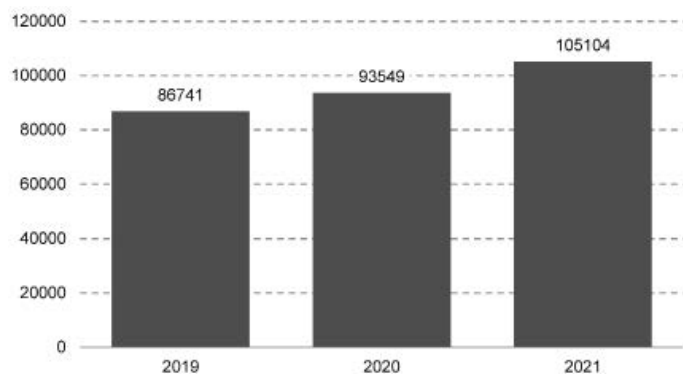
** стање на дан 31.децембра

Извор:

1 Статистика запослености и зарада, РЗС

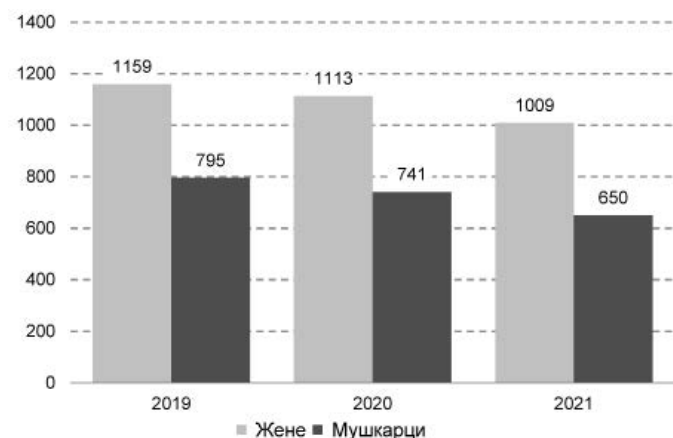
2 Национална служба за запошљавање

Графикон 24: Просечне зараде без пореза и доприноса, 2019–2021. (РСД)

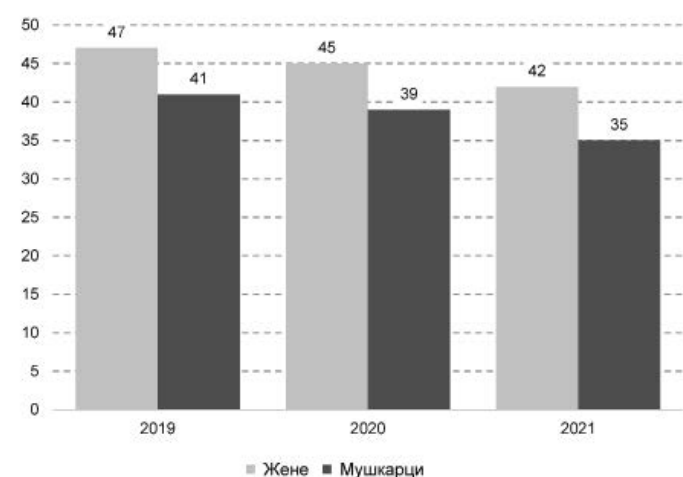
Извор: Статистика запослености и зарада, РЗС

Графикон 25: Регистровани незапослени према полу, 2019–2021, стање на дан 31. децембра

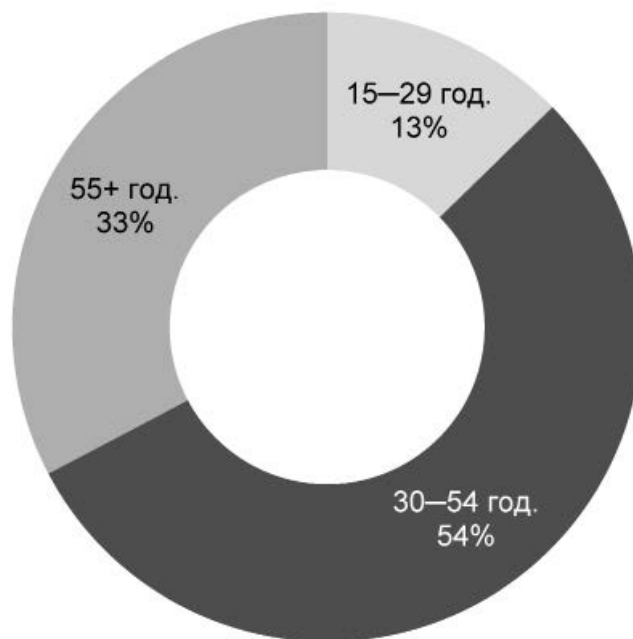
Извор: Национална служба за запошљавање

Графикон 26: Регистровани незапослени на 100 становника, према полу, 2019–2021, стање на дан 31. децембра

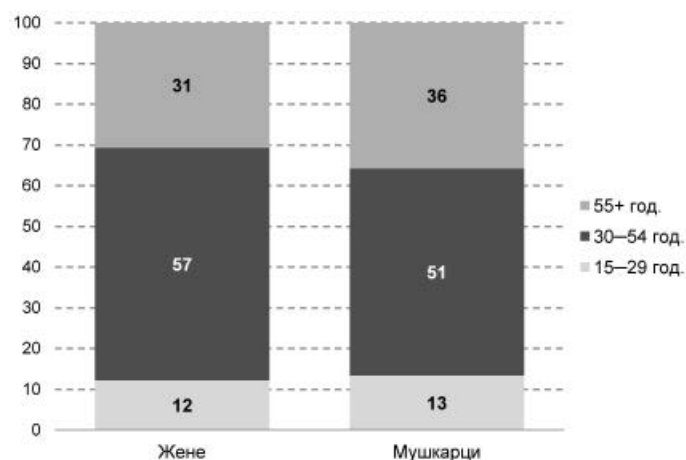
Извор: Национална служба за запошљавање

Графикон 27: Учешће незапослених према старосним групама у укупном броју незапослених, 2021.

Извор: Национална служба за запошљавање

Графикон 28: Учешће незапослених према старосним групама и полу у укупном броју незапослених, 2021. (%)

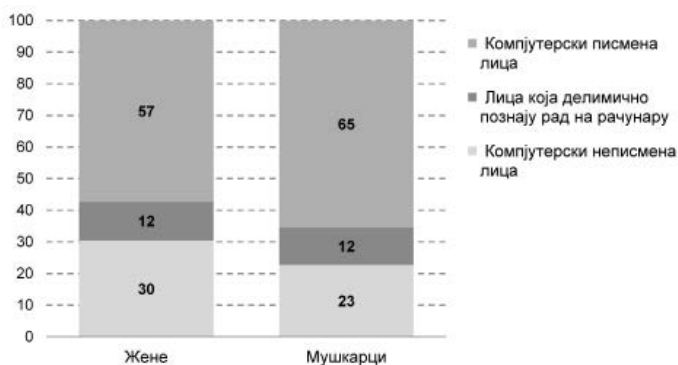
Извор: Национална служба за запошљавање

Несразмеру у понуди и потражњи за радном снагом на тржишту рада, поред наведеног односа жена и старијих у укупном броју запослених, додатно отежавају негативан став послодаваца према запошљавању незапослених лица из реда рањивих – маргинализованих категорија. Једно од полазишта, којима се руководе послодавци при одабиру радне снаге, односи се на претпостављене честе изостанке са посла, због усвојеног мишљења да припадници неке осетљиве категорије (жене са малом децом, особе са инвалидитетом – ОСИ, старији, жртве насиља и сл.) имају чешће неке од здравствених проблема. Услед оваквог става развијено је предубеђење да они чешће одсуствују са посла, да теже прихватају промене, теже усвајају нова знања, неопходна за савлађивање радних задатака који се усложњавају технолошким напретком.

5.3. Компјутерска писменост

Лица која су компјутерски писмена су у већем проценту – мушкарци 65%, жене 57%. Компјутерски неписмена лица су 23% мушкарци, а 30% жене, што корелира са образовним нивоом на градској општини Стари град.

Графикон 29: Становништво старости 15 и више година према компјутерској писмености и полу, 2011. (%)

Извор: Попис становништва, домаћинства и станова, РСЗ

6. Показатељи стања животне средине

Индикатори животне средине су један од суштинских алата за праћење квалитета животне средине. Пре свега служе како би се утврдило чињенично стање, у циљу планирања политика заштите и унапређења животне средине. Поред тога, индикатори имају велику улогу у информисању јавности о стању заштите животне средине, односно о квалитету ваздуха, вода и земљишта, као и о стању биолошке и природне разноврсти, управљању отпадом и др.

Бројне службе у оквиру Града Београда задужене су за праћење стања животне средине²⁵. Секретаријат за заштиту животне средине сваке године објављује Извештај о квалитету заштите животне средине Града Београда, у којем су обрађени сви индикатори стања животне средине. У изради извештаја пре свега помажу Градски завод за јавно здравље, који на територији града Београда системски прати квалитет воде за пиће, воде за купање и рекреацију, речних вода и ваздуха. Поред тога, велику улогу има и градска инспекција за заштиту животне средине која доставља податке у вези са управљањем отпадом и степеном поштовања законске регулативе у области заштите животне средине.

6.1. Квалитет ваздуха

Штетном дејству загађујућих материја присутних у амбијенталном ваздуху је изложено целокупно становништво Београда, уз варијације по микроцелинама (у зависности од сезоне, присутних извора загађења, типу и начину изградњености, заступљености зелених површина и др.) при чему су у периодима лошег квалитета ваздуха посебно угрожене осетљиве групе: деца, болесни и стари.

У агломерацији Београд врши се системски мониторинг квалитета амбијенталног ваздуха, сакупљањем података са 24 мерна места, на којима се мере концентрације PM_{2,5} и PM₁₀ суспендованих честица, као у сумпорови, азотови и угљеникови оксиди (SO₂, NO₂ и CO) и озон (O₃).

Најзначајнији извори загађења настају сагоревањем фосилних горива, пореклом из топлана, индивидуалних ложишта и саобраћаја, што се региструје кроз присуство загађујућих материја карактеристичних за ове процесе.

На укупно стање квалитета ваздуха, поред термо– енергетских постројења и кућних ложишта, значајан утицај имају и други извори загађења: 1. линијски – мобилни извори (саобраћај) и 2. фокални – тачкасти извори (специфични загађивачи који у односу на своје карактеристике у оквиру микроцелина које их окружују могу да утичу на погоршање квалитета ваздуха – бензинске станице, гараже, пекарне, пржионице кафе, роштиљнице и др.). Поред присуства емитера загађујућих материја и климатских условљености, за стање квалитета ваздуха, значајан је и тип градње, висина зграда, положај и ширина улица и булеvara, урбанистичка решења која ометају или омогућавају проветреност простора, природну циркулацију и мешање ваздушних маса.

Ове околности су посебно битне за подручје општине Стари град чија је основна карактеристика густо збијена компактна блоковска изградња претежно вишеспратних објеката, уских улица и булеvara (кањонски тип), са високим степеном изградњености и заузетости парцела, са релативно малом заступљеношћу зелених површина. Оваква организација простора условљава отежану транслокацију загађујућих материја ослобођених из бројних емитера.

Извештај Агенције за заштиту животне средине из 2019. године, показује да је ваздух у Београду током 2019. године био прекомерно загађен и то услед прекорачења граничних вредности суспендованих честица PM_{2,5} и PM₁₀. Поред тога, извештај Агенције показује да је квалитет ваздуха током 2015, 2016, 2017, 2018 и 2019. године у Београду оцењен као прекомерно загађен односно треће категорије. Имајући у виду наведено, јасно је да су највећи загађивачи топлане мање од 50 MW, као и индивидуална ложишта и да је из тог ваздух знатно лошијег квалитета током зиме. Управо је Планом квалитета ваздуха за аломерацију Београд за период од 2021. до 2031. године, Град Београд као једну од мера дефинисао и проширење топловодне и гасоводне мреже, односно повећање броја домаћинства који ће се снабдевати топлотном енергијом из великих постројења која контролишу своје емисије, чиме би се смањило број корисника индивидуалних ложишта. Према плану у Београду до 2031. године предвиђено је проширење гасоводне мреже за 250 km и топловодне мреже за 306 km. Поред тога, план прописује мере попут побољшање јавног градског саобраћаја; повећање зелених површина у граду; субвенције за куповину електричних и хибридних возила. Град Београд већ активно спроводи наведене мере, тако је у новембру 2022. године Град Београд набавио 100 нових аутобус на гас, тако да ће најстарија возила бити повучена из саобраћаја чиме ће просечна старост возног парка бити седам и по година, што је у границама европских стандарда. Град Београд и Министарство заштите животне средине, сваке године спроводе конкурсе за гашење старих котларница јавних установа и њихово прикључење на топловод, гасовод или прелазак на други вид енергената попут биомасе и пелета.

Градска општина Стари град, у складу са својим надлежностима, активно утиче на спровођење мера за заштиту ваздуха из плана, попут пошумљавања и финансирање пројеката из области енергетске ефикасности, у сарадњи са надлежним министарствима.

6.2. Квалитет површинских и подземних вода, вода за пиће и вода за спорт и рекреацију

Велика концентрација становништва и индустрије утиче на квалитет воде и загађења Саве и Дунава. Контрола квалитета површинских вода на територији Града Београда, а самим тим и на општини Стари град, обухвата испитивања великог броја физичко–хемијских, хемијских и микробиолошких параметара²⁶.

6.2.1. Вода за пиће

одом за пиће на подручју града управља ЈКП „Београдски водовод и канализација”. Примарно извориште које снабдева водоводни систем је непосредна акваторије Саве, затим следе подземне воде и Дунав. Провера квалитета воде градског водовода на више хиљада узорак се врши свакодневно од стране ЈКП водовод и Градског завода за јавно здравље. Према актуелним извештајима, вода у београдском водоводном систему је санитарно-хигијенски исправна и не постоје елементи хазардности за хидричне епидемије.

Вода за пиће из београдског водоводног система је по свом пореклу већим делом (приближно 60%) површинска вода река Саве и Дунава, а мањим делом (приближно 40%) подземна вода која се прерађује на укупно пет погона за пречишћавање. Квалитет воде се прати у погледу физичко-хемијске и бактериолошке исправности, као и у погледу биолошког квалитета и степена радиоактивности.

Објекти чији се утицај може негативно одразити на квалитет вода Саве и Дунава, на сектору тока који је везан за општину Стари град, су следећи: ИЦН Галеника (Батајнички друм – фармацевтска индустрија), топлана „Нови Београд” (Нови Београд – резервоари мазута), топлана „Дорћол” (Стари град – резервоари мазута) и „Грмеч” (аутопут у Земуну – прерада пластичних маса).

Табела 25: Број узорак воде за пиће са физичко-хемијским и микробиолошким одступањима 2016-2020. година

Година	2016	2017	2018	2019	2020	Укупно
Ук.бр. узорак	7356	7397	7286	7376	7559	36974
Физичко хемијски одступа%	94(1,3%)	91 (1,2%)	69 (0,95%)	95 (1,29%)	78 (1,03%)	427 (1,15%)
Микробиолошки одступа%	208 (2,8%)	214 (2,9%)	199 (2,73%)	215 (2,91%)	174 (2,3%)	1010 (2,73%)

Сагледавањем резултата испитивања може се констатовати да се из године у годину одржава број испитиваних узорак воде за пиће са физичко-хемијским и микробиолошким одступањима, односно да је квалитет воде БВЦ-а у приказаном петогодишњем периоду одговарао домаћим прописима у овој области, али и европским и светским стандардима.

Утврђена физичко хемијска одступања су минимална, а односе се на повећања мутноће и концентрације гвожђа, што није од значаја за здравље корисника, а последица је промене притиска или прекида водоснабдевања, било да је планирано или хаваријско.

Бактериолошко одступање се најчешће односило на повећан укупан број бактерија, чије је присуство једино и дозвољено у води за пиће, а који нема висок здравствени значај, али је важан као индикатор стања. Битно је истаћи да у води БВС-а нису изоловани патогени микроорганизми, нити је икада регистрована хидрична епидемија на територији коју снабдева овај водовод.

На бази свих спроведених лабораторијских испитивања у периоду 2016–2020. године, воду из београдског водовода можемо да оценимо као здравствено безбедну за људску употребу, што се очекује и у наредном периоду.

6.2.2. Јавне чесме

Програм контроле изворске воде са јавних чесми у 2020. години је омогућио праћење хигијенске исправности воде за пиће као показатеља квалитета подземних вода, на 32 објеката јавних чесама на територији града. У оквиру овог броја је 16 јавних чесама у централној градској зони са учесталости узорковања два пута месечно током целе године. Сваког месеца вода са јавних чесама се испитује у обиму основне физичко-хемијске и бактериолошке анализе.

Квалитет подземних вода, у природним условима, у зависности је од геолошке средине у којој су воде акумулиране. На простору општине Стари град, на физичке особине и хемијски састав подземних вода значајно је утицала урбанизација, нарочито на прву издан. Локације подземних басена код којих није дошло до контаминације са површине терена, поседују солидан квалитет, углавном без боје, мириса и укуса. Поред ових вода, на простору општине Стари град јављају се и изузетно квалитетне термалне воде, које су једно време и флаширане и биле бренд, познат као „Скардаријска вода”²⁷.

²⁷ Универзитет у Београду, Шумарски факултет; Институт за архитектуру и урбанизам Србије „Стратегија одрживог развоја општине Стари град”, април 2012. године

6.2.3. Површинске воде

Мониторинг квалитета површинских вода на територији Београда врши се према Програму контроле површинских вода на територији Београда који доноси Секретаријат за заштиту животне средине Града Београда. Контрола се обавља на 25 водотока (39 профила), сврстаних у три ранга контроле.

Као и претходних година, квалитет воде Саве и Дунава је уједначен, а микробиолошко загађење је и даље заступљеније него физичко-хемијско. Такође квалитет воде реке Саве нешто је бољи од квалитета воде Дунава, што се најбоље види по већем броју узорка који одговарају II класи квалитета.

6.3. Управљање отпадом

Град Београд има успостављену мрежу сакупљања комуналног отпада, који се депонује на градској депонији Винча, где се врши евиденција пристиглих количина. Према подацима Министарства за заштиту животне средине, дневно се на депонији Винча генерише између 1.500 и 1.600 тона комуналног отпада, што годишње износи око 550.000 тона генерисаног комуналног отпада. Извештај Агенције за заштиту животне средине из 2020. године, показује да биоразградив отпад има највећу заступљеност у комуналном отпаду, чак 48,4%, док су знатно мање заступљени папир и картон, фини елементи и др. Управо из тог разлога један од циљева Програм управљања отпадом у Републици Србији за период 2022–2031. године, је да се унапреди систем управљања комуналним отпадом кроз повећану стопу рециклаже и смањено одлагање биоразградивог отпада на депонијама. За остварење овог посебног циља потребно је пре свега:

- повећати стопу рециклаже комуналног отпада на укупних 25% по маси до 2025. године и 35% до 2030. године;
- смањити одлагања биоразградивог отпада на депоније до 2028. године, на 75% укупне количине биоразградивог отпада створеног 2008. године;
- до краја 2029. године успоставити систем одвојеног сакупљања за папир, метал, пластику, стакло и текстил;
- повећати стопу рециклаже биоотпада на 20% до 2025. године и 40% до 2029. године;
- повећати стопу рециклаже папира и картона на 25% до 2025. године и 35% до 2029. године; – смањити одлагање отпада на несанитарне депоније на 0% до 2034. године.

Постизање наведених циљева једино је могуће уз свеобухватни приступ, који подразумева увођење система за

примарну сепарацију отпада, пре свега у домаћинствима. То неће бити могуће без претходне едукације становништва и повећање свести о значају рециклаже. Из тог разлога, Општина Стари град у сарадњи са Градом Београдом и ЈКП „Градска чистоћа”, спровела је акцију под називом „Стари град мисли на рециклажу”, чији је циљ да кроз правилно одлагања отпада доприносимо очувању животне средине. Домаћинства која се прикључе овој акцији добијају бесплатан пакет еко-кеса запремине 120 литара за период од шест месеци, у које ће одлагати само рециклиран отпад и то ПЕТ, МЕТ, ТЕТРА ПАК и папирни отпад. Поред пакета еко-кеса, сваки учесник акције добија комплет јединствених бар кодова које је потребно залепити на кесе пре изношења. Кесе попуњене мешовитим рециклабилним отпадом корисници су дужни да изнесу сваке суботе до 22.00 часа, поред најближег контејнера.

Поред тога, Градска општина Стари град спроводи и пројекат који се односи на повећање стопе рециклаже батерија и сијалица, у сарадњи са организацијама НАЛЕД и ГИЗ. Овим пројектом се грађани мотивишу да сакупе и на адекватан начин одложе дотрајале батерије и сијалице. Посебна пажња је посвећена едукацији деце у основним школама о рециклажи, јер је доказано да се код деце у том узрасту највише утицати на промену понашања.

У урбаним подручјима, какво је општина Стари град, највеће активности су у комерцијалном сектору, па је поред отпада из домаћинства највише заступљен комерцијални отпад (отпад из малопродаје, из продавница, књижара, радњи за хемијско чишћење, ресторана, пословних објеката, банака, хотела, бензинских пумпи). Наведени објекти углавном одлажу отпад у контејнере предвиђене за отпад из домаћинства. Већи објекти, нпр. велики хотели, имају сопствене контејнере које празни и отпад одвози надлежно комунално предузеће. Поред ових, значајну количину отпада генеришу трговине на велико и мало, радионице за поправку моторних возила, ресторани, кафане и пицерије (генератори комерцијалног отпада, али и биоразградивог отпада од хране), бифеи и барови (који као отпад имају стакло, лименке, ПЕТ амбалажу и картон). Београд у просеку годишње посети преко 600.000 туриста (са изузетком 2020 и 2021, због утицаја пандемије ковида 19 вируса), што није занемарљив податак са гледишта настајања комерцијалног и амбалажног отпада. На подручју Старог града не постоје значајнији системи који производе индустријски отпад.

Процес сакупљања и транспорта отпада је врло значајан, посебно у контексту очувања квалитета животне средине, и заштите људског здравља, али и због естетских и финансијских разлога.

План за развој система управљања отпадом у Србији укључује једно постројење за спаљивање отпада и добијање енергије у Београду, капацитета 340.000 t/годишње. Тренутно је у току изградња електране за енергетско искоришћење комуналног отпада у Винчи, које би требало да буде завршено и почне са радом почетком 2023. године. У том постројењу две трећине београдског комуналног отпада ће се сагоревати и претварати у електричну и топлотну енергију, што значи да ће већ од идуће грејне сезоне у Београду десет одсто од укупне топлотне енергије долазити из отпада, као и пет одсто електричне енергије. То иначе представља трећу фазу великог пројекта санације депоније Винча. До сада су завршене прве две фазе, затварање депоније и изградња нове санитарне, и отварање депоније за одлагање грађевинског отпада. Четврти фаза односно пројекат се односи на изградњу електране на депонијски гас, док се пети односи на пречишћавање отпадних вода са депоније.

6.4. Бука у животној средини

Бука је непријатан и нежељан звук. Она негативно утиче на здравље људи, оштећује слух, утиче на ментално здравље, изазива кардиоваскуларне и друге поремећаје, ремети имуни одговор организма. Као један од облика загађивања животне средине, бука последњих година постаје све већи проблем, нарочито у централним градским зонама. Извори буке могу бити различити: бука од друмског, железничког и ваздушног саобраћаја, концерти, паркови, грађевинске машине и индустрија, клима уређаји, трафо станице, дискотеке, музика из кафића, концерти и др. Имајући у виду да је бука један од загађивача животне средине, Република Србија је 2010. године усвојила Закон о заштити од буке који прописује мере заштите од буке и казне за прекорачење дозвољеног нивоа буке, као и спровођење редовног мониторинга буке у насељеним местима.

Према Уредби о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС”, број 75/10) утврђене су граничне вредности нивоа буке, односно дозвољени ниво буке на отвореном простору у складу са наменом простора, као и у затвореном простору. Према уредби, граничне вредности нивоа буке на отвореном простору су дате у табели:

Табела 26: Граничне вредности нивоа буке на отвореном простору

зона	Намена простора	Ниво буке у dB (A)	
		За дан и вече	За ноћ
1	Подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно-историјски локалитети, велики паркови	50	40
2	Туристичка подручја, кампови и школске зоне	50	45
3	Чисто стамбена подручја	55	45
4	Пословно-стамбена подручја, трговачко-стамбена подручја и дења игралишта	60	50
5	Градски центар, занатска, трговачка, административно-управна зона са становима, зона дуж аутопутева, магистралних и градских саобраћајница	65	55
6	Индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без стамбених зграда	На граници ове зоне бука не сме прелазити граничну вредност у зони са којом се граничи	

У складу са поменутом уредбом дефинисане су и граничне вредности нивоа буке у затвореним просторијама, те је за боравишне просторије (спаваћа и дневна соба) у стамбеној згради при затвореним прозорима, дозвољени ниво буке за дан и вече 35 dB, а за ноћ 30 dB.

Секретаријат за заштиту животне средине Града Београда сваке године спроводи мерење нивоа буке на територији града Београда у пролећном и јесењем циклусу мерења. У сарадњи са Градски завод за јавно здравље је током 2020. извршено је мерење на 35 мерних тачака у оба циклуса.²⁸ Бука је мерена у оквиру следећих зона према намени простора: зона становања, градског центра, школске, болничке, индустријске и рекреативне зоне и зоне дуж прометних саобраћајница. Највећи допринос на интензитет буке у животној средини у Београду има саобраћај, пре свега дуж прометних саобраћајница и у градском центру.

Табела 27: Нивои буке према мерним местима у Београду, 2020. година

Редни број	Мерно место	Пролеће			Јесен		
		Дан	Вече	Ноћ	Дан	Вече	Ноћ
1.	Јурија Гагарина	57.6	54.8	50.4	63.5	59.6	54.0
2.	Булевар краља Александра	64.8	65.5	59.6	66.2	65.8	60.6
3.	Краљице Наталије	62.7	60.7	56.1	62.8	61.7	56.5
4.	Немањина	56.6	52.4	53.7	61.7	59.3	56.4
5.	Захумска	53.6	52.1	48.0	58.1	58.8	50.4
6.	Благоја Паровића	62.6	61.9	56.0	67.5	66.4	60.6
7.	Краљице Јелене	63.6	67.9	63.1	66.5	68.5	62.2
8.	Узун Миркова	57.3	57.2	52.5	63.9	69.9	72.2
9.	Кривољачка	57.3	57.3	51.4	55.8	56.4	50.4
10.	Далматинска	58.5	57.8	54.2	62.5	63.0	58.0
11.	Војводе Мишића	66.4	65.8	60.8	63.8	63.1	58.8
12.	Војводе Степе	66.4	65.3	61.7	63.1	62.7	58.0
13.	Устаничка	61.0	55.6	50.2	60.6	59.4	53.7
14.	Булевар деспота Стефана	70.1	69.7	65.6	70.2	69.1	65.3
15.	Земун – Главна	65.2	65.0	59.9	68.5	68.5	64.1
16.	Зелени венац	67.2	66.6	62.0	69.8	66.5	63.2
17.	Лазаревац	55.9	56.2	51.2	57.0	55.0	47.1
18.	Радојке Лакић	49.6	49.0	42.5	52.8	50.7	46.5
19.	Похорска	65.0	63.9	59.0	67.6	64.5	60.4
20.	Карађорђева	67.4	65.7	62.6	70.9	70.5	68.8
21.	Борча – Беле Барток	54.0	56.0	48.8	54.8	53.4	48.1
22.	Арсенија Чрнојевића	64.1	64.2	60.4	61.3	61.1	57.3
23.	Гоце Делчева	59.2	58.2	53.1	61.6	61.3	56.6
24.	Стевана Филиповића	66.5	66.3	63.9	64.2	65.2	61.8
25.	Земун – Гимназија	48.4	48.7	37.6	53.4	54.0	48.0
26.	Клинички центар	54.8	50.4	44.1	53.7	49.1	44.0
27.	Угриновачка	64.4	63.2	57.8	63.6	62.3	57.5
28.	Персиде Миленковић	47.5	45.0	39.6	51.7	49.2	42.3
29.	Калемегдан	50.9	44.7	35.8	48.2	48.5	39.4
30.	Вишњичка	66.9	66.7	62.3	67.1	66.9	62.7
31.	Хоповска	53.8	51.5	46.0	50.7	49.0	45.0
32.	Миријевски булевар	64.1	63.9	59.9	62.9	63.2	58.3
33.	Недељка Гвозденовића	58.7	57.9	52.7	58.9	57.5	52.1
34.	Јована Бранковића	59.0	59.5	57.5	61.0	57.0	53.5
35.	Војвођанска	65.5	62.3	61.4	66.7	64.5	61.4

– вредности које не прелазе дозвољени ниво за одређену зону и референтни временски период

– вредности које прелазе дозвољени ниво за одређену зону и референтни временски период

Посебно су забрањивајући повећани нивои буке у ноћним сатима, с обзиром да је тај период дана предвиђен за одмор и ревитализацију организма. У условима изложености штетним дејствима буке, организам се током периода одмора не може у потпуности регенерисати и опоравити за нове радне активности. Уколико се овакво стање продужи у дужем временском периоду, долази до исцрпљености и развоја стресогеног одговора, што представља могући кофактор у настанку неких обољења.

Из тог разлога, Град Београд и Министарство заштите животне средине, већ година уназад унапређују прописе који регулишу ову област, имајући у виду велики број притужби грађана на прекомерну буку, нарочито од рада клубова и кафића. Током 2014. године усвојена је Одлука о радном времену угоститељских објеката на територији Града Београда. Одлука прописује ограничење радног времена угоститељских објеката који се налазе у стамбеним зградама, и то радним данима и недељом до 12 сати увече, а петком и суботом до 1.00 сат ујутру. Поред тога, Министарство заштите животне средине усвојило је 2021. године Нови Закон о заштити од буке, којим су омогућена ванредна мерења нивоа буке од стране комуналне полиције, нарочито када је у питању бука из клубова и кафића.

7. Урбани дизајн града/општине

У урбанистичком смислу, према Плану генералне регулације грађевинског подручја седишта јединице локалне самоуправе – Град Београд („Службени лист Града Београда”, бр. 20/16 и 97/17), Градска општина Стари град је део целине I и II, заједно са градским општинама Врачар, Савски венац, Звездара и Палилула.

Планиране намене површина на територији општине Стари град су подељене на површине осталих намена, површине јавне намене и површине јавне и/или осталих намена. У површине осталих намена спадају: површине за становање, мешовити градски центри, површине за комерцијалне садржаје, површине за привредне зоне и површине за верске објекте и комплексе, док површине јавне намене обухватају: водене површине, површине за објекте и комплексе јавних служби, зелене површине, комуналне површине, саобраћајне површине, мрежа саобраћајница, железница и површине за инфраструктурне објекте и комплексе. Површине јавне и/или осталих намена представљају површине за спортске објекте и комплексе.

Спровођење урбанистичких планова на територији Општине је предвиђено на неколико начина – спровођење непосредном применом правила грађења, спровођење непосредном применом правила грађења изградом урбанистичког пројекта, спровођење непосредном применом правила грађења, спровођење на основу важећег плана детаљне

регулације, спровођење на основу преиспитаног плана детаљне разраде (ДУП, РП), зоне где је обавезна израда плана детаљне регулације и зоне где је обавезно расписивање архитектонско – урбанистичког конкурса.

На територији градске општине Стари град постоји неколико заштићених зона, са становишта службе за заштиту споменика културе. Зона Београдске тврђаве, подручје Кнез Михаилове улице и подручје око Доситејевог лицеја представљају просторне културно-историјске целине и имају статус културног добра од изузетног значаја. Косанчићев венац представља просторну културно-историјску целину која је проглашена за културно добро од великог значаја. Статус културног добра на територији општине Стари град имају следеће просторне културно-историјске целине: Копитарева градина, Скадарлија, Историјско језгро Београда у Београду, Теразије и Подручје уз Улицу кнеза Милоша у Београду.

Са аспекта зеленила, на територији градске општине Стари град налазе се три велика парка, Калемегдан, Академски парк и Пионирски парк. Калемегдан је највећи београдски парк који заузима површину од 57 ха, а уједно представља културно-историјски комплекс, у којем доминира Београдска тврђава изнад ушћа Саве и Дунава. Велики простор заузимају и зелене површине у доњем делу Дорћола, код насеља 25. мај, дуж обале Дунава. На територији општине Стари град налази се Ботаничка башта, права оаза у срцу града, површине око 5 ха.

На територији Градске општине Стари град постоји систем пешачких зона и саобраћајница, који се последњих година унапређује у корист пешака. Општину одликује висок ниво урбанизације, што је уочљиво у високом броју путничких аутомобила на 1.000 становника (у порасту од 2016. године, у 2020 години износио 513/1.000) као и у убрзаном порасту изграђених станова, са значајним порастом у 2020. години. Само три стана од укупно 27.303 регистрована у 2020. години немају инсталације – покривеност водоводом, канализацијом и електричном енергијом је скоро 100%, док је покривеност централним – етажним грејањем 67,6%.

Табела 27: Подаци о путничким аутомобилима и становима, 2016–2020

Назив индикатора	Јединица мере	2016	2017	2018	2019	2020
Путнички аутомобили	Број	22.616	22.374	22.047	22.496	22.577
Путнички аутомобили на 1000 становника	Број	488	488	487	504	513
Број изграђених станова	Број	77	92	141	195	434
Изграђени станови на 1000 становника	Број	1.7	2	3.1	4.4	9.9

Извор: Општине и региони у Републици Србији, 2017–2021

Табела 28: Подаци о стамбеном фонду, 2020

Назив индикатора	Број	Учешће у укупном броју
Број станова	27.303	100%
Просечна површина стана	60,5 m ²	–
Просечан број лица у стану	1,8	–
Станови са инсталацијама		
Водовода	27.285	99,9%
Канализације	27.285	99,9%
Електричне енергије	27.300	99,9%
Централног-етажног грејања	18.452	67,6%
Станови без инсталација	3	0,0%

Извор: Општине и региони у Републици Србији, 2017–2021

8. Организација заједнице

8.1. Локална самоуправа

Сходно Статуту Градске општине извршни органи Градске општине су председник градске општине и Веће градске општине²⁹. Веће Градске општине Стари град, чине председник градске општине, заменик председника градске општине по функцији, и пет чланова. Чланове Већа градске општине, на предлог председника градске општине, бирају одборници Скупштине градске општине.

Надлежности Већа ГО Стари град су: утврђивање предлога буџета Градске општине и надзор над радом Управе градске општине. Веће има надлежности и у управном поступку у другом степену о правима и обавезама грађана, предузећа и установа и других организација из изворног делокруга градске општине, решава сукоб надлежности између Управе градске општине, јавних предузећа, органа, организација и служби чији је оснивач Градска општина. Веће градске општине даје мишљење председнику градске општине на његов захтев у вези са питањима из његове надлежности, помаже председнику у вршењу других послова из његове надлежности и доноси појединачне акте у складу са Одлуком о организацији и раду органа Градске општине Стари град и другим актима Скупштине градске општине.

Одборници се бирају на непосредним изборима, тајним гласањем, на време од четири године, у складу са законом. Изборе за одборнике Скупштине градске општине расписује председник Скупштине града. Право и дужност одборника је да: учествује у раду Скупштине градске општине; извршава поверене задатке; предлаже Скупштини градске општине расправу о одређеним питањима; подноси предлоге за доношење одлука и других аката; поставља питања везана за рад органа Градске општине; даје амандмане на предлог прописа и учествује у другим активностима Скупштине градске општине. Одборници имају право да од органа Градске општине добијају обавештења потребна за обављање њихове функције.

Скупштина градске општине на конститутивној седници бира председника Скупштине Градске општине из реда одборника, на четири године, тајним гласањем. Кандидата за председника Скупштине градске општине може предложити најмање једна трећина одборника. Трећину одборника, у смислу одредаба Статута, чини 19 одборника.

Председник скупштине градске општине организује рад Скупштине Градске општине, сазива и председава њеним седницама, предлаже дневни ред, стара се о остваривању јавности рада скупштине градске општине, потписује акта Скупштине градске општине и врши и друге послове утврђене законом, Статутом и пословником Скупштине Градске општине. Скупштина градске општине Стари град има секретара Скупштине градске општине који се стара о обављању стручних послова у вези са сазивањем и одржавањем седница Скупштине градске општине и њених радних тела и руководи административним пословима везаним за њихов рад. Радна тела Скупштине Градске општине Стари град образована су на основу члана 42. Одлуке о организацији и раду органа Градске општине Стари град. Скупштина бира чланове сталних радних тела из реда одборника. Скупштина Градске општине Стари град има две комисије и шест савета.

Заштитник грађана – локални омбудсман за територију градске општине Стари град је независан и самосталан орган, који је овлашћен да врши контролу поштовања права грађана, утврђивање повреда учињених актима, радњама или нечињењем Управе градске општине и предузећа чији

је оснивач Градска општина ако се ради о повреди прописа и општих аката Градске општине. Управа градске општине образује се као јединствен орган за обављање послова градске општине утврђених законом, Статутом Града Београда и Статутом Градске општине Стари град, као и законом поверених послова државне управе. Управа градске општине дужна је да свим физичким и правним лицима омогући једнаку правну заштиту у остваривању права, обавеза и правних интереса и одговорна је за квалитетно и ефикасно вршење послова из делокруга изворних и поверених надлежности и дужна је да странкама омогући брзо и делотворно остваривање права, обавеза и правних интереса.

Како је лицима са здравственим проблемима, а посебно лицима са менталним поремећајима, потребна подршка у различитим областима живота, да би уживала пуна грађанска права, неопходна је међусекторска сарадња надлежних републичких и органа јединица локалне самоуправе, ради стварања свеобухватних модела помоћи и подршке (центар за ментално здравље у оквиру здравственог система, систем социјалне заштите – услуге социјалне заштите у заједници, јединице локалне самоуправе). Подршку ЈЛС пружа кроз систем здравствене заштите.

8.2. Систем здравствене заштите

На територији градске општине Стари град постоје следеће јавне здравствене установе:

- Дом здравља „Стари град”,
- Градски завод за јавно здравље.
- Градски завод за кожне и венеричне болести,
- Институт за ментално здравље.

8.2.1. Дом здравља

Дом здравља „Стари град” Београд је здравствена установа у којој се обавља здравствена делатност на примарном нивоу у складу са Законом о здравственој заштити, Законом о здравственом осигурању, Законом о правима пацијентата и другим законским и подзаконским актима.

Дом здравља „Стари град”, са седиштем у улици Симиној број 23–27, регистрован је као установа у Окружном привредном суду у Београду 28. децембра 1965. године са делогругом и задацима за куративно-превентивну здравствену заштиту деце предшколског и школског узраста, осигураника и осталих грађана³⁰.

У дому постоје врло развијене службе за здравствену заштиту деце, жена, одраслих, дијагностика (лабораторија, рентген одељење, ултразвучна дијагностика), поливалентна патронажа, специјалистичке службе (интерна медицина, психијатрија, физикална, офталмологија, оториноларингологија чак и хирургија) и стоматологија.

Дом здравља пружа здравствене услуге превентивне, дијагностичке, терапијске и рехабилитационе здравствене заштите за све категорије становништва из области: опште медицине, педијатрије, гинекологије, медицине рада, хитне медицинске помоћи, поливалентне патронаже, физикалне медицине и рехабилитације, стоматологије, радиолошке и лабораторијске дијагностике, интерне медицине, офталмологије, оториноларингологије, психијатрије, социјалне медицине са информатиком и фармацеутске делатности.

Здравствена делатност на примарном нивоу обухвата:

– заштиту и унапређење здравља, спречавање и рано откривање болести, лечење, рехабилитацију болесних и повређених;

– превентивну здравствену заштиту групација становништва изложених повећаном ризику обољевања и осталих становника, у складу са посебним програмом превентивне здравствене заштите;

- здравствено васпитање и саветовање за очување и унапређење здравља;
- спречавање, рано откривање и контролу малигних болести;
- спречавање, откривање и лечење болести уста и зуба за дефинисану групацију становништва;
- патронажне посете;
- хитну медицинску помоћ;
- рехабилитацију деце и омладине са сметњама у телесном и душевном развоју;
- заштиту менталног здравља;
- палијативно збрињавање и
- друге послове утврђене законом.

8.2.2. Завод за јавно здравље

Градски завод за јавно здравље³¹ је јавно-здравствена, здравствено-промотивна и стручно методолошка здравствена установа, основана од стране Републике Србије, за ниво Града Београда, која у складу са законом обавља социјално-медицинску, хигијенско-еколошку, епидемиолошку и микробиолошку делатност. Истовремено обезбеђује примену, праћење и спровођење јавноздравствене политике Републике Србије на својој територији.

Завод прати, истражује и проучава здравствено стање и здравствену културу становништва, стање и квалитет животне средине, узроке појаве и ширења заразних и других болести, факторе ризика по здравље (незаразних болести и нарушавања животне средине), организацију и рад здравствене службе и коришћење здравствене заштите. Политика завода базира се на стратешком планирању и континуираном унапређењу квалитета рада. С тим у вези, прецизно су утврђени визија, мисија, циљеви и вредности, односно принципи који су основ политике завода.

У оквиру Завода за јавно здравље постоје центри за:

- социјалну медицину која се бави: промоцијом здравља, анализом планирањем и организацијом здравствене заштите, информатиком и биостатистиком у здравству.
- епидемиологију, која подразумева контролу и превенцију болести.
- микробиологију,
- хигијену, хуману екологију и Центар за екотоксикологију.

8.2.3. Завод за кожне и венеричне болести

Завод за кожне и венеричне болести је здравствена установа у којој се обавља³²:

– специјалистичко-консултативна делатност и пружају превентивне, дијагностичке, терапијске и рехабилитационе здравствене услуге из области дерматовенерологије и микробиологије са паразитологијом и

– организовање и спровођење мере за спречавање, сузбијање, рано откривање и праћење полно преносивих болести.

У обављању здравствене делатности, Завод пружа превентивне, дијагностичке, терапијске и рехабилитационе здравствене услуге из:

- дерматовенерологије и
- микробиологије са паразитологијом.

Завод збрињава све грађане Београда, као и грађане са територије Републике Србије.

У Заводу је рад организован по следећим Службама:

1. Служба за специјалистичко-консултативну делатност, за дијагностику и лечење кожних и полно преносивих инфекција;

2. Служба за организовање и спровођење мера за спречавање, сузбијање, рано откривање и епидемиолошко праћење кретања полно преносивих болести;

3. Служба за микробиолошку и паразитолошку дијагностику и

4. Служба за правне, економско-финансијске, техничке и друге сличне послове.

31 <https://www.zdravlje.org.rs/index.php/o-nama>

32 <https://www.kvb.org.rs/>

8.2.4. Институт за ментално здравље

Институт је здравствена установа терцијарног нивоа која обавља високо специјализовану диспанзерску и стационарну здравствену делатност из области психијатрије одраслих, психијатрије развојног доба, болести зависности, клиничке генетике, клиничке психологије, епилептологије и клиничке неурофизиологије, психофармакологије, психотерапије, превенције менталних поремећаја, као и заштите и унапређења менталног здравља, медицинске биохемије и медицинског снабдевања – фармацеутске делатности³³.

Рад Института за ментално здравље заснива се на три стуба:

- дијагностика и лечење;
- едукација и
- истраживање.

Институт је наставна база неколико факултета УБ и департмана других универзитета: Медицинског факултета, Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, Факултета политичких наука, Филозофског факултета, Департмана за психологију и Департмана за социјални рад Универзитета Сингидунум, као и високе струковне школе за социјални рад, средње, више и високе медицинске школе струковних студија.

У оквиру својих делатности Институт се бави:

– лечењем менталних поремећаја примењујући утврђене стручне и доктринарне критеријуме, односно принципе добре клиничке праксе;

– превенцијом менталних поремећаја и унапређењем менталног здравља;

– електроенцефалографијом, дијагностиком и лечењем епилептичних и других пароксизмалних неуропсихијатријских поремећаја

– школовањем (основне и последипломске студије), континуираном едукацијом, специјализацијом и ужом специјализацијом за своје сараднике, као и здравствене раднике и здравствене сараднике других здравствених установа и других правних субјеката;

– истраживањем из свих области психијатрије и сродних дисциплина, као и области заштите душевног здравља по принципима добре научне праксе;

– организовањем и спровођењем унутрашње провере квалитета стручног рада;

– утврђивањем мера у елементарним непогодама и другим ванредним ситуацијама;

– учествовањем у реформи заштите менталног здравља и

– и другим делатностима у складу са законом.

У оквиру института постоје следеће организационе јединице:

- Клиника за одрасле;
- Клиника за болести зависности;
- Клиника за децу и омладину;
- Одсек за епилепсије и клиничку неурофизиологију;
- Одсек за медицинску генетику;
- Служба за фармацеутску делатност (апотека) и лабораторијску дијагностику и
- Служба за научноистраживачку и образовну делатност.

8.3. Образовни систем

Даљи развој деце и омладине, везан је, првенствено, за њихово формално образовање. Као што је случај и у многим другим областима, Стари град представља средиште образовних институција како Града Београда тако и Републике Србије. Образовни процеси који се одвијају унутар формално-образовног система, хијерархијски структурисаног од предшколских установа, преко основних и средњих школа, па све до факултета, у свом крајњем исходу воде стицању различитих звања и диплома.

У срцу Београда, на Старом граду основане су прве српске школе, а најстарија међу њима, Основна школа „Краљ Петар Први”, основана давне 1718. године, представља украс школске архитектуре и дело је најмлађе жене архитекте у Србији Јелисавете Начић. Друга по старости на територији ГО Стари град је Основна школа „Вук Караџић” која је са радом почела крајем XIX века, а у оквиру градске општине образовање у области музичке културе и науке пружа и најстарија музичко-педагошка институција у Републици Србији – Музичка школа „Мокрањац”. Остале школске установе своје прве ђаке примиле 60-их година прошлог века.

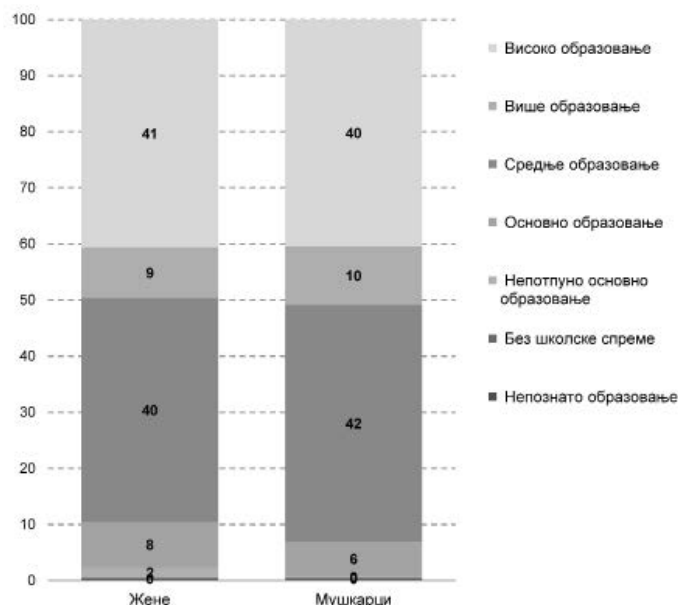
Јасно је да формално-образовни систем на Старом граду има вишевековну традицију, те не чуди што његови становници са поносом говоре и о Првој београдској гимназији, која је због свог значаја и изузетне просветитељске улоге проглашена спомеником културе и припада групи националних институција Републике Србије, као и о Математичкој гимназији, чији су ученици свом граду годинама уназад доносили многобројне медаље и награде са такмичења како у земљи, тако и у иностранству. Престижне награде долазиле су, такође, и од ученика Балетске школе „Лујо Давичо”.

Данас, на територији општине Стари град, у оквиру институција формално-образовног система налази се 11 вртића и Центар за негу и бригу о деци Београда „Беби сервис”, 7 основних и 22 средњих школа.

Поред основних и средњих школа, у оквиру територије ГО Стари град академска знања студентима су доступна на чак 12 факултета и Ректорату Универзитета у Београду. Највећи број факултета Београдског универзитета, налази се пре свега на Студентском тргу, попут Филолошког, Биолошког, Географског или Природно-математичког факултета. У близини овог најстаријег градског трга у Београду, у зони Кнез Михаилове улице налазе се и зграде уметничких факултета, попут Факултета примењених уметности и Факултета ликовних уметности. Ништа мање значајне нису ни Српска академија наука и уметности, 18 музеја, шест позоришта, као и бројне друге акредитоване институције.

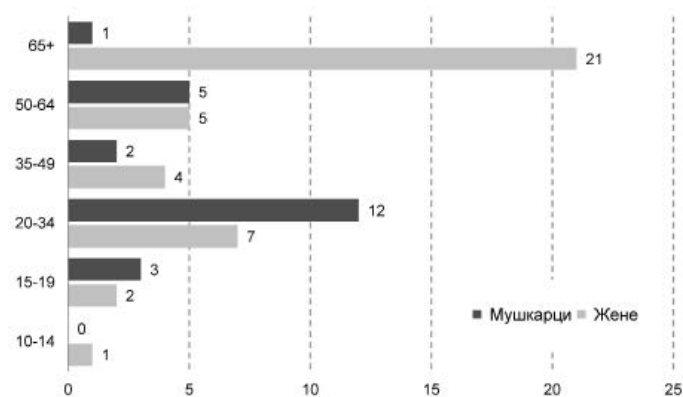
У циљу оснаживања формално-образовног система на Старом граду, у напредним табелама биће представљени општи подаци о образовној структури становништва ГО Стари град.

Графикон 30: Становништво старости 15 и више година према школској спреми и полу, 2011. (%)

Извор: Попис становништва, домаћинстава и станова, РЗС

Графикон 31: Неписмена лица старости 10 и више година према старосним групама и полу, 2011.

Извор: Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС

Графикон 32: Учешће неписмених у укупном становништву старости 10 и више година према полу и типу насеља, 2011. (%)

Извор: Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС

8.3.1. Предшколске установе

Предшколско образовање намењено је деци предшколског узраста, од шест месеци до поласка у школу. Реализује се са циљем целовитог развоја и добробити детета предшколског узраста, али и са циљем развоја васпитне функције породице, даљег васпитања и образовања и укључивања у друштвену заједницу, развијања потенцијала детета, као претпоставки за даљи развој друштва и његов напредак. Предшколско образовање је од школске 2006/2007 године обавезно, у трајању од четири сата дневно најмање девет месеци.

На територији данашње општине Стари град предшколско образовање реализује се у оквиру Предшколске установе „Дечји дани” у више различитих објеката:

- „Мајски цвет” (Васе Чарапића 7–9);
- „Теразије” (Српских владара 4);
- „Мрвица” (Копитарева градина 2);
- „Лола”, Француска 32, (приземље);
- „Вила”, Господар Јевремова 20;
- „Дечији клуб”, Француска 32, (први спрат);
- „Скадарлија”, Цорџа Вашингтона 23,
- „Дамбо”, Кнез Милетина 8;
- „Липа”, Солунска 19;
- „Дунавско обданиште”, Цара Душана бр. 1 и
- „Лептирић”, Господар Јевремова 18.

У оквиру Предшколске установе „Дечји дани”, а према подацима из 2021. године, своје предшколско образовање

стиче 2.090 уписане деце, о чијим предшколским данима се брине 357 запослених лица.

У наредном периоду, предстојеће инвестиције у оквиру ПУ „Дечји дани” биће везане за санацију крова вртића „Лептирић”, а у плану је и подношење захтева за текуће одржавање купатила за објекте „Мрвица” и „Дамбо”.

Наредне табеле даће оквирни преглед података о предшколском образовању на територији ГО Стари град.

Табела 29: основни подаци о предшколском образовању, Стари Град 2021³⁴

Број установа	5	(2021)
Број објеката	18	(2021)
Деца узраста 0–3 године у предшколском васпитању и образовању	643	(2021)
Обухват деце узраста 0–3 године предшколским васпитањем и образовањем (%)	55,0	(2021)
Деца узраста од три године до поласка у ППП у предшколском васпитању и образовању	1071	(2021)
Обухват деце узраста од три године до поласка у ППП предшколским васпитањем и образовањем (%)	86,3	(2021)
Деца која похађају припремни предшколски програм	537	(2021)

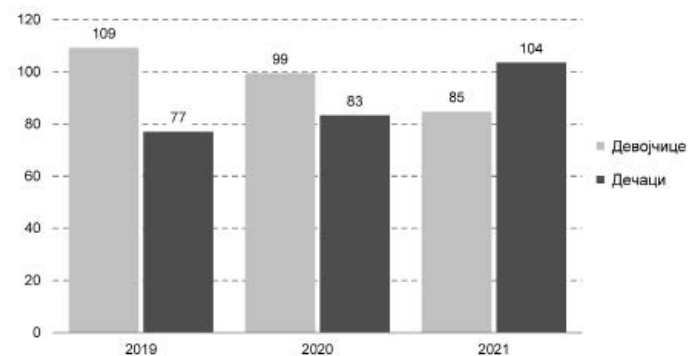
* ППП – припремни предшколски програм

Извор: Статистика образовања, РЗС

Табела 30: Предшколско образовање – капацитет, 2021., Стари град³⁵

	Укупно	Градска насеља	Остала насеља
Број примљене деце	2251	2251	0
Уписана деца преко капацитета	53	53	0
Деца која нису примљена због попуњености капацитета	0	0	0

Графикон 33: Обухват деце припремним предшколским програмом, 2019–2021. (%), Стари град³⁶

Табела 31: Деца у предшколском образовању према дужини дневног боравака, 2019–2021. (%), Стари град³⁷

	2019	2020	2021
До шест сати дневно	0,0	0,5	0,0
До шест сати дневно три пута недељно	0,0	0,0	0,0
Од девет до 12 сати	78,1	75,3	76,1
Дуже од 24 сата	0,0	0,0	0,0
У ППП четири сата	1,6	0,5	0,7
У ППП целодневни боравак	20,3	23,7	23,2
Укупно	100	100	100

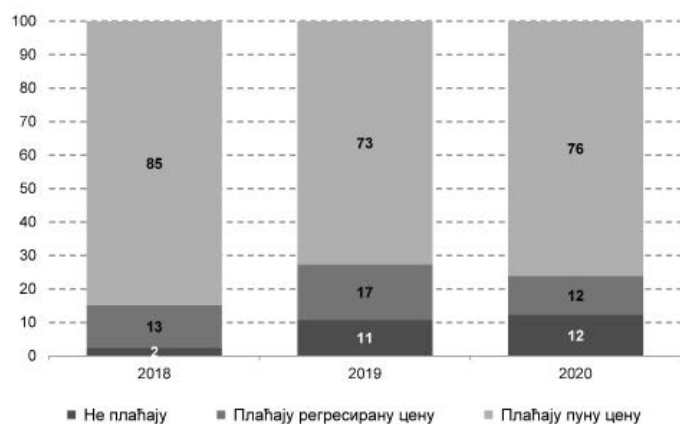
34 ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

35 ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

36 ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

37 ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

Графикон 34: Деца у предшколском образовању према учешћу родитеља у трошковима које родитељи плаћају, 2018–2020. (%)³⁸

8.3.2. Основно образовање

Свако дете има право на бесплатно и квалитетно основно образовање и васпитање у јавној школи. Основно образовање и васпитање је обавезно и остварује се у складу са законима Републике Србије.

У први разред основне школе уписује се свако дете које до почетка школске године има најмање шест и по, а највише седам и по година. Дете старости од шест до шест и по година уписује се у први разред након провере спремности за полазак у школу, која је дужна да организује саму проверу.

Ученику који је навршио 15 година живота престаје обавеза похађања школе истеком те школске године.

На територији ГО Стари град постоји седам основних школа:

- Основна школа „Браћа Барух” (Деспота Ђурђа 2);
- Основна школа „Михајло Петровић Алас” (Господар Јованова 22);
- Основна школа „Дринка Павловић” (Косовска 19);
- Основна школа „Скадарлија” (Француска 26)
- Основна школа „Вук Караџић” (Таковска 41)
- Основна школа „Краљ Петар Први” (Краља Петра 7)
- Основна школа за заштиту вида „Драган Ковачевић” (Шафарикова 8)

У наредној табели представљен је број уписаних ученика и број запослених лица у 2021. години у основним школама са територије ГО Стари град.

Табела 32: Уписани ученици и запослена лица у ОШ са територије Старог града, 2021

Назив школе	Број уписаних ученика	Број запослених лица
Основна школа „Браћа Барух”	536	56
Основна школа „Михајло Петровић Алас”	640	78
Основна школа „Дринка Павловић”	880	90
Основна школа „Скадарлија”	524	59
ОШ „Вук Караџић”	751	72
ОШ „Краљ Петар Први”	666	79
ОШ за заштиту вида „Драган Ковачевић”	106	61

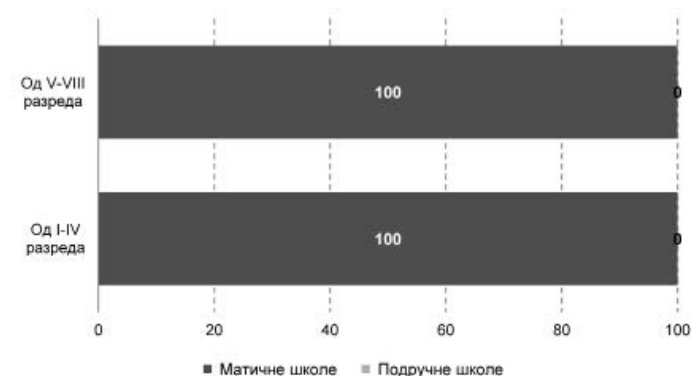
У оквиру наредног дијаграма и табеле представљени су подаци о основно-школском образовању на територији ГО Стари град.

38 ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

Табела 33: Основни подаци о основном образовању, Стари град, 2021³⁹

Основне школе – матичне школе	7
Основне школе – подручна одељења	0
Ученици уписани у основне школе – матичне школе	
у ниже разреде (I–IV)	2102
у више разреде (V–VIII)	2037
Ученици уписани у основне школе – подручна одељења	
у ниже разреде (I–IV)	0
у више разреде (V–VIII)	0
Нето стопа обухвата основним образовањем (%)	140,5
Ученици који су завршили 8. разред основне школе	462
Стопа завршавања основне школе (%)	178,8
Стопа одустајања од школовања у основном образовању (%)	0,7
Број деце обухваћене основним образовањем за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом	102
Број одраслих обухваћених основним образовањем	0

Графикон 35: Ученици уписани у основне школе, 2021. (%)⁴⁰

Када је реч о будућим инвестицијама у оквиру установа основног образовања, две основне школе – Основна школа „Дринка Павловић” и Основна школа „Михаило Петровић Алас” за сада немају захтеве за инвестиције, док је преосталих пет школа своје захтеве конципирало првенствено у оквиру санације дела инфраструктуре и набавке добара.

8.3.3. Средње образовање

Носиоци средњег образовања и васпитања су средње школе. Средња школа остварује школски програм општег, стручног и уметничког образовања, а може да остварује и индивидуални образовни план за ученике и одрасле са сметњама у развоју, индивидуалан програм српског језика, односно језика националне мањине за ученике који не познају језик на коме се изводи настава, школски програм за музичко и балетско образовање, школски програм за образовање одраслих, васпитни програм за ученике у школи са домом, програм специјалистичког и мајсторског образовања, програм образовања за рад, програме стручног оспособљавања, обуке и друге програме, у складу са посебним законом.

Осим наведених програма установа може да остварује и друге програме и активности усмерене на унапређивање образовно-васпитног рада, повећања квалитета и доступности образовања и васпитања.

39 ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

40 ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

На територији ГО Стари град укупно има 22 средње школе (13 државних и девет приватних).

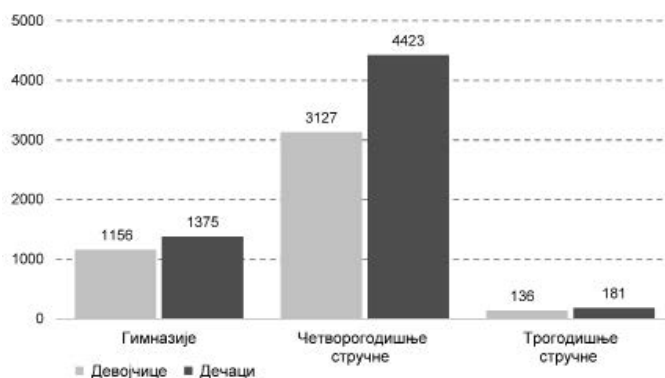
У наредним табелама и дијаграмима представљени су подаци о средњем образовању на територији ГО Стари град.

Табела 34: Основни подаци о средњем образовању, Стари град, 2021⁴¹

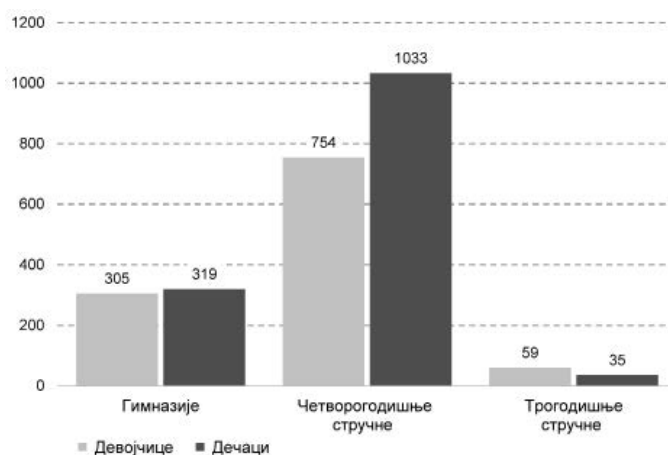
Средње школе	22
Ученици уписани у средње школе	10398
Обухват деце средњим образовањем (%)	-
Ученици који завршавају средњу школу	2505
Стопа завршавања средње школе (%)	-
Стопа одустајања од школовања у средњем образовању (%)	0,2
Број деце обухваћене средњим образовањем за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом	0

Статистички подаци о ученицима који завршавају средњу школу на територији ГО Стари град сагледани кроз полну структуру приказани су кроз наредне две табеле.

Графикон 36: Ученици уписани у средње школе, 2021. (%)⁴²

Графикон 37: Ученици који завршавају средњу школу, 2021.. (%)⁴³

8.3.4. Преглед индикатора образовања на територији градске општине Стари град

Табела 35

Назив индикатора	Јединица мере	2016	2017	2018	2019
01. Становништво (15+) са основним образовањем	Број	3162	3162	3162	3162
02. Становништво (15+) са основним образовањем, као% укупног становништва (15+)	%	7.3	7.3	7.3	7.3
03. Мушкарци (15+) са основним образовањем	Број	1170	1170	1170	1170
04. Жене (15+) са основним образовањем	Број	1992	1992	1992	1992
05. Становништво (15+) са средњим образовањем	Број	17729	17729	17729	17729
06. Становништво (15+) са средњим образовањем, као% укупног становништва (15+)	%	40.9	40.9	40.9	40.9
07. Мушкарци (15+) са средњим образовањем	Број	8021	8021	8021	8021
08. Жене (15+) са средњим образовањем	Број	9708	9708	9708	9708

41 ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

42 ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

43 ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

Назив индикатора	Јединица мере	2016	2017	2018	2019
09. Становништво (15+) са вишим образовањем	Број	4190	4190	4190	4190
10. Становништво (15+) са вишим образовањем, као% укупног становништва (15+)	%	9.7	9.7	9.7	9.7
11. Мушкарци (15+) са вишим образовањем	Број	1982	1982	1982	1982
12. Жене (15+) са вишим образовањем	Број	2208	2208	2208	2208
13. Становништво (15+) са високим образовањем	Број	17591	17591	17591	17591
14. Становништво (15+) са високим образовањем, као% укупног становништва (15+)	%	40.5	40.5	40.5	40.5
15. Мушкарци (15+) са високим образовањем	Број	7685	7685	7685	7685
16. Жене (15+) са високим образовањем	Број	9906	9906	9906	9906
17. Број објеката предшколског образовања	Број	17	15	17	17
18. Број деце у предшколском образовању	Број	2355	2284	2327	2268
19. Укупан број запослених у предшколском образовању	Број	306	302	325	309
20. Број васпитача у предшколском образовању	Број	243	237	251	232
21. Број васпитача, као% укупног броја запослених у предшколском образовању	%	79.4	78.5	77.2	75.1
22. Деца која похађају припремни предшколски програм	Број	595	619	555	495
23. Обухват деце припремним предшколским програмом	%	106.6	106.4	93	92.9
24. Број редовних основних школа	Број	8	8	7	7
25. Број одељења у редовним основним школама	Број	166	167	160	163
26. Број ученика у редовним основним школама	Број	4098	4115	4097	4061
27. Индекс родног паритета у основном образовању	Број	0.93	0.95	0.91	0.9
28. Нето стопа обухвата основним образовањем	%	162.7	165.9	161.9	155.3
29. Нето стопа обухвата дечака основним образовањем	%	162.3	162	166.5	157.3
30. Нето стопа обухвата девојчица основним образовањем	%	162.1	159.6	157.1	153.3
31. Стопа завршавања основне школе	%	170.6	178.3	180.8	194.4
32. Стопа завршавања основне школе дечака	%	176.2	186.1	178.3	218.5
33. Стопа завршавања основне школе девојчица	%	164.5	170.3	183.7	166.1
34. Стопа одустајања од школовања у основном образовању	%	0.7	0.2	0.3	0.9
35. Стопа одустајања дечака од школовања у основном образовању	%	0.1	0	0	1.3
36. Стопа одустајања девојчица од школовања у основном образовању	%	1.3	0.4	0.6	0.4
37. Укупан број наставног особља у редовним основним школама	Број	327	332	306	312
38. Наставно особље женског пола, као% укупног броја наставног особља у редовним основним школама	%	82.3	82.2	81.7	82.7
39. Број наставног особља с пуним радним временом у редовним основним школама	Број	201	204	199	182
40. Наставно особље с пуним радним временом, као% укупног наставног особља у редовним основним школама	%	61.5	61.4	65	58.3
41. Број редовних средњих школа	Број	19	19	20	22
42. Број одељења у редовним средњим школама	Број	389	387	430	445
43. Укупан број ученика у редовним средњим школама	Број	8821	8900	9858	10167
44. Индекс родног паритета у средњем образовању	Број	0.7	0.67	0.72	0.73
45. Број ученика гимназије	Број	1574	1570	2357	2474
46. Број ученика гимназије, као% укупног броја ученика у редовним средњим школама	%	17.8	17.6	23.9	24.3
47. Број ученика четворогодишње стручне школе	Број	6902	6964	7089	7284
48. Број ученика четворогодишње стручне школе, као% укупног броја ученика у редовним средњим школама	%	78.2	78.2	71.9	71.6
49. Број ученика трогодишње стручне школе	Број	345	366	412	409
50. Број ученика трогодишње стручне школе, као% укупног броја ученика у редовним средњим школама	%	3.9	4.1	4.2	4
51. Стопа одустајања од школовања у средњем образовању	%	1	-0.2	-7.1	0.6
52. Стопа одустајања дечака од школовања у средњем образовању	%	0.8	-0.2	-8.1	0.9
53. Стопа одустајања девојчица од школовања у средњем образовању	%	1.3	-0.2	-5.7	0
54. Укупан број наставног особља у редовним средњим школама	Број	1198	1203	1292	1302
55. Наставно особље женског пола, као% укупног броја наставног особља у редовним средњим школама	%	71.5	72.9	71.9	72.1
56. Број наставног особља с пуним радним временом у редовним средњим школама	Број	637	667	687	722
57. Наставно особље с пуним радним временом, као% укупног наставног особља у редовним средњим школама	%	194.8	200.9	224.5	231.4
58. Број високошколских установа	Број	25	26	27	27
59. Укупан број уписаних студената	Број	31797	33037	32905	32931
60. Број уписаних студената мушког пола	Број	9247	9351	9411	9469
61. Број уписаних студената женског пола	Број	22550	23686	23494	23462
62. Индекс родног паритета у високом образовању	Број	243.9	253.3	249.6	247.8
63. Број уписаних студената на буџету	Број	13574	13737	13440	12912
64. Уписани студенти на буџету, као% укупног броја уписаних студената	%	42.7	41.6	40.8	39.2
65. Број уписаних студената на високим школама	Број	0	101	209	404
66. Уписани студенти на високим школама, као% укупног броја уписаних студената	%	0	0.3	0.6	1.2
67. Број уписаних студената на факултетима	Број	31797	32936	32696	32527
68. Уписани студенти на факултетима, као% укупног броја уписаних студената	%	100	99.7	99.4	98.8
69. Укупан број дипломираних студената	Број	5531	5420	5323	5020
70. Укупан број дипломираних студената мушког пола	Број	1565	1427	1498	1364
71. Укупан број дипломираних студената женског пола	Број	3966	3993	3825	3656
72. Број дипломираних студената на високим школама	Број	0	0	47	75
73. Дипломирани студенти на високим школама, као% укупног броја дипломираних студената	%	0	0	0.9	1.5
74. Број дипломираних студената на високим школама, основне струковне студије	Број	0	0	42	75
75. Број дипломираних студената на високим школама, мастер струковне студије	Број	0	0	5	0
76. Број дипломираних студената на факултетима	Број	5463	4717	5129	4742
77. Дипломирани студенти на факултетима, као% укупног броја дипломираних студената	%	98.8	87	96.4	94.5

Назив индикатора	Јединица мере	2016	2017	2018	2019
78. Број дипломираних студената на факултетима, основне академске студије	Број	3386	2749	2840	2774
79. Број дипломираних студената на факултетима, мастер академске студије	Број	1825	1643	1976	1805
80. Број дипломираних студената на факултетима, докторске академске студије	Број	252	325	313	163
81. Укупан број наставног особља у високошколским установама	Број	1880	1997	2007	2083
82. Наставно особље женског пола, као% укупног броја наставног особља у високошколским установама	%	52.8	53.2	53.8	54.5
83. Наставно особље с пуним радним временом, као% укупног броја наставног особља у високошколским установама	%	90.5	88.3	88.2	87.6
84. Број наставника у високошколским установама	Број	1316	1382	1430	1469
85. Наставници женског пола, као% укупног броја наставника у високошколским установама	%	49.2	50.1	50.6	51.8
86. Наставници, као% укупног броја наставног особља у високошколским установама	%	70	69.2	71.3	70.5
87. Број сарадника у високошколским установама	Број	564	615	577	614
88. Сарадници женског пола, као% укупног броја сарадника у високошколским установама	%	61.2	60	61.5	61.1
89. Сарадници, као% укупног броја наставног особља у високошколским установама	%	30	30.8	28.7	29.5
90. Расходи за образовање корисника буџетских средстава	У хиљадама РСД, номинално	7797433	7797433	7804889	8300104
91. Расходи за образовање корисника буџетских средстава по становнику	У РСД, номинално	168113	169964	172472	186047
92. Остварене инвестиције у образовање	У хиљадама РСД,	164601	164120	150112	218816

8.4. Социјална заштити на локалном нивоу

Без обзира о којој је старосној групи реч, органи локалне самоуправе дужни су да грађанима обезбеде све врсте заштите, уколико им је она потребна. Основа за развој социјалне заштите на нивоу локалне заједнице јесте Закон о социјалној заштити („Службени гласник РС”, број 24/11), који Центар за социјални рад дефинише као установу социјалне заштите у којој се остварују права, примењују мере, обезбеђује пружање услуга и обављају други послови у области социјалне заштите.

Поменути закон из априла 2011. године доноси нови приступ у социјалној заштити заснован на јасно формулисаним циљевима из Члана 3:

- достићи, односно одржавати минималну материјалну сигурност и независност појединца и породице у задовољавању основних потреба;
- обезбедити доступност услуга и остваривање права у социјалној заштити;
- створити једнаке могућности за самостални живот и подстицати социјалну укљученост;
- очувати и унапредити породичне односе као и унапредити породичну родну и међугенерациску солидарност;
- предупредити злостављање, занемаривање и експлоатацију, односно отклањати њихове последице.

Закон формулише и општа начела социјалне заштите која гарантују корисницима поштовање интегритета и достојанства, забрану дискриминације, доступност и индивидуализацију услуге у складу са најбољим интересом корисника и најмање рестриктивним окружењем. Гарантује ефикасност, благовременост, целовитост социјалне заштите, унапређење квалитета и јавност рада установа социјалне заштите и пружалаца услуга.

Закон, такође, успоставља систем базиран на плуралитету пружалаца услуга (равноправан третман пружалаца у јавном, приватном и цивилном сектору) и настоји да унапреди квалитет услуга континуираном обуком, лиценцирањем стручних радника и пружалаца услуга, као и надзором над стручним радом.

На основу јавних овлашћења Центар за социјални рад, у складу са Законом о социјалној заштити:

- процењује потребе и снаге корисника и ризике по њега и планира пружање услуга социјалне заштите;
- спроводи поступке и одлучује о правима на материјална давања и о коришћењу услуга социјалне заштите;

– предузима прописане мере, покреће и учествује у судским и другим поступцима;

– води прописане евиденције и стара се о чувању документације корисника.

Послови који се односе на права, односно услуге социјалне заштите о чијем се обезбеђивању стара Република Србија обављају се као поверени, а организацију рада, нормативе и стандарде прописује министар надлежан за социјалну заштиту. У вршењу јавних овлашћења, а у складу са Законом о социјалној заштити, Центар за социјални рад одлучује о:

- остваривању права на новчану социјалну помоћ;
- остваривању права на увећану новчану социјалну помоћ;
- остваривању права на додатак за помоћ и негу другог лица;
- остваривању права на увећани додатак за помоћ и негу другог лица;
- остваривању права на посебну новчану накнаду за родитеља који није у радном односу, а који је 15 година непосредно бринуо о детету које је корисник права на увећани додатак за помоћ и негу другог лица;

Центар за социјални рад има посебну одговорност у покретању иницијатива на локалном подручју за које је надлежан у складу са усвојеним локалним, стратешким плановима развоја социјалне заштите. Решењем Скупштине града од 12. децембра 1991. године основан је Градски центар за социјални рад у Београду, као јединствена установа за обављање социјалне и породично-правне заштите грађана Београда. У састав Градског центра су укључено је свих 17 општинских центара за социјални рад, као и Саветовалиште за брак и породицу и Завод за проучавање социјалних проблема.

Интеграцијом наведених установа настао је садашњи организациони модел Градског центра за социјални рад који обухвата:

- 17 општинских одељења у којима се одлучује о остваривању права и коришћењу услуга корисника утврђених законом и подзаконским актима и обављају други послови у области социјалне заштите;
- Одељење за послове планирања и развоја којим се остварује функција праћења и проучавања социјалних проблема и унапређивања делатности центра;
- Одељење за саветодавно-превентивни рад – Саветовалиште за брак и породицу;
- Одсек за обављање општих и финансијско-рачуноводствених послова.

Послове који се односе на права, односно услуге социјалне заштите о чијем се обезбеђивању стара јединица локалне самоуправе, центар обавља у складу са прописом који доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе. Делатност Градског центра је социјална заштита, послови социјалног рада и породично-правна заштита.

Обављање делатности Центра за социјални рад регулисано је Законом о социјалној заштити, Породичним законом, Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица, Кривичним закоником, Законом о посредовању – медијацији, Законом о прекршајима, Законом о финансијској подршци породици са децом, Законом о општем управном поступку, и подзаконским актима: Одлуком о правима и услугама у социјалној заштити и Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад.

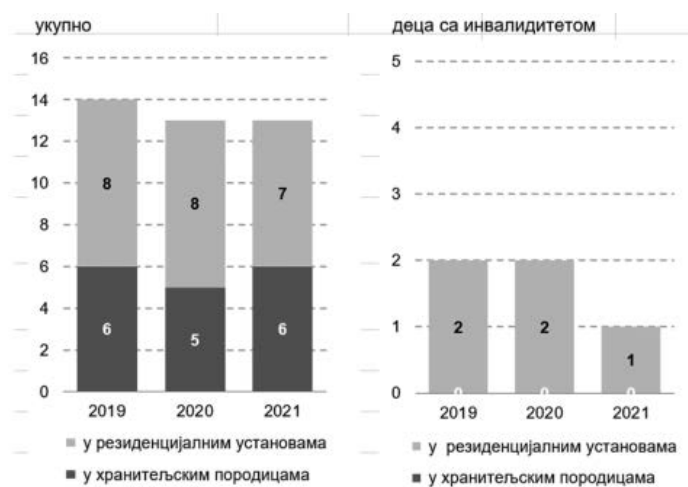
Најважнији институти породично-правне заштите су старатељство, усвојење, породични смештај и комплексан институт надзора над вршењем родитељског права, као и разне врсте помоћи породици с циљем очувања породичне равнотеже и породичних функција. Породичним законом је делигирано органу старатељства, односно Центру за социјални рад да врши послове заштите породице, помоћи породици и старатељства. Породични закон је дефинисао и посебно важну улогу органа старатељства на јасно формулисаним циљевима међу којима је и предупредити злостављање, занемаривање или експлоатацију односно отклонити њихове последице.

У наредној табели, а у складу са претходно наведеним, представљени су подаци о корисницима услуга смештаја на територији ГО Стари град.

Табела 36: Услуге смештаја, стање на дан 31.12.2021.⁴⁴

Хранитељске породице*	0
Број деце која користе услуге смештаја (0–17 година)	13
Стопа деце која користе услуге смештаја (на 1.000 деце)	1,8
Стопа деце у резиденцијалним установама (на 1.000 деце)	1,0
Стопа деце у хранитељским породицама (на 1.000 деце)	0,8
Број деце са инвалидитетом која користе услуге смештаја	1
Број корисника државних домова који имају 65 и више година	58
Удео корисника државних домова старости 65 и више година у укупном броју лица старости 65 и више година (%)	0,6

Графикон 38: Деца која користе услуге смештаја према врсти смештаја, 2019–2021., стање на дан 31. децембра.⁴⁵

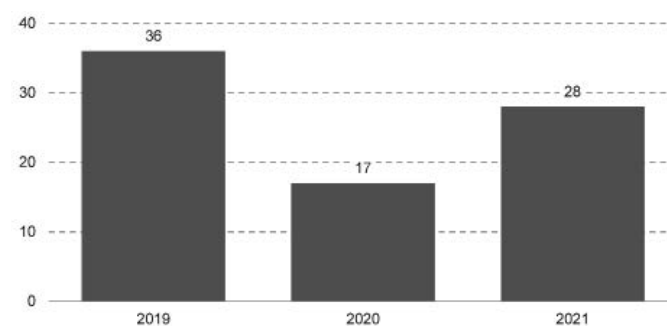

Наведеним законом дефинисана је и улога Центра за социјални рад у остваривању заштите права детета: да зна

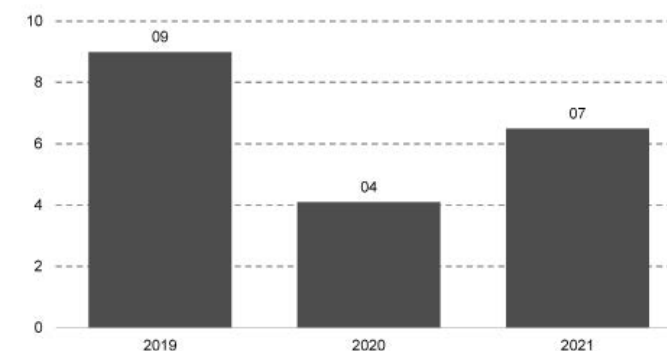
своје порекло, на живот са родитељима, на личне односе са родитељем, сродницима и другим блиским лицима, на обезбеђење најбољих могућих животних и здравствених услова за правилан и потпун развој, на образовање и на слободно изражавање свог мишљења.

У складу са Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица, Центар учествује у сваком поступку који се води према малолетним учиниоцима кривичних дела. У ситуацији када према малолетнику није вођен кривични поступак, Центар може по потреби предузети низ активности из своје надлежности, применити мере из области и надлежности породично-правне и социјалне заштите (покренути поступак за смештај, донети решење о корективном надзору над вршењем родитељског права). На наредним графиконима представљени су подаци о броју малолетних лица која су била у сукобу са законом у периоду од 2019. до 2021. године.

Графикон 39: Број деце (6–17 година) у сукобу са законом, 2019–2021.

Извор: Републички завод за социјалну заштиту
Графикон 40: Стопа деце (6–17 година) у сукобу са законом, 2019–2021. (на 1.000 деце)

Извор: Републички завод за социјалну заштиту

Јасно је да је број малолетних лица која су извршавала различите врсте противправних и незаконитих дела у другој години посматрања нагло скочио, што јасно указује на потребу за мерама превенције, као и на чињеницу да су активности Центра за социјални рад неопходне.

У складу са свим претходно наведеним, али и на основу података који су доносиоцима одлука били на располагању, донета је Одлука о правима и услугама социјалне заштите⁴⁶, којом се уређују права и услуге социјалне заштите које обезбеђује Град Београд. Права из социјалне заштите могу да остваре држављани Републике Србије који имају пребивали-

44 ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

45 ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

46 („Службени лист Града Београда”, бр. 55/11, 8/12 – исправка, 8/12, 42/12, 65/12, 31/13, 57/13, 37/14, 82/15, 4/16, 37/16, 56/16, 114/16, 102/17, 50/18 и 103/18, 101/19, 115/19, 138/19 и 17/20)

ште на територији града и лица расељена са Косова и Метохије, која имају боравиште на територији града Београда, као и страни држављани са сталним настањем на територији града Београда. Услуге утврђене овом Одлуком су активно пружања подршке и помоћи појединцу и породици ради побољшања односно очувања квалитета живота, отклањања или ублажавања ризика неповољних животних околности, као и стварање могућности да самостално живи у друштву.

Према одлуци, услуге социјалне заштите су следеће:

– дневне услуге: помоћ у кући, дневни боравак, лични пратилац детета

– услуге подршке за самостални живот: персонална асистенција, становање уз подршку, привремено становање, социјално становање у заштићеним условима,

– саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге,

– услуге смештаја-прихватна станица и прихватилиште, привремени смештај за жене жртве насиља у породици.

Материјална подршка остварује се као:

1. једнократна помоћ,
2. повремена једнократна новчана помоћ,
3. интервентна једнократна новчана помоћ,
4. стална новчана помоћ,
5. средства за личне потребе,
6. бесплатни оброк,
7. стипендија.

У наредној табели представљени су подаци о корисницима социјалне новчане помоћи на територији ГО Стари град.

Табела 37: Новчана давања, стање на дан 31. децембар 2021.⁴⁷

Број корисника новчане социјалне помоћи (лица)	135
Удео корисника новчане социјалне помоћи у укупној популацији (%)	0,3
Број корисника дечијег додатка (0–17 година)	131
Удео корисника дечијег додатка у укупној популацији деце (%)	1,8
Број корисника увећаног дечијег додатка (0–17 година)	93
Удео корисника увећаног дечијег додатка у укупној популацији деце (%)	1,3
Број корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица	64
Број корисника увећаног додатка за негу и помоћ другог лица	217
Удео корисника увећаног додатка за негу и помоћ другог лица у укупној популацији (%)	0,5

Центар за социјални рад развија и иницира превентивне и друге програме који доприносе задовољењу индивидуалних и заједничких потреба грађана у области социјалне заштите на територији локалне самоуправе за коју је основан у сарадњи са организацијама јавног или цивилног сектора.

Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада Центара за социјални рад уређена је делатност центра за социјални рад у вршењу јавних овлашћења и то: организација центра, нормативи и стандарди стручног рада, садржај и начин вођења евиденције о корисницима, и документација о стручном раду⁴⁸.

8.4.1. Установе социјалне заштите

Пружање услуга и мера социјалне заштите на територији ГО Стари град реализује Одељење Стари град Градског центра за социјални рад у Београду⁴⁹.

Реализација непосредне заштите корисника организована је кроз следеће службе:

1. Служба за заштиту деце и младих;
2. Служба за заштиту одраслих и старих и
3. Служба за правне послове, у оквиру које се налазе пријемна канцеларија и канцеларија за материјална давања.

⁴⁷ ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

⁴⁸ Градски центар за социјални рад у Београду, Одељење Стари град „Извештај о раду за 2021. годину” Београд, март 2022.

⁴⁹ ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

8.4.2. Услуге социјалне заштите на локалном нивоу

Најугроженије групе корисника Центра за социјални рад Општине Стари град које захтевају потпуно другачији, координисанији приступ у заштити и примени мера из области социјалне заштите јесу:

– остарела лица, без одговарајућег или потпуног одсуства породичног старања. Повећава се из године у годину број старих, изолованих, без старања, здравствено запуштени и у високом животном ризику. Потребне ове групе су:

– Дневни боравак за старе (пружање социјалне, здравствене и окупационе подршке у току већег дела дана);

– Прихватни центар за потребе хитног збрињавања (здравствено социјалне услуге и припрема за трајно збрињавање) са смештајем до месец дана и

– Услужни сервис – чишћење, дезинфекција, уклањање смећа и збрињавање кућних љубимаца).

– психички оболела лица без одговарајућег здравственог надзора и терапије (чији се број повећава), често угрожени и стамбеним и економским статусом, који представљају врло често ризик и по себе и своје непосредно окружење. Потребне:

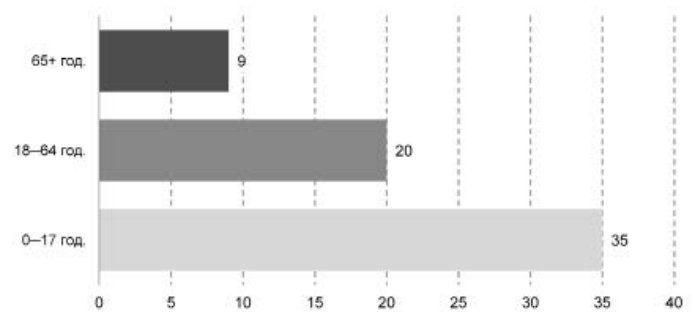
– Дневна амбуланта где би се корисници уводили у редовну терапију, вршиле разне хитне анализе и свакодневне контроле здравља (третман). Групни рад са корисницима, структурирање времена и уштеда буџета, јер корисник остаје у својој примарној средини. Важна услуга би могла бити реализована у циљу праћења изречених мера (суд) обавезног психијатријског лечења.

– бескућници, чији се број, такође, увећава на локалном нивоу, који имају потребу за неопходним збрињавањем (безбедни услови, лекарски прегледи, одећа и обућа, хигијена, исхрана). Збрињавање у постојећем Прихватилишту на нивоу града је готово немогуће, првенствено у погледу хитног моменталног збрињавања. Потребне:

– Свратиште за одрасла и стара лица у статусу бескућништва у за то опремљен и организован простор прилагођен различитим потребама корисника

Будући да је Одељење Стари град препознало потребу за снажним мерама социјалне заштите, на наредном графику представљени су подаци о корисницима основног додатка за негу и помоћ другог лица према старосним групама на територији ГО Стари град.

Графикон 41: Број корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица према старосним групама, 2021, стање на дан 31.12.

О значају социјалне подршке старијим лицима, најбоље говоре подаци о стопи зависности старијег становништва, под којим се подразумева однос између укупног броја старијих особа у годинама када су они углавном економски неактивни (старости од 65 и више година) и броја лица радног узраста (од 15 до 64):

Табела 38

Назив индикатора	Јединица мере	2016	2017	2018	2019
Стопа зависности старијег становништва	Број	35.7	37.1	38.1	39.2

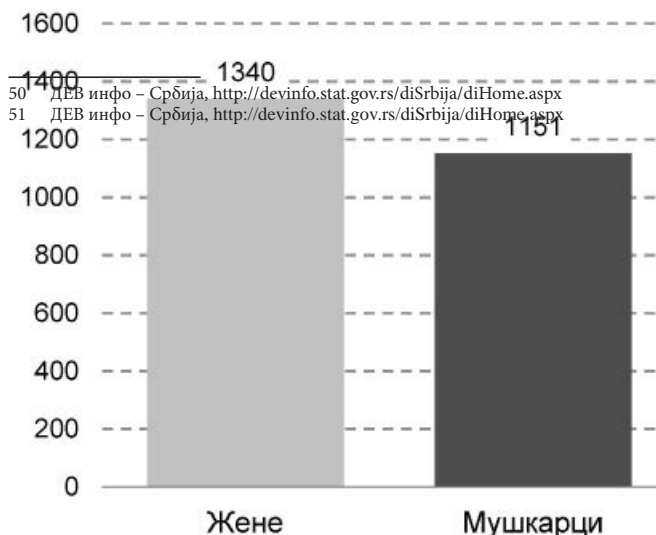
8.4.3. Корисници социјалне заштите

У наредним табелама и графиконима представљени су подаци о корисницима различитих врста социјалне заштите на територији ГО Стари град⁵⁰.

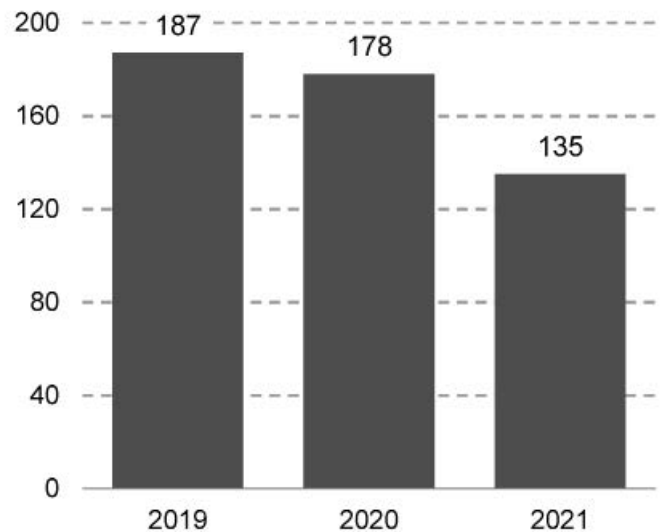
Табела 39: Основни подаци о социјалној заштити Старог града, 2021.⁵¹

Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад	2491
Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији (%)	5,7
Број стручних радника у Центру за социјални рад**	16
Однос броја корисника социјалне заштите и стручних радника Центра за социјални рад	156
Однос броја становника и стручних радника Центра за социјални рад	2716

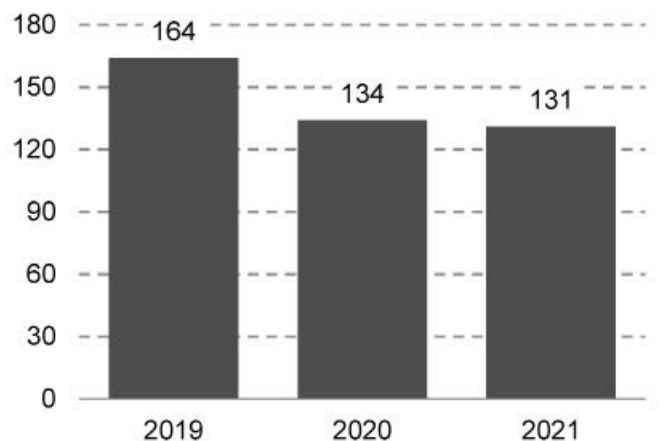
Графикон 42: Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад, 2021.

Графикон 43: Број корисника новчане социјалне помоћи (лица), 2019–2021.

Графикон 44: Број корисника дечијег додатка, 2019–2021.

8.4.4. Преглед индикатора социјалне заштите

Табела 40

Назив индикатора	Јединица мере	2016	2017	2018	2019
01. Број корисника новчане социјалне помоћи	Број	174	165	147	105
02. Број корисника новчане социјалне помоћи, као% укупног броја становника	%	0.38	0.36	0.32	0.24
03. Број корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица	Број	49	53	21	54
04. Број корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица, као% укупног броја становника	%	0.11	0.12	0.05	0.12
05. Број корисника увећаног додатка за негу и помоћ другог лица	Број	200	223	223	216
06. Број корисника увећаног додатка за негу и помоћ другог лица, као% укупног броја становника	%	0.43	0.49	0.49	0.48
07. Број корисника дечијег додатка (0–17 година)	Број			128	164
08. Број корисника дечијег додатка (0–17 година), као% укупног броја деце	%			1.81	2.3
09. Број корисника увећаног дечијег додатка (0–17 година)	Број			97	145
10. Број корисника увећаног дечијег додатка (0–17 година), као% укупног броја деце	%			1.37	2.03
11. Број деце која користе услуге смештаја (0–17 година)	Број	15	17	14	14
12. Број деце са инвалидитетом која користе услуге смештаја (0–17 година)	Број	3	2	3	2
13. Стопа деце која користе услуге смештаја (0–17 година)	На 1.000 деце	2.19	2.44	1.98	1.96
14. Хранитељске породице	Број	2	2	1	2
15. Број деце у хранитељским породицама	Број	10	12	6	6
16. Број деце са инвалидитетом у хранитељским породицама	Број	1	1	1	0
17. Стопа деце у хранитељским породицама	На 1.000 деце	1.46	1.72	0.85	0.84
18. Број деце у резиденцијалним установама	Број	5	5	8	8
19. Број деце са инвалидитетом у резиденцијалним установама	Број	2	1	2	2
20. Стопа деце у резиденцијалним установама	На 1.000 деце	0.73	0.72	1.13	1.12

Назив индикатора	Јединица мере	2016	2017	2018	2019
21. Број корисника државних домова за смештај старих (65 + година)	Број	84	80	85	76
22. Број корисника државних домова за смештај старих (65 + година), као% броја становника 65 + година	%	0.86	0.8	0.84	0.75
23. Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад	Број	2632	2785	2675	2593
24. Број жена корисница социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад	Број	1442	1588	1523	1421
25. Број мушкараца корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад	Број	1190	1197	1152	1172
26. Број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад, као% укупног броја становника	%	5.67	6.07	5.91	5.81
27. Број стручних радника у Центру за социјални рад	Број	12	14	15	16
28. Капацитет Центара за социјални рад	Број	219	199	178	162
29. Број пријављених случајева породичног насиља према деци	Број	83	79	75	82
30. Број пријављених случајева породичног насиља према женама	Број	128	149	147	172
31. Број деце у сукобу са законом	Број	15	0	48	36
32. Стопа деце у сукобу са законом	На 1.000 деце	4.14	0	12.39	9.03

9. Безбедност у заједници

Безбедност у свом најширем обухвату представља један од главних стратешких приоритета на територији градске општине Стари град. Безбедност локалне заједнице представља значају димензију људске безбедности, чији је циљ да заштити људски живот од свих врста претњи. У складу са тим, ГО Стари град тежи неутралисању претњи, које би могле довести до нарушавања свеопштег безбедносног контекста на њеној територији.

Безбедност на територији градске општине Стари град је један од главних приоритета локалне самоуправе. У том смислу успостављена је сарадња са Полицијском станицом Стари град, Центром за социјални рад, Активом основних и средњих школа, предшколским установама, Домом здравља Стари град, Црвеним крстом, Секретаријатом за саобраћај и другим релевантним институцијама и установама. Градска општина Стари град има формиран Штаб за ванредне ситуације, као и Савет за безбедност.

Будући да су људску безбедности као идеју развиле Уједињене нације, тако дефинисан концепт представља, пре свега, заједништво два начела – „слободе од страха” и „слободе од оскудице”, које се мере кроз седам различитих безбедносних параметара:

- економска безбедност;
- безбедност хране;
- здравствена безбедност;
- безбедност животне средине;
- лична безбедност;
- политичка безбедност;
- безбедност у заједници.

У складу са овим параметрима, када је реч о територији ГО Стари град, свака од претходно поменутих седам ставки тежи да буде у потпуности адекватно анализирана.

На трагу управо поменутог, економска безбедност подразумева могућност да се сваком појединцу омогући да од свог рада обезбеди себи приходе, те стратешки важни циљеви ове ставке представљају смање стопе незапослености, борбу за задржавање радних места и против неадекватних услова рада, неједнакости прихода, бескућништва. Када је реч о мерама које је преузела ГО Стари град, оне се пре свега огледају у низу раније поменутих програма и пројекта, попут „Центра за подршку предузетништву младих”. Овим, али и другим пројектима, програмима и мерама таргетиране су све старосне групе, чиме се тежи умањењу стопе незапослености, а посебно међу младима и мањинским групама,

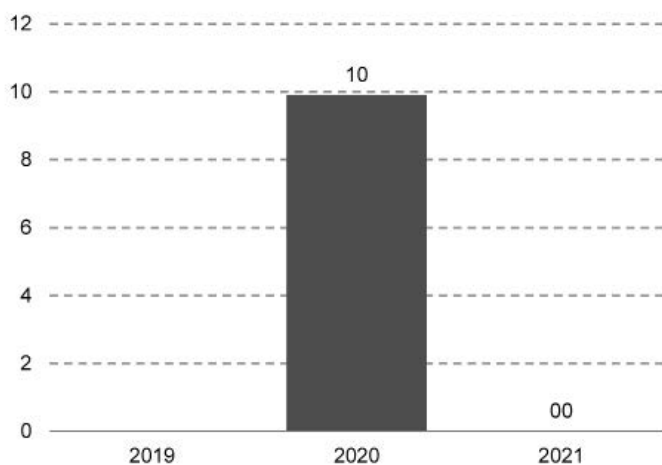
чему у прилог иде и чињеница да је ГО Стари град од 2022. године потписница Меморандума о сарадњи са градовима и општинама у оквиру програма „Подстицање запошљавања високо образованих Рома и Ромкиња у јединицама локалних самоуправа”, који је покренут од стране Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог.

Са друге стране, поред значајних економских мера, није запостављена ни безбедност животне средине, о којој се кроз различите еколошке пројекте ГО Стари град укључила у борбу за здравију, не само локалну заједницу, већ и читаву планету. ГО Стари град покренула је и пројекат „Еко патрола” са циљем да омогући грађанима да једноставно пријаве и реше еколошке проблеме из свог непосредног окружења. Задатак Еко-патроле је да, по пријему пријаве грађана, у што краћем року изађе на терен и уклони комунални неред са јавне површине, што подразумева кошење траве, сакупљање лаког отпада, уклањање мањих депонија, чишћење улица од псећег измета, уређење паркова и урбаних џепова.

Здравствена безбедност подразумева да сваки појединац мора да има обезбеђену минималну заштиту од болести. Овај безбедности параметар добио је посебно на важности у периоду глобалне пандемије корона вируса, а будући да су мере које је доносила Влада Републике Србије биле различите и прилагођавале су се тренутној епидемиолошкој ситуацији, општина Стари град била је укључена у систем помоћи грађанима и обезбеђивању свих неопходних мера здравствене заштите које су биле у њеној ингереницији. Тако је ГО Стари град организовала у просторијама Услужног центра пункт за вакцинацију, отворила је позивни центар путем ког су суграђани имали прилику да добију све неопходне информације, али и пружала помоћ у допремању основних животних намирница најстаријим суграђанима.

Ипак, у овој области највеће изазове представља борба против инфективних и паразитских болести, ХИВ-а и других вируса, загађеног ваздуха и воде. За циљне групе у ризику, пре свега младе, највећи проблем су ХИВ/АИДС и Хепатитис Ц. Млади у Србији у прве сексуалне односе ступају врло рано и изузетно неспремни, због чега предњаче међу вршњацима из Европе по броју оболелих од полно преносивих болести и намерних прекида трудноће. Процент раног рађања и малолетничких трудноћа у протеклим годинама знатно је смањен, али, ипак је он и даље висок, пре свега, међу ромском популацијом. У наредном графику представљени су подаци Института за јавно здравље Србије о стопи малолетничких трудноћа на 1.000 родитеља у периоду 2016-2018. година на територији ГО Стари град.

Графикон 45: Стопа малолетничких порођаја, 2019–2021. (на 1.000 порођиља), 2019–2021.

С друге стране, млади су суочени и са бројним стресовима, чији су окидачи различитог порекла, те им је потребна подршка у превазилажењу истих. Забрињава и податак да више од 50% средњошколаца наводи да је у протекле две године доживело бар један стресогени животни догађај. Ипак, неки решење за своје проблеме проналазе у храни, те је оболевање од хроничних незаразних болести – пре свега од гојазности и дијабетеса – још једна карактеристика модерног доба. Иако су претходно поменути проблеми значајни и важни, чини се да су најзаступљенији они који изазивају болести зависности (дуван, алкохол, наркоманија, коцка, зависност од интернета). У складу са тим, ГО Стари град у сарадњи са другим државним институцијама жели да подигне свест о значају мера превенције свих врста болести зависности. Једна од последица преживљених стресних ситуација је и учестала појава самоубиства и покушаја самоубиства међу младима, као и депресија. Ипак, ови проблеми нису стриктно везани за омладину, те су уочљиви и код других група становништва.

Све претходно наведено (и болести зависности и економска нестабилност и еколошки проблеми) могу довести до нарушавања личне безбедности становника. Иако не постоји јединствена дефиниција личне безбедности, могло би се рећи да се под овим појмом подразумева потреба појединца да буде заштићен од сваке врсте насиља. Било да је реч о било којој врсти насиља – вршњачком насиљу, насиљу почињеном од стране државних актера или насиљу у породици, свако лице има право на заштиту свог личног интегритета. Насиље у породици је посебно значајан феномен, те је дефинисан Породичним законом (члан 197. став 1) и под њиме се подразумева понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице. У наредној табели представљени су подаци из 2021. године о случајевима породичног насиља на територији ГО Стари град.

Табела 41: Подаци о случајевима породичног насиља на територији ГО Стари град, 2021.⁵²

Број пријављених случајева породичног насиља према деци	58
Број пријављених случајева породичног насиља према женама	188
Број деце у сукобу са законом (6–17 година)	28
Стопа деце у сукобу са законом (6–17 година) (на 1000 деце)	7

Извор: Републички завод за социјалну заштиту

У закону су набројани и неки типични примери овог насиља, попут:

- наносење или покушај наносења телесне повреде;
- изазивање страха претњом убиства или наносења телесне повреде члану породице или њему блиском лицу;
- ограничавање слободе кретања или комуницирања са трећим лицима;
- вређање, као и свако друго, безобзирно и злонамерно понашање.

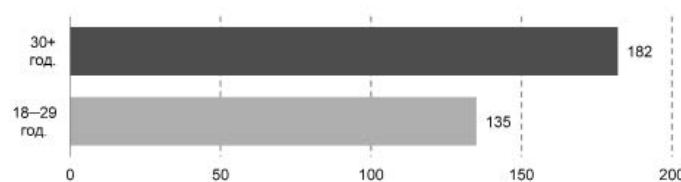
Подједнако важна, у контексту личне безбедности, јесте и стопа криминалитета. Свако кршење правних норми и прописа може потенцијално да угрози и личну безбедност других грађана, те се ГО Стари град умрежавањем и сарадњом са другим релевантним институцијама бори да се стопа овог безбедносног феномена на њеној територији сведе на минимум. Од криминала, такође, није изузета ни један старосна група, те је он подједнако заступљен како међу млађом популацијом, како и међу старијим становништвом. У прилогу томе најбоље говоре следећа табела и графикон са подацима из 2021. године.

Табела 42: Подаци о учиниоцима кривичног дела на територији ГО Стари град, 2021.⁵³

Малолетни учиниоци кривичних дела (14–17 година) којима су изречене кривичне санкције према месту извршења	17
Правноснажно осуђена пунолетна лица према месту извршења	317
Правноснажно осуђена пунолетна лица за крађу према месту извршења кривичног дела	61

Извор: Статистика правосуђа, РЗС

Графикон 46: Правноснажно осуђена пунолетна лица према месту извршења и старости, 2021.

Извор: Статистика правосуђа, РЗС

У складу са свим претходно наведеним параметрима, формира се и концепт безбедносне заједнице. Иако није прецизно дефинисан, потпуно је јасно да свака заједница има безбедносне изазове, ризике и претње које су специфичне само за своју територију, те потребно је изградити анализу стања и процене степена безбедности у тој локалној заједници.

У циљу боље координације релевантних институција, у свим безбедносним секторима, Општина Стари град успоставила је сарадњу са Полицијском станицом Стари град, Центром за социјални рад, Активом основних и средњих школа, предшколским установама, Домом здравља Стари град, Црвеним крстом, Секретаријатом за саобраћај и другим релевантним институцијама и установама зарад безбедније и сигурније заједнице за све њене становнике.

Градска општина Стари град уједно, има формиран Штаб за ванредне ситуације, као и Савет за безбедност. Савет је стално радно тело Већа градске општине, са основним задатком да у складу са законом: разматра и проучава питања везана за превенцију безбедности на територији општине; припрема и предлаже доношење мера за побољшање заштите и сигурности грађана градске општине; врши анализу и утврђивање проблема који утичу на безбедност

грађана; ради на имплементацији пројеката којима се делује на безбедносне проблеме у градској општини; разматра извештај о стању безбедности на свом подручју, као и да заузима ставове о приоритетима за безбедност људи и имовине и подноси предлоге надлежном органу Министарства унутрашњих послова.

10. Деца и млади

10.1. Деца: рани развој као империјив

Будући да је као један од горућих проблема на националном нивоу представљен проблем негативног природног прираштаја, односно проблем беле куге, а у складу са државним иницијативама за подстицање рађања, ГО Стари град развила је низ пројеката, који имају за циљ ублажавања и неутралисање последица поменутог проблема.

Иницијатива која се посебно истиче је „Стари град мисли на бебе”. Према доступним подацима, ГО Стари град је београдска општина са најмањим бројем новорођених беба, те је жеља локалних власти да кроз ову иницијативу спроводи низ позитивних мера са циљем помоћи будућим родитељима, онима који су се одлучили за више деце или онима чија деца више нису бебе.

Оснаживањем староградских породица, ГО Стари град жели да будући нараштаји одрастају у заједници која води рачуна о својој будућности. Све наредне активности и програми које ће општина обезбеђивати засниваће се на том принципу.

У складу са поменутиим принципима и циљевима, ГО Стари град кроз раније поменути програм развила је следеће механизме:

1. Мама центар у оквиру кога су организоване бесплатне радионице и курсеви за маме, психолошка и правна саветовалишта. Такође, понуђени су и различити програми попут: пливање за бебе од четири месеца до четири године, школица родитељства, вежбе за труднице и нове маме, бесплатни онлајн часови јоге и физичке културе за труднице и породиље, психосоцијално саветовалиште за децу и родитеље.

2. Новчана средства 15.000,00 динара за сваку рођену бебу на територији градске општине Стари град.

3. Додела бесплатних ауто седишта за бебе и децу до три године.

Друга подједнако значајна иницијатива јесте програм „Стари град мисли на децу”. Развој деце у најранијем детињству подразумева њихов раст и развој од мајчине трудноће до поласка у предшколски припремни програм. Доказано је да се у овом периоду постављају темељи за све животне успехе, а пропусти у бризи и стимулацији развоја детета остављају дугорочне последице, које се касније тешко могу надокнадити. Рано препознавање развојних ризика и одступања и ране интервенције могу у великој мери да надокнаде кашњења у развоју деце.

Основни разлози због којих ГО Стари град сматра да треба улагати у развој детета у раном детињству засновани су, пре свега, на научно доказаним чињеницама, попут чињенице да су рана улагања најделотворнија (она која се остваре у првих пет година живота). Мозак се највише развија управо у првих пет година, достижући 80% свог развоја до навршене треће године. И на крају, рани развој детета је његово основно право, гарантовано Конвенцијом Уједињених нација о правима детета. Ефекти оваквог програма највидљивији су код деце из породица са мањим примањима, чиме се знатно смањује друштвени расцеп и неправедност. Овакви програми, уколико се реализују у

предвиђеном периоду, дају добит већу него касније за цео живот: од две до 17 пута.

У складу са поменутиим принципима и тежњама, поткрепљених научним чињеницама, ГО Стари град кроз програм „Стари град мисли на децу” омогућила је спровођење различитих активности који се пре свега односе на курсеве: страних језика, цртања, фотографије, плеса, глуме, балета, различитих врста спортова (пливање, фудбал, карате кошарка, ватерполо и др). Кроз овај програм, општина је обезбедила бесплатне таблете за основне нижих разреда, како би се свима омогућило да имају исте услове приликом образовања.

10.2. Млади као рањива група

ГО Стари град посебну пажњу посвећује младима. Млади, у складу са чланом 3. „Закона о младима” („Службени гласник РС”, број 50/11), представљају групу лица узраста између 15 и 30 година. Будући да Стари град представља место сусрета свих генерација, а нарочито младих⁵⁴ који на територији општине уче, студирају, посећују културне манифестације и проводе квалитетно време, ГО Стари град покренула је програм „Стари град мисли на младе”.

Активности програма усмерене су ка подржавању ангажовања младих, као и њиховом активном укључивању у заједницу. Општина, уједно, подржава и развој животних вештина и у формалном и у неформалном образовању.

Кроз програм „Стари град мисли на младе” реализован је низ активности попут психо-социјалног саветовалишта за младе и родитеље, радионице на тему јавног наступа, школе новинарства, страних језика, рачунара, комуникације, као и школа емоција и самопрезентације за младе. Поред наведеног, ГО Стари град сваке године организује стручну праксу у општини за студенте завршних година, која им пружа шансу да стекну радно искуство и прилику да сагледају своја интересовања у смислу пословне каријере.

Поред поменутог програма, ГО Стари град се питањима младих бави и кроз Савет за спровођење омладинске политике који послује кроз Канцеларију за младе. Задатак савета је да се унапреди положај младих и обезбеди остваривање њихових права, пре свега кроз активно учествовање у изради локалне омладинске политике у области образовања, спорта, коришћења слободног времена, повећања запослености, информисања, активног учешћа, равноправности полова и другим областима од значаја за младе.

Савет за спровођење омладинске политике своје активности спроводи кроз Годишњи програм рада, чији је саставни део финансијски план који се сачињава за сваку буџетску годину, а који усваја Веће градске општине.

Табела 43

Назив индикатора	Јединица мере	2016	2017	2018	2019
Стопа зависности млађег становништва	Број	19.9	20.8	21.6	22.4

У претходној табели представљени су подаци о стопи зависности млађег становништва, који се de facto с годинама повећавао. Стопа зависности млађег становништва представља однос између укупног броја младих од 0 до 14 година и броја лица радног узраста (од 15 до 64).

У складу са тим, а са циљем смањења броја лица који су зависна, Савет за спровођење омладинске политике је током 2022. године покрену пројекат под називом „Центар за подршку предузетништву младих” који има за циљ стварање и унапређивање услова којима се подстиче предузетни-

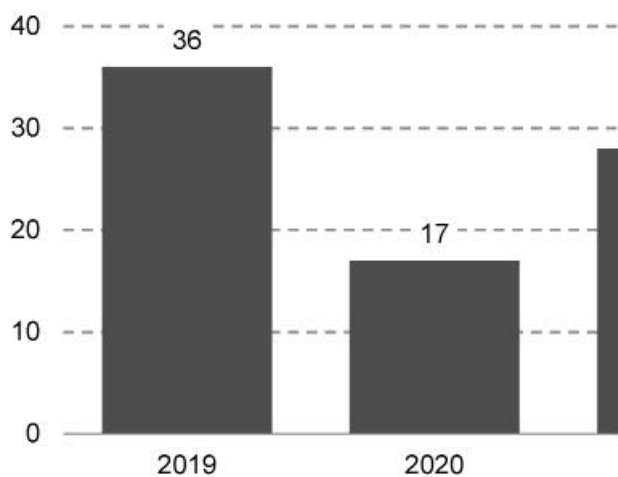
штво младих и њихово лично и професионално усавршавање на ГО Стари град. Пројектне активности предвиђају подршку развоју и унапређењу предузетништва младих незапослених на општини Стари град кроз стварање Центра за подршку предузетништву младих, у коме ће младима бити пружен сет подршке у виду:

– обуке о започињању, вођењу и унапређењу сопственог посла,

– менторска подршка.

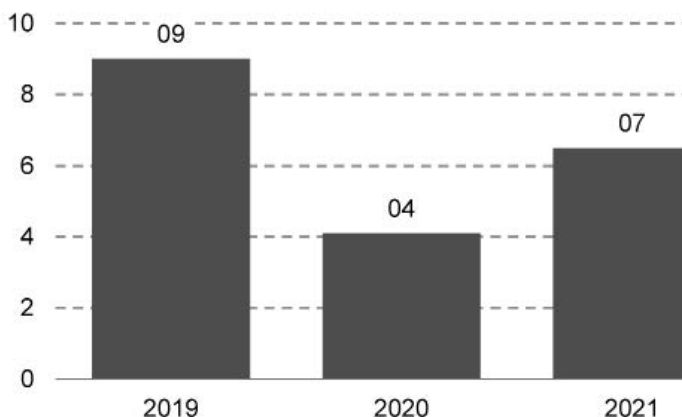
У наредном периоду, ГО Стари град тежиће јачању положаја младих на територији читаве градске општине, као и њиховом даљем укључивању у демократске процесе. Посебан фокус ГО Стари град ће ставити на бригу о менталном здрављу младих, као и на промоцију значаја превенције, проблема зависности, злоупотребе супстанци, као и пружању психолошке подршке у овом периоду развоја.

Графикон 47: Број деце (6–17 година) у сукобу са законом, 2019–2021.

Извор: Републички завод за социјалну заштиту

Графикон 48: Стопа деце (6–17 година) у сукобу са законом, 2019–2021. (на 1000 деце).

Извор: Републички завод за социјалну заштиту

10.3. Старији као рањива група

ГО Стари град подједнако велику пажњу посвећује и својим најстаријим суграђанима, трудећи се да не занемари и не запостави њихове потребе, жеље и идеје. Нови приступ у сагледавању и решавању животних проблема старијих

људи огледа се и у захтеву да се друштвена пажња и акција усмери према положају свеукупне популације старијих особа уз, с једне стране, уважавање њихових не само материјалних и биолошких људских потреба, већ и психолошких, емоционалних, културних, образовних, рекреативних, радно стваралачких и других потребе, а с друге, уважавања могућности старијих особа да допринесу на свим пољима друштвене заједнице. Посебно је значајна брига о менталном здрављу код ове групе становника, повезаним активностима превенције, и подршка породицама са дементним чланом. Општина на којој је сваки трећи становник особа трећег животног доба, препознала је потребу да на адекватан начин пружи подршку и оснажи активност сениора.

У складу с тим, Градска општина Стари град покренула је програм „Стари град мисли на тебе – Сениор центар”. Сврха услуга које обухвата програм „Сениор центар”, као мултифункционалног система је задовољење разноврсних потреба старијих особа, очување и побољшање квалитета живота, отклањање ризика неповољних животних околности и повећање нивоа њихове самосталности у свакодневном животу. Дугорочни циљ је умрежавање свих актера на локалном нивоу, са тенденцијом кооперације и са највишим државним институцијама из различитих области, а све са циљем унапређења међугенерациске толеранције и емпатије ради изградње кохезивног друштва.

Општи циљеви које програм тежи да постигне су:

– подршка и развој програма усмерених на перманентно образовање,

– подршка и развој манифестација од јавног значаја и спортски догађаји,

– развој и подршка медијских пројеката и афирмација позитивних примера сарадње у оквиру локалне средине,

– развој стваралаштва и афирмација потенцијала програма међугенерациске сарадње,

– подизање нивоа свести и сензибилизација јавности у вези са положајем и вредностима особа трећег животног доба,

– промоција културно-уметничког стваралаштва,

– развој програма инклузије и социјалне подршке,

– развој и подршка социјалног предузетништва кроз платформу заједничког деловања до сада готово невидљивих креативних људи старије генерације,

– развијање волонтерских програма у циљу разноврсније понуде садржаја.

Сви циљеви су базирани на заједничким принципима Националне стратегије о старењу и Националне стратегије за младе, док је рад и деловање утемељено је на начелу неди-скриминације, партнерства, сарадње и заједничког активизма младих и старих.

У складу са објективним и разноврсним потребама старијих суграђана, услуге „Сениор центра” обухватају следеће сегменте: сервисне услуге, програме и просторе за активно старење, социјално едукативне услуге, социјално предузетништво и културни форум.

Програм обухвата: инфо центар, клубове намењене за активно старење, саветовалиште за старије, пружање сервисних услуга, посредовање и промоција услуга и садржаја које пружају трећа лица (излети, помоћ у кући, кућни мајстор, организована дружења, едукације, школе рачунара и страних језика) и друго у складу са потребама старијих суграђана.

У складу са циљевима програма „Сениор центар”, инфо центар обезбеђује информисање о свим доступним услугама, правима и програмима за старија лица на територији градске општине Стари град.

Сервисне услуге исхране, прања и пеглања личног рубља и постељине и друге додатне: „теле-аларм”, „храна на точ-

ковима” су значајна карика у ланцу дневних услуга у заједници, флексибилно су постављене, могу да се проширују и прилагођавају потребама корисника и доступне су свим старијим особама на територији градске општине.

Сервисне услуге излазе у сусрет потребама одраслих и старијих лица којима је неопходан први степен подршке, што значи да нису способни да самостално брину о себи и укључе се у активности дневног живота у заједници, због чега им је потребно физичко присуство и помоћ другог лица

Клуб за активно старење омогућава корисницима задовољавање културно забавних, рекреативних, психолошких, образовних, радно стваралачких и других потреба, затим интра и интергенерацијско преношење искуства, друштвену партиципацију и социјалну интеграцију, неговање хуманистичких вредности и испољавање вршњачке солидарности, формирање група за самопомоћ, волонтирање и др.

Саветовалиште за старије: различити програми припреме за пензионисање и за живот у старости; едукативни програми обуке чланова породице за подршку остарелим члановима; програми јачања адаптивних способности укључујући и формирање новог животног стила са прихватањем нових улога; програми за коришћење слободног времена; програми комуникационих вештина и др. Саветовалиште има могућност да утиче на превазилажење животних криза у старости. Доступно је свим старијим особама.

Едукативни, креативни и рекреативни програми реализују се кроз низ различитих курсева, активности и радионица из различитих области које спроводе запослени, релевантни стручњаци са вишегодишњим искуством у раду са старијима, волонтери „Волонтерског сервиса Општине Стари град” као и сами сениори, чланови општинских удружења.

Едукативне, креативне и рекреативне програме чине бесплатни курсеви и активности који су на располагању лицима старијим од 60 година, која поседују персонализовану општинску картицу и имају пребивалиште на територији општине Стари град. Сениори су у прилици да стекну жељена знања и вештине као и да прошире постојећа, похађају неке од рекреативних или креативних активности или едукативних курсева, сходно својим интересовањима и могућностима.

Креативни програми:

1. Декупаж техника – курс;
2. Основи цртања – курс;
3. Трансфер техника – курс;
4. Израда накина од глине – курс;
5. Стенцил арт (међугенерациско портретисање) – активност;

6. Школа сликања;

Едукативне активности и курсеви:

1. Паметни телефони за сениоре – курс;
2. Андроид апликације за сениоре – курс;
3. Сениор фотограф – курс;
4. Радионице ручног рада;
5. Еко сениор – радионице;

6. Едукативне и саветодавне трибине и предавања Сениор центар и

7. „Штедиша у дому” – активност.

Рекреативни курсеви:

1. Плесне вежбе за сениоре – активност;
2. Вежбањем до здравља – активност;
3. Групне рекреативне шетње (тематски покривене).

Активности усмерене на социјализацију и очување менталног здравља старијих:

1. возња бродима, крстарење београдским рекама (тематска окупљања и дружења);
2. бесплатно пливање на базенима 25. мај;
3. игранка без престанка;

4. филмске и видео пројекције;

5. јавни конкурси и пројекат отворени конкурс целе године, само за сениоре, „Сениори у акцији за Стари град” и

6. „Мислимо на тебе” Волонтерски сервис (психосоцијална подршка телефонским путем, вибер групе, писање писама).

Међугенерациски програми:

1. Једнодневни тематски излети;

2. Дневник Старији млађима – „Мисли на Стари град” и

3. Програм „Промоција хуманиних вредности”.

Активности, које поменути програм подразумева спроводе се у оквиру годишњег програма општине Стари град.

Поред „Сениор центра”, Општина Стари град у сарадњи са Удружењем „Црвени крст” спроводи и програм „Волонтерски сервис”, основан је са циљем да се кроз ангажовање едукованих волонтера помогне суграђанима у обављању разних активности.

Волонтерски сервис је окупио велики број младих спремних да изађу у сусрет и помогну најстаријим суграђанима. Волонтерски сервис броји више од 170 активних волонтера који стоје на услузи онима који живе сами и којима је потребна помоћ и подршка при нававци основних животних намирница, лекова, заказивању прегледа и слично. Волонтери велики допринос имају и током ванредних ситуација, ако што се показало у ситуацији изазваном пандемијом корона вируса, када су најстаријим грађанима помагали да дођу до пункта за вакцинацију, у виду организованог превоза и пратње. Поред тога, пружали су помоћ и подршку грађанима да искажу интересовање за вакцинацију путем е-портала.

11. Рекреација и спорт

Према подацима којима располаже Агенција за привредне регистре из 2020. године, на територији Старог града регистровано је 28 организација које имају за делатност спортске активности и активан статус. Већина организација се односе на спортска удружења и клубове, за спортове попут ватерпола, кошарке, пливање, борилачких вештина, рагби, кајака, шаха, рафтинга и др. На територији ГО Стари град налазе се и спортска удружења за лица са инвалидитетом попут Удружења кошаркашка у колицима и Спортско рекреативног друштва слепих.

Територијални спортски савези су организације у области спорта са одређене територије, које се оснивају ради уређивања и остваривања спортских питања од заједничког интереса, који директно сарађују са јединицама локалних самоуправа и координирају активности између локалних власти и спортских клубова. Савез спортова Стари град је општински спортски савез који има 32 члана и који уз техничку и финансијску подршку Градске општине Стари град организује различите програме из области спорта на општинском, градском и републичком нивоу.

11.1. Сениорски објекти

На подручју градске општине Стари град постоји Спортско-рекреативни центар „25. мај”, који у свом саставу има базен отворени и затворени, спортску халу, комплекс тениских терена „Новак Ђоковић”, Спортски центар „Динамик”, фудбалски стадион ФК „Дорћол”, школске сале и терене.

11.2. Школски и рекреативни сениор

У складу са Програмом Министарства просвете у свим школама основног и средњег образовања, спроводи се редовна настава физичког васпитања. Поред тога, ОШ „Браћа

Барух” је током 2021/2022. школске године, организовала бесплатне часове тениса за ученике првог разреда, у оквиру пројекта Министарства просвете „Обогаћени једносменски рад”. Ученици ОШ „Дринка Павловић” учествовали су на општинским такмичењима у рукомету, спортској гимнастици, малом фудбалу, кошарци и одбојци, као и на градском такмичењу у кошарци.

Градска општина Стари град, у оквиру програма „Стари град мисли на децу” организује велики број бесплатних школица спорта, за децу школског узраста. У периоду од 2021. до 2022. године организоване су школе балета, шаха, каратеа, кошарке, фудбала и ватерпола. Поред тога, организована је и бесплатна школа пливања за децу од првог до четвртог разреда основне школе у затвореном базену Спортског центра „25. мај – Милан Гале Мушкатиновић”, са циљем да сва деца са Старог града овладају вештином пливања, која ће им служити кроз читав живот.

12. Култура

Стари град је општина са најбогатијим културно-уметничким и историјским садржајем у Београду. На територији општине налази се велики број објеката културе, а неки од најзначајнијих су Народни музеј, Музеј примењене уметности, Музеј Југословенске кинематографије, Етнографски, Војни и Природњачки музеј, затим Народно позориште, Српска академија науке и уметности (САНУ), Коларчева задужбина и др. Само на Старом граду налази се укупно седам позоришта, од којих пет имају редован репертоар, Народно позориште, Позориште на Теразијама, Позориште „Бошко Буха”, Атеље 212 и Битеф театар. Око 30 галерија се налази на Старом граду, од којих су најзначајније галерије САНУ и Факултета ликовне уметности.

Важан део културних дешавања чини и Установа културе Градске општине Стари град „Пароброд”, које представља једно је од најзначајнијих места савремене културе у Београду. Током 10 година постојања, свакодневним радом покрива и промовише разне уметничке програме, филм, позориште, музику, радионице, фестивале и поп културу.

Поред наведеног, ГО Стари град се може похвалити тиме да се на територији њене општине налази Ботаничка башта „Јевремовац”, која пружа могућност грађанима да се упознају са великим бројем разноврсних биљака у самом срцу града.

Сви наведени објекти културе пружају могућност грађанима, посетиоцима и туристима да се едукују и разоноде. У табели је дат приказ броја посетилаца објеката културе за 2021. годину.

Табела 44: Основни подаци о култури на територији ГО Стари град, 2021.⁵⁵

Број биоскопа	6
Број посетилаца биоскопа	89251
Број музеја	30
Број посетилаца музеја	159560
Број позоришта	7
Број позоришних представа	448
Број посетилаца позоришта	106096

Извор: Завод за проучавање културног развитка

12.1. Културне манифестације у организацији ГО Стари град

На Старом граду сваке године се одржи преко тридесет културних и друштвених манифестација, које привлаче велики број посетилаца, како грађана, тако и домаћих и страних посетилаца.

Неки од најзначајнијих манифестација које организује ГО Стари град су:

– „Јевремова — улица сусрета” је манифестација која се одржава од 2009. године, поводом празника Цвети, славе Градске општине Стари град. У Господар Јевремовој улици, једној од лепших на Дорћолу, ова популарна манифестација окупља посетиоце и излагаче рукотворина, и тог дана постаје место доброг дружења и комшијске слоге.

– „Београд живи” – летња манифестација за богатим културним садржајем, попут организације концерата за децу и одрасле, затим радионица за децу итд.

Поред наведеног, на територији ГО Стари град организује се велики број манифестација у организацији Града Београда у којима општина активно учествује, а неке од најзначајнијих су:

1. Улица отвореног срца – Светогорска улица, одржава се сваке године 1. јануара. У питању је манифестација која има за циљ да се грађани заједно прославе Нову годину и донацијама се помогне онима којима је помоћ најпотребнија.

2. Међународни филмски фестивал – ФЕФТ – одржава се сваке године у периоду од последњег викенда у фебруару до прве недеље марта. Фестивал подразумева представљање филмских остварења највиших уметничких вредности у светској кинематографији. Одржава се у дворанама Сава центра, Културног центра Београда, Дома омладине Београда, Музеја југословенске кинотеке и, у зависности од потреба фестивала, у другим биоскопским дворанама града.

3. Београдски летњи фестивал – БЕЛЕФ

Међународни фестивал обједињује позориште и плес, визуелне уметности и музику. Представља иновативне уметничке програме на београдским трговима и улицама, позоришним и другим дворанама у граду. Одржава сваке године током јула и августа.

4. Београдске музичке свечаности – БЕМУС

Међународна музичка манифестација где се ансамбли и солисти представљају делима класичне уметничке и етно музике, као и делима савременог музичког стваралаштва. Одржава се у дворанама Сава центра, Задужбине Илије М. Коларца и другим концертним дворанама у граду. Одржава се у другој половини октобра и траје оквирно 15 дана.

5. Међународни дан младих, 12. август

Овај важан датум има за циљ скретања пажње међународне заједнице на питања младих као и на потенцијал младих као партнера у данашњем глобалном друштву. Градска општина Стари град сваке године учествује даје подршку и учествује у организацији ове манифестације.

6. Октобарски салон

Октобарски салон је међународна манифестација савремене визуелне уметности чији је оснивач Град Београд, а организатор је Културни центар Београда. Основан је 1960. године као изложба најзначајнијих нових остварења домаћих аутора из области ликовних уметности и дизајна, а 2004. је добио међународни карактер ауторске изложбе, коју потписују домаћи и/или инострани уметнички директори/кустоси. Октобарски салон траје до шест недеља, а од 2014. одржаваће се бијенално у различитим изложбеним просторијама.

7. Фестивал подводног филма

Фестивал ауторских филмова чији је оснивач и организатор је Клуб подводних активности „Београд”. Одржава се у првој половини децембра, у дворани Дома омладине Београда.

8. Гитар Арт фестивал

Манифестација је међународна, обухвата такмичење гитариста по категоријама, мајсторске радионице и концерте. Организатори су Културни центар Београда и Југословенска асоцијација класичних гитариста. Одржава се у априлу, у Културном центру Београда и Задужбини Илије М. Коларца.

9. Ноћ музеја

Манифестација која се одржава једном годишње, средном маја, на територији Београда и већих градова широм Србије, када се музеји, галерије и остали изложбени простори представљају публици на начин на који до сада нису виђени. Током само једне ноћи, посетиоцима се поред редовног програма институција нуде необични и интересантни садржаји, концерти, перформанси, модне ревије и тематске изложбе, који иначе нису доступни у редовним поставкама и у регуларно радно време.

13. Медији

Информације о свим активностима општине редовно се објављују на званичном сајту општине, као и на инстаграм и фејсбук страници, што представља добар канал комуникације како са грађанима тако и са представницима медија, који редовно преносе све значајне активности општине. На тај начин су грађанима свих генерација у Старом граду, али и другим општинама доступне информације које се тичу унапређења квалитета њиховог свакодневног живота.

Информисање грађана је посебно важно у остваривању благовремених, доступних, јасних и недвосмислених информација о реализовању активности, промовисању и слања порука које афирмишу здраве стилове живота, активацију, социјализацију и хуманизацију свакодневног живота (посебно ранивих и осетљивих категорија становништва) – путем плаката, флајера и летака. Ово је посебно важно када је реч о појединцима којима дигитализација није блиска. Из тог разлога, успостављен је Услужни центар Градске општине Стари град, где грађани телефонским путем или упитом на и-мејл, могу добити све потребне информације о активностима општине. Циљ услужног центра је да се убрза и побољша комуникација, и ефикасније евидентирају предлози, али и проблеми са којима се старограђани сусрећу.

У реализацији Плана јавног здравља на медије треба рачунати као важне социјалне партнере у свим фазама активности. Поред тога што су медији канал информисања грађана, они су и формат доступан за едукације и промовисање здравих стилова живота, кампања и сл. Сензибилно и адекватно извештавање медија је неопходно на тему менталног здравља, како би се избегао сензационализам и кршење људских права. Благовремено информисање грађана о свим активностима које унапређују јавно здравље је потребно и због упућивања поруке грађанима да могу и треба да утичу на своје и здравље чланова своје породице.

14. Удружења грађана

Градска општине Стари град активно сарађује са велики бројем удружења у циљу промоције јавног здравља. Веома активна сарадња је успостављена са Удружењем „Црвени крст“, са којим је Градска општина Стари град 2011. године основала Волонтерски сервис, који је окупио велики број младих људи спремних да изађу у сусрет и помогну најста-

ријим суграђанима. Волонтерски сервис има за циљ да се спречи даља друштвена маргинализација и изолација најстаријих суграђана и успостави међугенерациска сарадња, младих волонтера и старих суграђана.

Активна сарадња је успостављена са Удружењем „Простор“, са којим је Градска општина Стари град организовала више радионица на тему унапређења менталног здравља и учествовала на пројекту „Ментално здравље за све“, који је подржан кроз програм Заједно за активно грађанско друштво – „АСТ“, који спроводе швајцарска невладина организација „HELVETAS Swiss Intercooperation“ и Удружење грађана и грађанки за демократију и грађанско образовање Грађанске иницијативе.

На тему превенције од рака дојке, Градска општина Стари град сарађује са Удружењем жена оболелих и лечених од рака дојке „Будимо заједно“.

15. Финансирање здравља на локалном нивоу

На основу члана 38. став 3. Закона о удружењима („Службени гласник РС“, др. 51/09, 99/11 – др. закони и 44/18 – др. закони), Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења („Службени гласник РС“, број 16/18), члана 14. став 1. тачка 17. Статута Градске општине Звездара – пречишћен текст („Службени лист Града Београда“, број 124/19), Одлуке о поступку доделе и контроле коришћења средстава за подстицање програма/пројеката или недостајућег дела средстава за финансирање програма/пројеката од јавног интереса која реализују удружења („Службени лист Града Београда“, број 80/19), а у складу са Одлуком о буџету ГО Стари град расписаће јавни конкурс за доделу средстава за реализацију програма/пројеката из области јавног здравља у складу са Уредбом о средствима за подстицање програма/пројеката или недостајућег дела средстава за финансирање програма/пројеката од јавног интереса која реализују удружења („Службени гласник РС“, број 16/18) Општина унапреди квалитет свакодневног живота грађана Старог града финансирањем програма и пројеката од јавног интереса из области јавног здравља којима се: доприноси унапређивању и очувању здравља становништва а посебно здравља деце и младих, старијих лица, особа са инвалидитетом и других осетљивих група становништва, као и репродуктивног здравља; доприноси превенцији хроничних незаразних болести, превенцији малигних болести и превенцији заразних болести; унапређује физичко и ментално здравље становништва; доприноси очувању и заштити животне средине у циљу унапређења јавног здравља; промовишу и популаришу здрави стилови живота и унапређује квалитет живота становништва и друге активности усмерене на развој здравствене заштите и унапређивање здравља.

ПРОЦЕНА ЈАВНОЗДРАВСТВЕНИХ ПОТРЕБА СТАНОВНИКА

SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Централна позиција општине, добра доступност и повољан геостратешки положај Старог града као трговинског, финансијског, услужног, пословног, саобраћајног, културног, образовног, туристичког центра и чворишта за речни, друмски и железнички саобраћај. - Одлична доступност свим нивоима здравствене заштите - Атрактивна и препознатљива стара урбана средина са изузетно вредним територијалним капиталом, приобаљем и акваторијом Саве и Дунава. - Изванредна образовна структура одраслог становништва; висококстручна радна снага и остали људски ресурси. - Висок ниво здравствене просвећености - Универзитетски центар, велик број младих и студената - Развијен сектор ОЦД - Градски завод за јавно здравље на територији Старог Града и добра сарадња - Висок обухват становништва обавезном здравственом заштитом 	

<ul style="list-style-type: none"> - Иновативни приступ брига о животној средини градске општине - Развијена партнерства за јавно здравље на територији Старог Града - Стари Град-инклузивна општина: укљученост рањивих група - Лидерство ГО у јавном здрављу: здравље у свим политикама Старог Града као принцип - Квалитетан кадар у ГО - Сензибилисани доносиоци политичких одлука за јавно здравље - Ниска стопа незапослености – међу најнижим у Београду и вишеструко нижа од просека за Србију. - Иницијативе социјалног, здравственог, образовног, културног, привредног сектора, ОЦД, медија и локалне самоуправе. - Историјско културна традиција/бренд Београда и мултифункционалност подручја општине. - Постојање спортских објеката - Велик број вртића, основних и средњих школа - Висок степен одговорности и ефикасности у одговору на пандемију КОВИД-19 - Општина са највишим процентом вакцинисаног становништва у Републици Србији - Децентрализовано јавно здравље до нивоа градске општине-нова надлежност - Бициклистичке стазе, развијеност пешачког саобраћаја. - покривеност општине прикупљањем отпада и његовим транспортовањем. - Близина река - Постојећи фонд зеленила – Калемегдан као највећи београдски парк, Ботаничка башта, Пионирски парк и Академски парк.. - Развијена мрежа објеката социјалне инфраструктуре; Модел социјално одговорне општине (Канцеларија за младе, Друштво за бригу о старим лицима „Стари град” и Староградски волонтерски сервис итд). 	<ul style="list-style-type: none"> - Неповољна старосна структура становништва и негативан природни прираштај. - Висок проценат самачких а нарочито старачких домаћинстава - Повећано учешће жена (55%) у броју незапослених; - Преоптерећеност комуналне и саобраћајне инфраструктуре, нарочито у зони приобаља. - Загађен ваздух - Повећан ниво буке, нарочито у туристичким зонама - Недовољно проветравање између зграда у појединим деловима општине - Недовољна јавна хигијена: велика фреквенција пролазника, неогворени власници паса - Оптерећеност саобраћајница паркираним аутомобилима - Недовољан број паркиралишта - Велик број зграда са запустелим/необновљеним/потенцијално опасним фасадама и ограничене надлежности и могућности ГО - Рањиве категорије становништва у јавноздравственом смислу: група: мушкарци од 35-60 година /хроничне незаразне болести као као најчешћи узрок смртности - Даље јачање капацитета запослених у ГО, нарочито у области јавног здравља - Угроженост животне средине због саобраћаја.
ШАНСЕ (МОГУЋНОСТИ)	ОПАСНОСТИ (ПРЕТЊЕ)
<ul style="list-style-type: none"> - Стари град као културно историјски бренд Београда. - Стари град – здрава општина здравих људи - Повећање зелених јавних површина, пешачких зона и бициклистичких стаза - Развој урбане мобилности и доступности - Даљи развој иновативних решења и политика у области енергетске ефикасности, урбанизма, заштите животне средине, здравствене и социјалне заштите и спорта - Ојачана и реализована партнерства за здравље кроз редовне активности ГО и осталих актера јавног здравља као и пројекте: домаће и међународне - Размена искустава и добре праксе на градском, националном и међународном нивоу - Унапређење здравствене писмености, нарочито за рањиве групе - Повећана одговорност свих актера јавног здравља - Добра сарадња са Градом и републичким институцијама и установама из области здравствене заштите и јавног здравља - Добро изграђени капацитети кадра у ГО - Пројекти енергетске ефикасности јавних зграда. - Подстицање улагања у младе и њихово образовање - Подстицање локалних иницијатива и стимулисање образовних, социјалних и културних услуга и активности прилагођених потребама и интересима локалног становништва. 	<ul style="list-style-type: none"> - Продужено трајање пандемије КОВИД 19 - Светска финансијска, енергетска криза и међународна безбедносна ситуација - Повећано сиромаштво и незапосленост - Даље старење становништва - Миграције младих - Загађење животне средине и климатске промене - Неусклађеност породичних и радних обавеза, чиме је дестимулисано веће присуство жена на тржишту рада.

АКЦИОНИ ПЛАН

ОПШТИ ЦИЉ:		Унапређење здравља и квалитета живота грађана Старог града					
Показатељи на нивоу општег циља (показатељи ефеката)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Очекивање године живота на рођењу (по полу) становника града/општине		Године живота	2021	М 72,20 Ж 78,25	2026	М 73,00 Ж 79,00	РЗС РФЗО
ПОСЕБАН ЦИЉ 1:		Унапређење система за подршку промоцији здравља и квалитета живота грађана Старог града					
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Успостављен функционалан Савет за здравље ⁵⁶		*	2022	3	2026	3	ЛС
Број организација са којима је успостављена формална сарадња		Број	2022	5	2026	10	ЛС
МЕРА 1.1:		Унапређење капацитета и функционисања Савета за здравље ГО Стари Град		Тип мере ⁵⁷ :	3		
Носилац мере:		ЛС – Савет за здравље		Партнери:	Учесници у области јавног здравља: органи РС, АП и ЈЛС, здравствене службе (дом здравља, изјз, приватна пракса), РФЗО, васпитно-образовне установе, средства јавног информисања, јавна предузећа, привредници, цивилни сектор (хуманитарна, спортска, верска и друга удружења)		
Период спровођења:		2023-2026	Потребне измене прописа:		Не		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):		200.000	Вредности фин. средстава по годинама (РСД):	2023: 50.000 2024: 50.000 2025: 50.000 2026: 50.000	Вредности фин. средстава по изворима финансира.	ЛС: 200.000	
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности		Извор провере
Број одржаних радионица за Савет здравља		Број	2022	0	2023. 2024.	2026	2 2 2
							Извештај Савета за здравље

56 1 – Савет није функционалан; 2 – Савет постоји, али не спроводи све активности; 3 – Савет постоји, израђује слику здравља, годишњи извештај и спроводи активности из Плана јавног здравља

57 У складу са Законом о планском систему („Службени гласник РС”, број 30/18), мере јавних политика могу бити: 1) регулаторне, којима се успостављају стандарди и правила којима се уређују односи у друштву; 2) подстицајне, у које спадају: фискалне мере (субвенције, порези и друго) и друге финансијске и нефинансијске мере; 3) информативно едукативне (информационе и образовне кампање и друго); 4) институционално-управљачко-организационе (формирање нових и укидање постојећих институција, промена организационе структуре одређених субјеката, промена броја и компетенција запослених и др.), и 5) обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему, укључујући и јавне инвестиције (капитални и инфраструктурни пројекти, инвестиције и др.)

Израђена слика здравља ГО Стари Град			Број	2022	1	0	1	1	Годишњи извештај
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)			Вредности фин. средства по изворима (РСД)
1.1.1	Едукација чланова Савета из области јавног здравља	ГО	ГЗЈЗ, СКГО, образовне установе (академске школе и факултети)	2023-2026.	200.000	2023: 50.000 2024: 50.000 2025: 50.000 2026: 50.000	ЛС: 200.000		
1.1.2	Праћење и анализа обухвата становништва обавезним здравственим осигурањем	ГО	И/ЗЈЗ, здравствене службе, васпитно-образовне установе, ЈКП, предузетници, Заштитник права пацијената, РФЗО, ЦСР, цивилни сектор (хуманитарна, спортска, верска и друга удружења)	2023-2026.	-	-	-		
1.1.3	Израда Слике здравља градске општине	ГО – Савет за здравље	ГЗЈЗ	2023. 2026.	-	-	-		
1.1.4	Израда годишњег извештаја Савета за здравље	ГО	ГО, ГЗЈЗ	2023. 2026.	-	-	-		

МЕРА 1.2:		Сарадња са заинтересованим странама у области јавног здравља		Тип мере:	2					
Носилац мере:		ЛС – Савет за здравље		Партнери:	Учесници у области јавног здравља: органи РС, ЈЛС, ЛС, здравствене службе (дом здравља, и/зјз, приватна пракса), РФЗО, васпитно-образовне установе, средства јавног информисања, јавна предузећа, привредници, цивилни сектор (хуманитарна, спортска, верска и друга удружења)					
Период спровођења:		2023-2026	Потребне измене прописа:		Не					
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):		2.800.000	Вредности фин. средства по годинама (РСД):		2023: 700.000 2024: 700.000 2025: 700.000 2026: 700.000			Вредности фин. средства по изворима финансирања:		ЛС: 2.800.000
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)			Јединица мере	Базна година	Базна вредност 2023. 2024.	Циљне вредности			Извор провере	
						2026				
Број потписаних протокола о сарадњи			Број	2022	0	3	5	8	Извештај Савета за здравље	
Број подржаних организација цивилног друштва			Број	2022	2	4	6	6	Извештај Савета за здравље	

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)			Вредности фин. средства по изворима (РСД)
1.2.1	Успостављање протокола о сарадњи са партнерима	ЛС	МУП, ЦК, ЦСР, ОЦД, Дом здравља, РФЗО, школе	2023-2026	-	-			-
1.2.2	Развој и унапређење компетенција актера у ЛС у области јавног здравља	ЛС	МУП, ЦК, ЦСР, ОЦД, Дом здравља, РФЗО, школе	2023-2026	-	-			-
1.2.3	Расписивање конкурса за спровођење јавних позива јавним институцијама и организацијама цивилног друштва из области јавног здравља	ЛС	ОЦД	2023-2026	4.000.000	2023: 700.000 2024: 700.000 2025: 700.000 2026: 700.000	ЛС: 2.800.000		
1.2.4	Израда базе података о институцијама, организацијама, међусекторским телима и удружењима која се баве здравствено промотивним активностима	ЛС	МУП, ЦК, ЦСР, ОЦД, Дом здравља, РФЗО, школе	2023	-	-			-

МЕРА 1.3:		Унапређење интегрисаних међусекторских услуга		Тип мере:	3					
Носилац мере:		ЛС – Савет за здравље		Партнери:	Учесници у области јавног здравља: органи РС, ЈЛС, ЛС, здравствене службе (дом здравља, и/зјз, приватна пракса), РФЗО, васпитно-образовне установе, средства јавног информисања, јавна предузећа, привредници, цивилни сектор (хуманитарна, спортска, верска и друга удружења)					
Период спровођења:		2023-2026	Потребне измене прописа:		Не					
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):		/	Вредности фин. средства по годинама (РСД):		-			Вредности фин. средства по изворима финансир.:		-
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)			Јединица мере	Базна година	Базна вредност 2022. 2024.	Циљне вредности			Извор провере	
						2026				
Број спровођених протокола о међусекторској сарадњи			Број	2022	0	2	4	8	Извештај ЛС	

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
1.3.1	Спровођење протокола о међусекторској сарадњи у подршци програмима намењеним осетљивим популационим групама (ОПГ)	ЛС	МУП, ЦК, ЦСР, ОЦД, Дом здравља, РФЗО, школе	2023-2026	-	-	-
1.3.2	Подршка развоју интегрисаних социоздравствених мулти-функционалних инклузивних интегрисаних услуга за ОПГ	ЛС	МУП, ЦК, ЦСР, ОЦД, Дом здравља, РФЗО, школе	2023-2026	-	-	-

МЕРА 1.4:	Унапређење квалитета јавних површина у надлежности ГО Стари град		Тип мере:	5			
Носилац мере:	ЛС – Савет за здравље		Партнери:	МУП, ЦК, ЦСР, ОЦД, Дом здравља, РФЗО, школе, Градско зеленило, Град Београд			
Период спровођења:	2023-2026	Потребне измене прописа:		Не			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	16.000.000	Вредности фин. средстава по годинама (РСД):	2023: 4.000.000 2024: 4.000.000 2025: 4.000.000 2026: 4.000.000	Вредности фин. средстава по изворима финансира.:	ЛС: 16.000.000		
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност 2022. 2024.	Циљне вредности			Извор провере
Број уређених јавних зелених површина и игралишта	Број	2022	10	2026	12	12	12

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
1.4.1	Мапирање потреба за заштитом животне средине у циљу унапређења јавног здравља становништва	ЛС	МУП, ЦК, ЦСР, ОЦД, Дом здравља, РФЗО, школе	2023	-	-	-
1.4.2	Израда предлога мера за уређење јавних зелених површина и дечијих игралишта	ЛС	МУП, ЦК, ЦСР, ОЦД, Дом здравља, РФЗО, школе	2023	-	-	-
1.4.3	Уређење јавних и зелених површина и дечијих игралишта	ЛС Град Београд	ЈКП Зеленило Београд, ЈКП Градска чистоћа, Еко патрола Градске општине Стари град	2023-2026	16.000.000	2023: 4.000.000 2024: 4.000.000 2025: 4.000.000 2026: 4.000.000	ЛС: 16.000.000
1.4.4	Унапређење квалитета базенске воде	ЛС Град Београд	Спортски Центри	2023-2026	-	-	-

ПОСЕБАН ЦИЉ 2:	Промоција здравља, здравих стилова живота, и значаја заштите животне средине са циљем унапређења здравственог стања грађана и превенције болести						
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере	
Број информисаних грађана	Број	2022	2000	2026	5000	ЛС	

МЕРА 2.1:	Унапређење информисаности грађана из области здравља		Тип мере:	3			
Носилац мере:	ЛС – Савет за здравље		Партнери:	ЦСР, ОЦД, Дом здравља, школе			
Период спровођења:	2023-2026	Потребне измене прописа:		Не			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	300.000	Вредности фин. средстава по годинама (РСД):	2023: 75.000 2024: 75.000 2025: 75.000 2026: 75.000	Вредности фин. средстава по изворима финансира.:	ЛС: 300.000		
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност 2023. 2024.	Циљне вредности			Извор провере
Број подржаних и организованих информативних кампања из области здравља	Број	2022	1	2026	2	2	2

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
2.1.1	Организовање и финансирање информативних кампања и трибина из области унапређења јавног здравља (физичког и менталног здравља) намењених разним популационим групама	ЛС	ЦСР, ОЦД, Дом здравља, школе	2023-2026	300.000	2023: 75.000 2024: 75.000 2025: 75.000 2026: 75.000	ЛС: 300.000
2.1.2	Обележавање важних догађаја из области здравља (Светски дан здравља, Светски дан срца, Светски дан менталног здравља, Светски дан борбе против алцхајмера, и сл)	ЛС	ЦСР, ОЦД, Дом здравља, школе	2023-2026	-	-	ЛС:
2.1.3	Информисање грађана о значају вакцинације против КОВИД19 пандемије и смањењу последица заражавања КОВИД19 вирусом	ЛС	ЦСР, ОЦД, Дом здравља, школе	2023-2026	-	-	-

МЕРА 2.2:	Унапређење информисаности грађана из области здравих стилова живота		Тип мере:	3			
Носилац мере:	ЛС – Савет за здравље		Партнери:	ЦСР, ОЦД, Дом здравља, школе			
Период спровођења:	2023-2026	Потребне измене прописа:		Не			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	300.000	Вредности фин. средстава по годинама (РСД):	2023: 75.000 2024: 75.000 2025: 75.000 2026: 75.000	Вредности фин. средстава по изворима финансир.:		ЛС: 300.000	
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност 2022. 2024.	Циљне вредности 2026		Извор провере
Број подржаних и организованих информативних кампања из области здравих стилова живота		Број	2022	1	2	2	Извештај ЛС
Број конкурса за младе из области здравих стилова живота		Број	2022	0	1	1	Извештај ЛС

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средстава по годинама (РСД)	Вредности фин. средстава по изворима (РСД)
2.2.1	Организовање и финансирање информативних кампања и трибина са темама промоције здравих начина живота (исхрана, физичка активност, и сл.) намењених разним популационим групама	ЛС	ЦСР, ОЦД, Дом здравља, школе	2023-2026	300.000	2023: 75.000 2024: 75.000 2025: 75.000 2026: 75.000	ЛС: 300.000

МЕРА 2.3:	Унапређење информисаности грађана из области заштите животне средине		Тип мере:	3			
Носилац мере:	ЛС – Савет за здравље		Партнери:	ЦСР, ОЦД, Дом здравља, школе			
Период спровођења:	2023-2026	Потребне измене прописа:		Не			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	1.480.000	Вредности фин. средстава по годинама (РСД):	2023: 370.000 2024: 370.000 2025: 370.000 2026: 370.000	Вредности фин. средстава по изворима финансир.:		ЛС: 1.480.000	
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност 2023. 2024.	Циљне вредности 2026		Извор провере
Број подржаних и организованих информативних кампања из области заштите животне средине		Број	2022	1	2	2	Извештај ЛС

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средстава по годинама (РСД)	Вредности фин. средстава по изворима (РСД)
2.3.1	Организовање и финансирање информативних кампања и трибина из области заштите животне средине намењених разним популационим групама	ЛС	ЦСР, ОЦД, Дом здравља, школе	2023-2026	1.000.000	2023: 250.000 2024: 250.000 2025: 250.000 2026: 250.000	ЛС: 1.000.000
2.3.2	Промоција и подстицање субституције енергената у циљу смањења штетних емисија целинама у циљу унапређења здравља	ЛС	ЦСР, ОЦД, школе	2023-2026	-	-	-
2.3.3	Промовисање градње нових и реконструкције постојећих објеката у складу са прописима о енергетској ефикасности (енергетски пасош)	ЛС	ОЦД	2023-2026	-	-	-
2.3.4	Подшка обележавању Европске недеље мобилности у граду/општини – јачање свести грађана о значају активних видова кретања и бенефитима по здравље	ЛС	ОЦД, школе	2023-2026	-	-	-
2.3.5	Едукација и подршка спровођењу примарне сепарације отпада и значају рециклаже	ЛС	ОЦД, школе	2023-2026	480.000	2023: 120.000 2024: 120.000 2025: 120.000 2026: 120.000	ЛС: 480.000

ПОСЕБАН ЦИЉ 3:	Подршка превентивним активностима у циљу заштите физичког, менталног и социјалног здравља становништва							
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)			Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
				2021 2021		2026 2026		ЛС ЛС

МЕРА 3.1:	Програми превенције заразних обољења		Тип мере:	3			
Носилац мере:	ЈЛС – Савет за здравље		Партнери:	ОЦД, Дом Здравља, Школе			
Период спровођења:	2023-2026	Потребне измене прописа:		Не			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	400.000	Вредности фин. средстава по годинама (РСД):	2023: 100.000 2024: 100.000 2025: 100.000 2026: 100.000	Вредности фин. средстава по изворима финансирања.:		ЛС: 400.000	
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност 2023. 2024.	Циљне вредности 2026		Извор провере
Број спроведених програма едукације		Број	2022	3	5	5	Извештај ЛС

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
3.1.1	Обезбедити подршку програмима едукације циљних група за спровођење општих и посебних мера спречавања ширења заразних болести	ЛС	ОЦД, Дом Здравља, Школе	2023-2026			
3.1.2	Обезбедити подршку програмима едукације циљних група о значају имунизације	ЛС	ОЦД, Дом Здравља, Школе	2023-2026			
3.1.3	Едукације грађана из области превенције заразних обољења	ЛС	ОЦД, Дом Здравља, Школе	2023-2026	400.000	2023: 100.000 2024: 100.000 2025: 100.000 2026: 100.000	ЛС: 400.000

МЕРА 3.2:	Програми превенције хроничних незаразних обољења		Тип мере:	3			
Носилац мере:	ЈЛС – Савет за здравље		Партнери:	ОЦД, Дом Здравља, Школе, Спортски центри			
Период спровођења:	континуирано	Потребне измене прописа:		Не			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	2.000.000	Вредности фин. средстава по годинама (РСД):		2023: 500.000 2024: 500.000 2025: 500.000 2026: 500.000		Вредности фин. средстава по изворима финансира.:	ЛС: 2.000.000
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност 2022. 2024.	Циљне вредности		Извор провере	
				2026			
Број спроведених програма едукације	Број	2022	3	5	5	5	Извештај ЛС

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
3.2.1	Повећати доступност рекреативног и школског спорта (бесплатне обуке за пливање и клизање, изградња инфраструктуре за доступно и безбедно спровођење физичке активности за све популационе групе)	ЛС	Савез спортова Стари град, Дом здравља Стари град, Школе, спортски центри	2023-2026	2.000.000,00	2023: 500.000 2024: 500.000 2025: 500.000 2026: 500.000	ЛС: 2.000.000
3.2.2	Подржати активности едукације и услуге саветовања на теме превенције пушења и одвикавања од пушења за различите циљне групе	ЛС	ОЦД, Школе, Дом здравља	2023-2026			
3.2.3	Подржати програме едукације циљних група у области (деца и омладина, родитеља и професионалци) превенције болести зависности	ЛС	ОЦД, Школе, Дом здравља	2023-2026			
3.2.4	Подржати групе подршке за одвикавање од штетне и високоричне употребе алкохола (Анонимни алкохоличари, удружења лечених алкохоличара...)	ЛС	ОЦД, Школе, Дом здравља	2023-2026			

МЕРА 3.3:	Програми промоције очувања репродуктивног здравља		Тип мере:	3			
Носилац мере:	ЛС – Савет за здравље		Партнери:	ОЦД, Дом Здравља, Школе, Медији			
Период спровођења:	2023-2026	Потребне измене прописа:		Не			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	600.000	Вредности фин. средстава по годинама (РСД):		2023: 150.000 2024: 150.000 2025: 150.000 2026: 150.000		Вредности фин. средстава по изворима финансира.:	ЛС: 600.000
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност 2022. 2024.	Циљне вредности		Извор провере	
				2026			
Број спроведених информативних активности	Број	2022	10	15	20	20	Извештај ЛС

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
3.3.1	Едукације у области сексуалног и репродуктивног здравља кроз интерсекторску сарадњу са различитим осетљивим групама	ЛС	ОЦД, Дом Здравља, Школе	2023-2026	200.000	2023: 50.000 2024: 50.000 2025: 50.000 2026: 50.000	200.000
3.3.2	Информативне активности Канцеларије за младе кроз све канале медијске комуникације	ЛС	ОЦД, Дом Здравља, Школе, Медији	2023-2026			
3.3.3	Организовање вежби за породиље	ЛС	ОЦД, Дом Здравља	2023-2026	400.000	2023: 100.000 2024: 100.000 2025: 100.000 2026: 100.000	ЈЛС: 400.000

МЕРА 3.4:	Програми унапређења физичког и менталног здравља код деце и младих		Тип мере:	3			
Носилац мере:	ЛС – Савет за здравље		Партнери:	ОЦД; Школе, ЦСР, Дом здравља			
Период спровођења:	континуирано	Потребне измене прописа:		Не			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	1.000.000	Вредности фин. средстава по годинама (РСД):	2023: 250.000 2024: 250.000 2025: 250.000 2026: 250.000		Вредности фин. средстава по изворима финансир.:		ЛС: 1.000.000
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност 2022. 2024.	Циљне вредности		Извор провере
Број спроведених програма унапређења здравља младих		Број	2022	5	2026	7	7

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средстава по годинама (РСД)	Вредности фин. средстава по изворима (РСД)
3.4.1	Спровођење програма унапређења социо-емоционалних вештина код деце и младих – програми раног развоја и програми подршке ангажовању младих (курсеви, саветовалишта, и сл)	ЛС	ОЦД; Школе	2023-2026	200.000	2023: 50.000 2024: 50.000 2025: 50.000 2026: 50.000	200.000
3.4.2	Спровести парњачку подршку за кључне популације у ризику у области заштите менталног здравља	ЛС	ОЦД; Школе	2023-2026			
3.4.3	Спровести и подржати активности на превенцији и смањењу стигме и дискриминације у окружењу према маргинализованим групама	ЛС	ОЦД; Школе, ЦСР	2023-2026	200.000	2023: 50.000 2024: 50.000 2025: 50.000 2026: 50.000	200.000
3.4.4	Обезбедити спровођење програма превенције вршњачког насиља, родно заснованог насиља и свих других врста насиља	ЛС	ОЦД; Школе	2023-2026	200.000	2023: 50.000 2024: 50.000 2025: 50.000 2026: 50.000	200.000
3.4.5	Информативна кампања о важности, мерама и начинима унапређења здравља код деце и младих	ЛС	ОЦД, Дом Здравља, Школе	2023-2026	400.000	2023: 100.000 2024: 100.000 2025: 100.000 2026: 100.000	ЛС: 400.000

МЕРА 3.5:	Програми унапређења физичког и менталног здравља код старијих особа – Сениор центар		Тип мере:	3			
Носилац мере:	ЛС – Савет за здравље		Партнери:	ОЦД, Дом здравља, ЦСР			
Период спровођења:	2023-2026	Потребне измене прописа:		Не			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	1.600.000	Вредности фин. средстава по годинама (РСД):	2023: 400.000 2024: 400.000 2025: 400.000 2026: 400.000		Вредности фин. средстава по изворима финансир.:		ЛС: 1.600.000
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност 2023. 2024.	Циљне вредности		Извор провере
Број спроведених радионица и активности за старије		Број	2022	10	2026	12	14

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средстава по годинама (РСД)	Вредности фин. средстава по изворима (РСД)
3.5.1	Саветовалиште за старије – програми припреме за пензионисање и живот у старости	ЛС	ОЦД, Дом здравља, ЦСР	2023-2026	-	-	-
3.5.2	Спровођење креативних радионица, активности и курсева	ЛС	ОЦД, Дом здравља, ЦСР	2023-2026	400.000	2023: 100.000 2024: 100.000 2025: 100.000 2026: 100.000	ЛС: 400.000
3.5.3	Спровођење едукативних радионица, активности и курсева	ЛС	ОЦД, Дом здравља, ЦСР	2023-2026	400.000	2023: 100.000 2024: 100.000 2025: 100.000 2026: 100.000	ЛС: 400.000
3.5.4	Спровођење рекреативних радионица, активности и курсева	ЛС	ОЦД, Дом здравља, ЦСР	2023-2026	400.000	2023: 100.000 2024: 100.000 2025: 100.000 2026: 100.000	ЛС: 400.000
3.5.5	Активности усмерене на социјализацију и очување менталног здравља старијих	ЛС	ОЦД, Дом здравља, ЦСР	2023-2026	-	2023: 100.000 2024: 100.000 2025: 100.000 2026: 100.000-	ЛС: 400.000
3.5.6	Спровођење активности на развијању међугенерациске повезаности	ЛС	ОЦД, Дом здравља, ЦСР	2023-2026	-	-	-

САДРЖАЈ

Страна

Акти градских општина

СТАРИ ГРАД

Закључак о усвајању Плана јавног здравља Градске општине Стари град за период од 2023. до 2026. године са
Планом -----

1

„СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА” продаје се у згради Скупштине Града Београда, Трг Николе Пашића 6, приземље – БИБЛИОТЕКА, 3229-678, лок. 259
Претплата: телефон 7157-455, факс: 3376-344

**СЛУЖБЕНИ ЛИСТ
ГРАДА БЕОГРАДА**

Издавач Град Београд – Секретаријат за информисање, Београд, Краљице Марије бр. 1.
Факс 3376-344. Текући рачун 840-742341843-24.
Одговорни уредник БИЉАНА БУЗАЦИЋ. Телефон: 3229-678, лок. 6247.
Штампа ЈП „Службени гласник”, Штампарија „Гласник”, Београд, Лазаревачки друм 15